

Uhlíková stopa

naší produkce je násobně nižší než u dovozu, přesto není potravinová soběstačnost národní prioritou

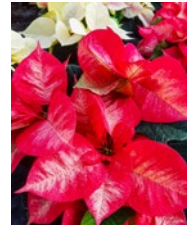
▶ STR. 16

Žijeme jídlem

TV cyklus Agrární komory pokračuje i letos dalším osmidílným pokračováním, podívejte se také

▶ STR. 18

Vánoční květiny

patří k tradičním ozdobám našich domovů, upřednostněte letos ty od českých pěstitelů?

▶ STR. 8 Přílohy

NOVĚ JDEME K NAŠIM ČTENÁŘŮM POUZE JAKO e-VERZE, objednávky na www.akcr.cz

27. LISTOPADU
2024

AGRObase ZPRAVODAJ

**INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ
KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY**

VYCHÁZÍ JAKO MĚSÍČNÍK

www.akcr.cz

Sledujte nás i online

PF 2024

Agrární komora ČR všem přeje příjemný závěr letošního roku s výhledem na lepší zítřky

Pod silnou vrstvou iluzí zapomínáme na zemědělství a potravinářství

Zemědělci za sebou mají velmi náročný rok, kdy se potýkali nejenom s výkyvy počasí, mezi ty nejhorší se opět po letech zařadily katastrofální povodně, ale také s nestabilním trhem, nejistotou odbytu a také dalším nárůstem národní i unijní administrativy.

Mnoho z podniků stojí před rozhodnutím, jak dál se svou budoucností a celkovou existencí, protože se nacházíme v období, pro něž je charakteristická silná ekonomická nestabilita, říká prezident Agrární komory Jan Doležal v rozhovoru pro letošní poslední vydání Magazínu Agrobaze.

Úvodem tedy rovnou otázka, jaký byl rok 2024 z pohledu zemědělství?

Rozhodně byl náročný. Jeden z těch, na které se ani po letech nezapomíná, protože přinesl celou řadu nepředvídatelných událostí, ať už to byly jarní mrazy, které poškodily naprostou většinu ovocných stromů. Následně přišlo

velké sucho v létě a celou vegetační sezónu završily povodně a záplavy, které především v Olomouckém a Moravskoslezském kraji napáchaly ohromné škody, jak přímé na majetku a infrastruktuře, tak nepřímé, mám na mysli například smyvy kvalitní půdy a ztrátu její bonity. Zároveň to postiženým subjektům

komplikuje přístup k dotačním titulům. Jednotnou žádost podáváme až v květnu 2025, ale deklarujeme tam plodiny, které se zakládaly na podzim letošního roku. A to byl čas, kdy do postižených oblastí nebylo možné jet kvůli zaplavení nebo následnému podmáčení, nebo i kvůli poničeným komunikacím. Proto jsme u MZe a SZIF apelovali, aby zemědělci nebyli sankcionováni za to, že nesplnili to, co se od nich očekává v rámci dotačních podmínek, protože to jednoduše nebylo fyzicky možné. Poškozeny povodní byly i polní plodiny připravené ke sklizni, jako zelenina, cukrová řepa, kukuřice a částečně brambory.

Do výsledků úrody se také negativně propaly škody způsobené například hmyzem nebo hraboši, ale i houbovými patogeny apod. Změna klimatu – a zároveň a to musím zdůraznit – trvalé tlaky na omezování účinných látek v ochranných přípravcích, s sebou bohužel nesou i tyto nepříjemnosti, které ještě více zvyšují rizikovitost zemědělského podnikání.

Proto, když se na rok 2024 podíváme optikou úrody, tak nebyla dobrá. Měli jsme nejhorší sklizeň řepky za posledních 21 let, u obilovin byla nejhorší sklizeň za posledních 12 let. Zároveň ani tato podprůměrná úroda příliš neoživila ceny komodit, náklady jsou dané, hektarový výnos nízký, a tak v mnoha případech skončila sklizeň v minusu.

Lze podobné nestabilní počasí očekávat i v budoucnu a dokáží se na to zemědělci připravit, případně jak?

Zde jsme se dotkli jedné ze zásadních výzev současnosti. Něco lze řešit v rámci ochrany rostlin, ale kvůli stále se zpřísnujícím požadavkům na zemědělce i výrobce přípravků na ochranu rostlin je i toto složité. Některé přípravky, resp. jejich aplikace, je již zakázána, u jiných probíhá revize vlivů na životní prostředí, často s velkým otazníkem. Představte, že snížíme dopad pesticidů do ekosystémů

jejich zákazem měly dobrý záměr, ale odnesla to také samotná ochrana rostlin. Některé plodiny již není čím ošetřovat, do jiných porostů se musí zajíždět na mnohem více aplikací a tlak škůdců ani tak není odvrácen. Takže se pak zemědělci dívají na likvidaci vlastní úrody a nemohou s tím mnoho co dělat.

Samozřejmě je tu možnost zemědělského pojištění, které se ale stále navyšuje, protože rizik přibývá. A zároveň zde jsou rizika, která jsou nepojistitelná. Některé pojišťovny nabízejí například pojištění proti mrazům, ale netýká se to všech plodin, třeba některých typů ovoce, kde byly po letošních jarních mrazech škody katastrofální. Nově vzniká třeba i základní pojištění proti suchu, ale zatím jsou ta pravidla nastavena tak, že se reálně nepotkává s praxí, proto není běžně využíváno. Dobrá zpráva je, že Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond má vyšší rozpočet a rád bychom, aby se procento podpory ještě navýšilo, protože v okolních státech, například v Polsku, je tato podpora výrazně vyšší.

Lze se s takovým tlakem přírody vyrovnat a jakým způsobem?

Škody bude třeba řešit jak z krizové rezervy Evropské unie, tak z národních zdrojů. Ale třeba právě na krizové rezervy EU míří nejen požadavky od nás, ale i z dalších států Unie, které byly postiženy, ať už je to Polsko, nebo Rakousko, částečně Maďarsko i Německo. Peníze určitě nebudou stačit na to, aby se pokryly všechny škody. Počítám, že peníze z různých zdrojů by mohly být reálně k dispozici během poloviny příštího roku. Pro mnohé zemědělce ale bude velmi složité toto období překlenout právě proto, že byly poškozeny tržní plodiny, ale třeba také již naskladněná sklizeň. I proto teď hodně tlačíme na to, aby mohli zemědělci využívat nějaké typy provozních úvěrů například s dotací úroku, aby mohli alespoň založit úrodu na příští rok. Ty procesy ale běží – především z pohledu

zemědělců v zasažených regionech, bohužel pomalu a oni tak žijí ve velké nejistotě.

Vedle všech výjimečných událostí ze strany přírody byla první polovina letošního roku charakteristická také národními i evropskými protesty.

Míra toho, co mohou zemědělci snést, prostě již byla překročena. Tlaky na místy až nesmyslné zelenání, viz například uvedená likvidace účinného systému ochrany rostlin, stále větší objemy povinností za stejných nebo i nižších kompenzací, vysoké výrobní náklady, k tomu propad trhů a cen komodit, finanční nejistota a mnoho dalších faktorů se nashromáždilo a výsledkem byla a je silná nespokojenost jak s vládou EU, tedy s Evropskou komisí, tak s národními vládami. Každá země si k tomu přidala ještě svá vlastní specifika, a tak se zrodila revolta evropských zemědělců projevená například blokadami ulic technikou a hořící slámou v centrech hlavních měst.

Už na začátku roku protestovali němečtí zemědělci, kteří řešili především dotace na zelenou naftu, ale také neúměrnou byrokracii. Pro nás to byla zase otázka dovozu komodit z Ukrajiny, které nesplňují evropské standardy. Ostatně to stále vnímáme jako nerovnou soutěž, do které nás vehnali naši politici. Pak je tu také problematická otázka povinných úhorů, kde pravidla nastavená Evropskou unií v roce 2023 a 2024 šla proti tomu, co běžná zemědělská praxe potřebuje. To se nakonec povedlo změnit.

Protesty na národních úrovních ale určitě nemají takovou váhu, aby mohly pomoci řešit systémové problémy. Největší efekt tedy měly společné akce, kdy se zemědělci a zemědělské organizace napříč Evropou jednotně spojily. Nemám rád, když se to téma zbytečně politizuje a reálné problémy, které sektor zemědělství má, se přehlížejí. Tohle opravdu není boj mezi Babišem a Fialou. A dodat musím, že v náladách na venkově to stále doutná a je možné, že evropští zemědělci opět veřejně ukáží svoji jednotu a sílu.

Je tedy v prvovýrobě komodita, která by dokázala udržet ekonomiku podniků?

Relativně dobrá a stabilní je teď cena mléka, takže podniky, které chovají dojený skot, dokáží kompenzovat propad v rostlinné výrobě, který, jak jsme si již řekli, byl letos opravdu značný. Přitom právě rostlinná výroba, ať už je to pšenice a další obiloviny, nebo řepka, se vždy prodávala za relativně dobrou cenu a zaručovala zemědělským podnikům určitou jistotu, že je právě tyto plodiny drží nad vodou. To bohužel kvůli neférovým dovozům z Ukrajiny padlo. Stabilní ekonomiku nyní také drží produkce prasat a vepřového masa. Zajímavé je také propojení zemědělské prvovýroby na produkci zelené elektřiny, tedy bioplynové stanice a případně fotovoltaika, které dokáží vyrovnávat podnikové příjmy.

Bohužel stále se nám zde nepodařilo odvrátit politický záměr ochránit preventivně 65 % půdy proti erozi. Máme fungující systém, který půdu chrání, proto tento takt široce nastavený preventivní režim kritizujeme. Pro zemědělce by to znamenalo, že i na půdách, kde nikdy nebyla skutečná erozní událost, bude třeba využívat technologie pásového setí některých plodin, které se mohou dělat jen s velmi moderní a pokročilou agrotechnikou, která je samozřejmě velmi drahá. A to nás děsí.

Kdo situaci sleduje, ví, že tento záměr dlouhodobě odmítáte s racionálními argumenty, nehledě na to, že doposud nebyla spočítána finanční náročnost jak na straně zemědělců, tak na kontrolní straně státu.

Je nám jasné, že ministr zemědělství to vnímá hlavně ze svého pohledu politika, který potřebuje společnosti prodat úspěch v ochraně zemědělské půdy. Musíme se na to ale dívat pohledem praxe. Pokud na nějaké půdě nikdy žádná erozní událost nebyla, nedomnívám se, že je třeba zemědělce „preventivně“ zatěžovat dalšími byrokratickými nařízeními. V mnoha případech to může být i kontraproduktivní. Snažíme se tedy hledat řešení, která budou rozumnější, to je třeba návrh, aby se povinnost půdoochranných technologií vztahovala jen na tzv. silně ohrožené plochy s největším rizikem a pro zbytek byla doporučena. Jde o zhruba 60 tisíc hektarů v ČR, oproti 1,2 milionům hektarů s různou mírou ohrožení. Pokud se objeví erozní událost, pojďme zemědělce sankcionovat, ale pokud tam nikdy žádná erozní událost nebyla a je nepravděpodobné, že bude, pojďme zemědělce nechat, ať si to rozhodnou sami.

I příští rok tedy budete řešit zásadní témata, jaká další k nim budou patřit?

Z pohledu vývoje trhu se bude vyjednávat asociační dohoda Evropské unie s Ukrajinou, která by měla platit od června roku 2025 a má nahradit dosavadní systém liberalizace obchodu. Musíme se na to dívat z pohledu, jaký vliv to bude mít na zemědělce v prostoru střední a východní Evropy, protože největší objemy zboží plynou právě přes nás. Zatím nás to staví do nevýhodné pozice, protože my musíme dodržovat nejvyšší standardy produkce, jsme zatíženi celou řadou povinností v péči o hony i o krajinu, třeba namátkou již platná erozní ochrana nebo povinné úhory, které Ukrajina vůbec neřeší.

Další zásadní otázkou je přijetí či odmítnutí dohody volného obchodu EU s Mercosur, tedy s blokem zemí Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay. Evropské automobilky mají dle této dohody snáze, částečně bezcelně, vyvážit auta do Jižní Ameriky a za to tyto země nabízejí Evropě zemědělskou produkci, jako je hovězí, vepřové, nebo drůbeží maso vyráběné v mnohem volnějším režimu. Takové

produkci se nedá konkurovat a pro celé evropské zemědělství to znamená ekonomickou sebevraždu. Ostatně i proto tu byly před pár dny velké protesty francouzských zemědělců, pro které je takové ohrožení jejich existence naprosto nepřijatelné.

Co by nejvíce pomohlo oživit zemědělství v EU?

Zůstanu-li ve Francii, pak souhlasím s prezidentem Macronem, který nedávno řekl, že Evropa potřebuje studenou sprchu deregulací. Zemědělci jsou svázáni množstvím pravidel a termínů, které mají plnit a vlastně už se v tom téměř nevyznají ani ti, kteří to mají kontrolovat. Soustředit bychom se měli hlavně na výsledek – dívejme se na to, jak zemědělec na půdě hospodář, a pokud je to v pořádku, nemusíme mu říkat, že má v sobotu vláčet a v neděli sít. On to ví, je to jeho práce, má odbornou znalost a podle dané situace se rozhodne, co a jak bude dělat. Máme funkční systém, ať už jde o agrochemické zkoušení půd, nebo přísné kontroly produkce. Není třeba dávat zemědělcům tisíce požadavků, které jsou často kontraproduktivní. Celý trh by si zasloužil výraznou deregulaci zeštíhlení státního aparátu, abychom tu za chvíli neměli na jednoho zemědělce 10 úředníků, kteří kontrolují, jestli svou práci dělá správně. Začít bychom měli na evropské úrovni, abychom pak nemuseli vymýšlet ještě něco lepšího a přísnějšího u nás, protože na to jsme bohužel v České republice specialisté.

Je k tomu, co jste právě řekl vůbec politická vůle?

V tomto optimista nejsem. Téměř polovina našich europoslanců je tzv. za zdí, to je ten legendární sanitární kordon a prohlášení, že s takzvanými extrémními stranami nikdo jednat nechce. Nejsem si jistý, zda je tohle demokratický přístup, obzvláště právě u nás v agrárním sektoru. Uvidíme také, jak situaci ovlivní volby v USA. Protože zatím to

vypadá, že Evropa zůstane ve svých zelených ambicích, týkajících se ochrany klimatu, sama. A když se zbytek světa nepřidá, nemá šanci sama nic změnit. Vnímáme klimatickou změnu, ovlivňují nás výkyvy počasí, ostatně zemědělci to pocítují nejvíce, ale v procesu vyrovnávání se s klimatickými změnami nesmíme ztráct konkurenceschopnost a brzdit ekonomický růst, to není dobrá cesta.

Je mi jasné, že jsme jako zemědělci trochu na černé listině, protože říkáme věci, které ne všichni chtějí slyšet. Třeba to, že bychom stále měli být podnikatelé, měli by si na sebe vydělat. A jsou organizace, které říkají, že je zemědělské podnikání nezajímá, protože musí zachránit planetu. Zde se ale ptám, za jakou cenu? Kde je ta hranice? Polarizace v Evropě je obrovská a roste, v Bruselu jsou tyto diskuse hodně vyhocené a zelené idey a úřednický přístup často bohužel přehlasují ten obyčejný zdravý selský rozum.

Redakce Agrobase

Ústavní stížnost je jediná naděje zemědělců

Sněmovní kluby ANO a SPD tento týden podpořily podání ústavní stížnosti proti vládnímu nastavení zemědělských dotací. Vyvrcholila tím více než roční snaha skupiny 14 920 českých zemědělců, kteří podepsali petici proti diskriminačním podmínkám při jejich rozdělování.

Neodůvodněné zvýhodnění jedné skupiny zemědělců způsobilo obrovské nerovnováhy na trhu a diskriminaci středních a velkých zemědělců, kteří jsou odpovědní za 85 % české zemědělské výroby.

Dotace jsou od 1. 4. 2023 rozdělovány tak, že 23 % všech zemědělských dotací obdrží zemědělci pouze na prvních obhospodařovaných 150 ha půdy. Dříve bylo takto rozdělováno pouze 10 % zemědělských dotací. Z roku na rok se tak příjmy malých zemědělských podnikatelů více než zdvojnásobily. Malí zemědělci si díky tomu nyní mohou dovolit platit za pacht půdy, platy zaměstnanců i služby výrazně vyšší částky než všichni ostatní.

Skupina 867 zemědělských podniků se proto po tisícikorunách jako kdysi na Národní divadlo složila na renomovanou advokátní kancelář Frank Bold, která připravila znění ústavní stížnosti a bude ji před ústavním soudem zastupovat. S tou pak zemědělci oslovili všechny poslance a senátory s žádostí o podporu. Jediní, kdo jim odpověděli, byly poslanecké a senátorské kluby ANO a SPD, které nakonec sesbíraly dostatečný počet podpisů, aby mohla být ústavní stížnost podána.

„Jedná se o nekompetentní, neodborné politické rozhodnutí, které zásadním způsobem poškodilo český kapitál, naše zemědělské podnikatele sdružené především do středních podniků. Jde nám o to, aby byly nastaveny spravedlivé podmínky pro zemědělské podnikání v České republice,“ vysvětluje stínová minist-

ryně zemědělství za ANO Margita Balašíková, proč ústavní stížnost zemědělců podpořila.

„Vláda nikdy neřekla jediný důvod, proč by měl jeden zemědělec dostávat o polovinu méně než ten druhý. Redistributivní sazba se rozhodnutím této vlády více než zdvojnásobila a v České republice je tak nejvyšší z celé Evropy,“ říká Ing. Jaroslav Lád, předseda petičního výboru a spolku Ochránce zemědělců, který za iniciativou stojí, a současně předseda Zemědělského družstva Ostaš.

Právě na zemědělském družstvu Ostaš lze perfektně ilustrovat nespravedlnost rozdělování dotací. Sdružuje 40 hospodařících zemědělců, kteří oproti samostatně hospodařícím zemědělcům dostávají až o 50 % nižší dotace jenom proto, že se kvůli svému podnikání sdružili do družstva. Přitom se ale jedná o stejné malé zemědělce, jako jsou ti, kteří sdružení nejsou. Takto diskriminační přístup ze strany vlády je zakázán v Listině základních práv a svobod a v Evropské úmluvě.

„Vedle toho, že je současný způsob rozdělování dotací diskriminační, postrádá i jakoukoliv logiku. Na rozdíl od těch úplně nejmenších podniků zabezpečujeme většinu produkce českého zemědělství. Jsme schopni to dělat efektivněji než malí zemědělci a vláda nás za to trestá. Chová se naprosto socialisticky – ničí, co funguje, a podporuje, co nefunguje. My přitom chceme jen spravedlivé a rovné podmínky pro všechny,“ doplňuje Ing. Aleš Hodina, člen petičního výboru a spolku

Ochránce zemědělců a současně předseda představenstva AGRO Brno-Tuřany.

Zemědělci se domnívají, že důvodem, proč vláda přijala takto drastická opatření, byla mimo jiné i snaha poškodit Agrofert, který je součástí svěřenských fondů předsedy ANO Andreje Babiše. Velké podniky jsou současným způsobem rozdělování dotací samozřejmě také poškozeny, ale současně dokáží na současnou situaci profitovat. Skupují střední zemědělské podniky, které se v mnoha případech ocitly ve velkých ekonomických obtížích a jejich majitelé jsou nuceni je nabídnout k odprodeji. Počet těchto podniků nabízených k prodeji se meziročně zvýšil z nižších desítek na vyšší desítky.

„Vláda mířila na Babiše, ale trefila nás. Babiš a další velké zemědělské podniky nás za babku skupují, takže to dopadlo přesně naopak, než vláda chtěla,“ ohradil se Ing. Jaroslav Lád proti tvrzení některých politiků, že jeho iniciativa má ve skutečnosti pomoci především předsedovi ANO a jeho zájmům.

„Vláda přidala z roku na rok malým zemědělcům obrovské množství peněz na náš úkor. Ti nás tak mohou přeplácet zejména v pachttech zemědělské půdy. My jsme na hraně ekonomického přežití či za ní. Součástí ústavní stížnosti je proto žádost o přednostní projednání, abychom se rozhodnutí ústavního soudu vůbec dočkali,“ uzavírá Ing. Jaroslav Lád.

Ochránce zemědělců z.s. a redakce Agrobaze

Jediné řešení je aktivita odspodu

Inženýr Jaroslav Lád je energický sedmašedesátník, který už 35 let řídí Zemědělské družstvo Ostaš v romantické krajině Adršpašských skal.

To tvoří 40 malých zemědělců a vlastníků půdy. Družstvu se ekonomicky dařilo, vybudovalo si dokonce nejmodernější chov skotu s prvky robotizace a automatizace s vazbou na vlastní bioplynku. Pak ale přišel duben 2023 a nová zemědělská politika s diskri-

minačním přerozdělováním kompenzačních plateb, která družstvo připravila o milióny korun formou a přihrála je stejně malým, ale nesdruženým zemědělcům. Ze zisku 6 mil. Kč v roce 2022 se tak dostali do předpokládané ztráty 8 mil. Kč za rok 2024. Jaroslav Lád se

rozhodl za záchranu svého celoživotního díla bojovat a dal dohromady petici, kterou podepsalo skoro 15 tisíc zemědělců.

Kdy jste se rozhodl přijít s peticí proti rozdělování zemědělských dotací?

To bylo někdy v lednu 2023, ihned po změně připraveného Strategického plánu českého zemědělství, ze kterého už bylo jasné, kam to celé spěje.

O co v té petici přesně šlo?

Petice byla nutnost, aby se s námi pětikoalice vůbec bavila. Advokáti z Frank Bold nám připravili koncept, který se vymezoval proti nerovným podmínkám a diskriminaci soukromého vlastnictví. Sebrali jsme narychlo 14 920 podpisů a podle petičního zákona se tak s námi vládní koalice už musela začít bavit. To ale neznamená, že by nás brali vážně. Senát i sněmovna se nakonec peticím odmítly zabývat.

Jak se vám podařilo dát dohromady skoro 15 tisíc zemědělců, kteří petici podepsali?

Pochopil jsem, že jediná naděje je řešení „odspodu“. Oslovili jsme narychlo 867 zemědělských podniků, na které jsme sehnali mailové

kontakty. Získali jsme obratem z 258 podniků celkem 14 920 podpisů k petici. Jako petiční výbor jsme dostali silný mandát.

Jak se z petice nakonec stala ústavní stížnost?

Byl to logický další krok pro případ, když petice neuspěla. A upřímně – ona ani úspěšně nemohla, protože vládní koalice se nerozhoduje podle logiky a věcných argumentů, ale podle ideologie. Nejdřív jsme museli s advokáty připravit znění ústavní stížnosti a pak pro ni získat alespoň 25 poslanců nebo 10 senátorů. Oslovili jsme proto všechny poslance a všechny senátory. Jediní, kdo nám byli ochotni naslouchat, byli lidé z ANO a SPD. Nakonec nám to podepsali a tento pátek byla ústavní stížnost podána.

Opravdu se zemědělci skládají na právníky, kteří budou ústavní stížnost zastupovat u ústavního soudu, po tisícikorunách?

Ano, jinak to nejde. Museli jsme se na to skládat doslova jako na Národní divadlo. Ono to ostatně takové velké představení pro celý národ je. Při současné zemědělské vládní politice nikdo nemá sám na to financovat advokátní kancelář.

Myslíte si, že můžete uspět? Jdete proti vládní koalici, která u ústavního soudu zatím vše vyhrála.

Tak hlavně je ústavní soud naší poslední nadějí na spravedlnost. My věříme, že jsme v právu. A já vím, že o tom přesvědčíme i soudce ústavního soudu. Od toho jsou tu, aby pomáhali v případech, kdy už jiná možnost není. Nechci věřit tomu, že by ústavní soud rozhodoval stranicky a ideologicky.

Co bude s vaším družstvem, když u ústavního soudu neuspějete?

Družstvo se může rozpadnout na stopadesátihektarové farmy a jeho jednotliví členové pak začnou hospodařit na svém majetku. Tím se stanou fyzickými osobami a začnou těžit stopadesátihektarové dotace. Celková produkce se sníží, protože samozřejmě nebudou moct být tak efektivní, jak jsme dnes. Náklady státu se přitom zvýší. Druhá možnost je, že to celé prodáme nějakému velkému agroholdingu, jako to už hodně našich kolegů udělalo.

Mnoho lidí si myslí, že za celou ústavní stížnost ve skutečnosti stojí Andrej Babiš, který přišel o nejméně peněz. A poslanecký klub ANO stížnost nakonec podal... To, že odvalu podporit nás mělo jen ANO a SPD, je především hanba všech koaličních stran.

*Ochránce zemědělců z.s.
a redakce Agrobaze*

Vláda zemědělská družstva poškodila

Proč se Hnutí ANO jako jediné rozhodlo podpořit ústavní stížnost, se kterou přišel petiční výbor kolem Jaroslava Láda a spolku Ochránce zemědělců, jsme se zeptali Margity Balaščíkové, stínové ministryně zemědělství. Nechtěli jste prostě jen pomoci Andreji Babišovi a jeho Agrofertu? Ten přece přišel zdaleka o nejméně peněz...

Vláda nekompetentním rozhodnutím poškodila zemědělská družstva. Nevládní organizace na to opakovaně upozorňovaly. Nic se nestalo. Ústavní žalobu podporují proto, že je poslední možnost, jak se mohou poškozené podniky domáhat svého práva, a věřím, že žijeme stále ještě v demokracii zakotvené v Ústavě.

Velké podniky mají větší šanci tuto situaci ustát, jsou to velké podniky, podnikají v celé zemědělské vertikále a dotují výpadky z těch oborů, kde prosperují. Střední podniky takovou možnost nemají. A ať vládu k takovému

rozhodnutí vedlo cokoliv včetně nenávisti k Andreji Babišovi, kterého jste tu zmínil, tak tímhle rozhodnutím poškodili především obyčejné lidi, kteří se starají o svá pole. Politika zaslepená zlobou a pomstychtivostí trestá ty, kteří za nic nemohou – to je skutečný obrázek politiky pana Fialy a jeho Spolu.

A nedokázali by malí zemědělci nahradit ty velké zemědělské podniky, které bez dotací nejsou schopné přežít? A které jsou v mnoha případech pohrobky kolektivizace a éry socialismu?

Velké a střední zemědělské podniky mohou přispět k stabilitě potravinového trhu a fakticky nás živí. Malý zemědělec má jinou roli než velký nebo střední podnik. Máme tu malé prosperující zemědělce, kteří podporují lokální ekonomiku a prodávají své produkty přímo komunitě, což posiluje místní trhy a zkracuje dodavatelské řetězce. Pak tu ale máme malé zemědělce, kteří nic neprodukují a pobírají dotace za držení louky. Ti nás neuživí a větší podniky nenahradí.

Ochránce zemědělců z.s. a redakce Agrobaze

Ústavní soud prověří, zda je redistributivní sazba diskriminační

Zeptali jsme se Martina Pýchy, viceprezidenta AK ČR a předsedy Zemědělského svazu ČR, zda je situace v českém zemědělství opravdu tak kritická, jak říká Jaroslav Lád, předseda petičního výboru a spolku Ochránce zemědělců, kteří ústavní stížnost iniciovali?

Ano, situace je skutečně vážná. Současné neúměrně vysoké nastavení redistributivní platby, které nemá v ostatních členských státech EU obdoby, k tomuto stavu přispívá

nemalou měrou. Tento systém nejenže diskriminuje střední a větší zemědělské podniky, ale ohrožuje také potravinovou soběstačnost České republiky. Pokud střední podniky, které jsou páteří našeho zemědělství, nebudou schopny ekonomicky přežít, dopad to bude mít na celou společnost – od zvyšování cen potravin až po ztrátu pracovních míst ve venkovských regionech.

Dá se to dokázat na nějakých tvrdých datech?

Podle Českého statistického úřadu tvoří podniky do 150 ha 88,5 % všech zemědělských podniků, obhospodařují pouze 22 % zemědělské půdy a zajišťují méně než třetinu produkce. Naproti tomu střední a větší podniky, které představují jen 11,5 % zemědělských podnikatelů, obhospodařují 78 % zemědělské půdy a produkují většinu našich potravin.

Ví Ministerstvo zemědělství o problémech, které vláda svým nařízením způsobila?

Jistě. Kromě toho, že Zemědělský svaz na situaci dlouhodobě upozorňuje, Ministerstvo zemědělství si nechalo zpracovat

i vlastní analýzu ÚZEI, která silný negativní dopad na střední a větší zemědělce dokládá. Ministr zemědělství následně přišel s návrhem několika opatření, které měly tuto situaci narovnat. Žádné z nich se nepodařilo prosadit a realizovat. V tomto světle je překvapivé, že pozdější výroky pana ministra se nesou spíše v duchu, že problém je tak zanedbatelný, že není potřeba jej zvlášť řešit. Problém podpory malých a rodinných farem je v tom, že probíhá na úkor ostatních, a to v nevídané míře. Rozpočet na zemědělské dotace je jenom jeden.

Když ústavní stížnost neuspěje, co se stane se středními zemědělskými podniky, které jsou dnes v potížích?

Mnoho středních podniků bude nuceno skončit nebo se začlenit pod velké holdingy. To povede k dalšímu zvyšování koncentrace vlastnictví v rukou velkých podnikatelských skupin, což je přesný opak toho, co vláda deklaruje jako svůj cíl.

Ochránce zemědělců z.s. a redakce Agrobaze

Ocenění pro prezidenta Jiřího Netíka

Jeden z hlavních zakladatelů Agrární komory ČR a její první prezident Jiří Netík převzal 28. října 2024 na Pražském hradě při příležitosti státního svátku Dne vzniku samostatného československého státu státní vyznamenání od prezidenta republiky Petra Pavla.

Ten tak ocenil jeho celoživotní práci a její přínos pro celou naši společnost. Pan Netík je bezpochyby významnou osobností českého zemědělství a svým dílem položil nejen základy největší profesní organizace sdružující zemědělce v ČR, ale také k budování moderní občanské společnosti po roce 1989. Takových lidí je třeba si vážit. Celá Agrární komora ČR se tak přidává ke gratulacím! Prezident zakladatel je na přiložené fotografii zachycen během diskuse z loňských oslav 30. výročí vzniku a existence AK ČR.

Úřad AK ČR

Zemědělci nesouhlasí s tak ambiciózní ochranou

Nevládní agrární organizace zastupující podstatnou část zemědělské veřejnosti, tedy Společnost mladých agrárníků, Iniciativa zemědělských a potravinářských podniků, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů, Zemědělský svaz ČR a Agrární komora ČR odeslaly společný dopis ministru zemědělství Markovi Výbornému, ve kterém vyjádřily zásadní nesouhlas s nastavením protierozních podmínek v rámci DZES 5.

V úvodu shrnuly své společné postoje a zároveň také názory mnoha dalších profesních svazů k zavedení této podmínky do praxe. Zdůraznily, že od počátku zásadně nesouhlasí s preventivním rozšířením erozně chráněné půdy v rámci DZES a tento názor opakovaně uváděly již v rámci připomínek k návrhu Strategického plánu a následně také v řadě prohlášení a dopisů od začátku roku 2022 až do současnosti. Není tedy pravda, jak uvádí ministr Výborný, že systém opatření je s nevládními organizacemi ve shodě projednán a má jejich podporu.

Dále byly v dopise opakovaně uvedeny důvody společně s argumenty, proč zemědělci nesouhlasí s takto nastavenými protierozními podmínkami v rámci DZES 5. Předně je to proto, že došlo k chybnému závěru při stanovování parametrů pro erozně ohrožené půdy v ČR. Hodnota smyvu ve výši 9 tun na hektar z protierozní vyhlášky, která slouží k posuzování vždy dané konkrétní erozní události, byla bez uvážení převzata pro novou kategorizaci erozně ohrožených půd v ČR a následného definování podmínek hospodaření na této půdě. Původně bylo v ČR preventivně chráněno 11 % orné

půdy, před 5 lety došlo k navýšení na 25 %. Tato rozloha je z pohledu odborníků dostatečná a odpovídá obvyklé praxi v EU, resp. je na úrovni horní hranice EU. V novém návrhu je však další zpřísnění, které navyšuje preventivní ochranu z 25 % na 65 % orné půdy v České republice, což je z pohledu běžného hospodaření naprosto nepřijatelné, přespříliš ambiciózní a zároveň politické a úřednické rozhodnutí poškozující celou prvovýrobu.

Česká republika, resp. současná vládní koalice tak nastavila pro DZES 5 obtížně splnitelná, až nereálná kritéria. Pro porovnání, nikdo v EU takto zatěžující DZES 5 nemá. Pouze dva státy EU mají dnes erozně ohroženou plochu okolo 30 % orné půdy a například hornaté Rakousko je na úrovni 13,8 % orné půdy. S 65 % bychom byli zcela nad všemi maximálními hodnotami zavedenými v členských státech EU. To, společně se zavedením preventivní kontroly v tak širokém rozsahu, by přineslo zásadní zvýšení nákladů na straně státu a samozřejmě u zemědělců, zvýšením nákladů na agrotechnické práce, omezením ploch pro pěstování plodin, a tedy snížením efektivity, které by v důsledku znamenalo další snížení konkurenceschopnosti celého sektoru, včetně navazujícího zpracovatelského průmyslu.

Zavedení takto široce nastaveného DZES 5 přinese také obrovskou byrokratickou zátěž na straně zemědělců i na straně státu, a to především z pohledu preventivní kontroly a prokazování realizace 32 půdoochranných technologií. Navržený systém podmínek, resp. půdoochranných technologií je velice složitý a poradenský systém ČR nedisponuje ani takovým objemem kvalitních poradců, aby ho zvládl.

Organizace dále zdůraznily, že již na podzim roku 2023 byla ministrem slíbena dopadová analýza a dopracování seznamu půdoochranných technologií a souvisejících podmínek. Termíny však byly neustále posouvány, a tak jsme ve stadiu, kdy metodická příručka DZES 5 byla zveřejněna až v září 2024 a dopadová analýza stále není, platnost opatření je však

stále směřována na příští rok. Návrh byl tedy připraven a následně schválen bez dopadové analýzy a bez jasně daných požadavků na zemědělce. Stát, respektive MZe a MŽP tedy stále neřeší náklady na straně zemědělců ani ekonomickou smysluplnost tohoto opatření.

Nejvíce tato změna zasáhne chovatele skotu, protože kukuřice je hlavní krmivová plodina, ale i pěstitele brambor, cukrovky, sóji apod. To jsou citlivé komodity, které chce vláda i EU podporovat a na druhou stranu jim tímto výrazně zvyšuje náklady a omezuje způsob hospodaření. Tímto rozšířením je ale výrazně omezené i pěstování nejrozšířenějších obilovin a největší dopad bude mít především na menší zemědělce, kteří se to budou obtížněji učit, budou muset investovat do potřebné techniky, a to buď jejím nákupem, nebo zajištěním služby.

V důsledku výše uvedených skutečností organizace navrhly následující kompromisní řešení. Způsob kontroly protierozních opatření v rámci DZES 5 na bázi preventivní kontroly uplatnit pouze u silně erozně ohrožených půd (SEO). U středně erozně ohrožených půd (MEO) by protierozní opatření byly doporučeny a preventivně by se nekontrolovaly. Kontrola jejich realizace by nastala až v případě, že nastane skutečná erozní událost. Tato erozní událost by byla následně posouzena ze strany státu podle správního řádu a v souladu s protierozní vyhláškou. Pokud by nebyla doložena vyšší moc nebo provedení doporučených protierozních opatření, tak by byl tento zemědělský pozemek zařazen pro následující roky do skupiny pozemků s preventivní kontrolou v rámci DZES 5 (SEO + pozemky s prokázanou erozní událostí). Tento postup prokazatelně sníží náklady na straně státu i náklady zemědělského půdního fondu v souladu s protierozní vyhláškou. I v tomto systému, nadále nastaveného na ochranu cca 65 % orné půdy v České republice, by šlo o nejambicióznější ochranu půdy v rámci EU.

Úřad AK ČR

AK ČR odmítla Strategii sektoru

Agrární komoře ČR byla v rámci vypořádání připomínek předložena částečně upravená koncepce Strategie resortu Ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030+. Avšak vzhledem k formě a způsobu vyhodnocení předložených podmínek ze strany MZe nezbylo než Strategii jako celek odmítnout.

Jakákoliv další spolupráce na ní by totiž komoru zavázala ke spoluautorství, což u tak významného materiálu a při takto zásadním nesouhlasu nelze akceptovat. Odmítnutím předložené Strategie se tak komora zcela distancuje od plnění politického zadání této vlády, tedy pojmout Strategii jako koncepci dalšího směřování sektoru. Její primárně nevýrobní zaměření a útlumová podoba spolu s dalšími opatřeními bohužel jen dále poškozuje celý sektor. Jak úvodem svého dopisu uvedl prezident komory Jan Doležal: „AK ČR rozhodně nemá za cíl strategické a koncepční dokumenty Ministerstva zemědělství iracionálně odmítat, či cíleně připomínkovat a oddalovat tak jejich přenos do praxe. Naopak, vždy se snažíme o diskusi, směřující ke snaze nalézt kompromisní řešení vedoucí k podpoře sektoru, a to za zvážení všech faktorů a možností, samozřejmě včetně nároků na státní rozpočet. V případě tak zásadního materiálu, jako je Strategie resortu 2030+, který projevuje ambici směřovat a ovlivňovat charakter zemědělského podnikání do mnoha dalších let, však musím bohužel

konstatovat, že klíčové připomínky Agrární komory ČR nebyly akceptovány, případně byly vysvětleny pouze stroze, zástupně a až věcně iracionálně.“

Dále zde bylo uvedeno, že po zvážení formy a způsobu vypořádání předložených připomínek, především pak těmi obecného charakteru k vlastnímu nastavení a obsahu Strategie, odmítla AK ČR vyjádřit materiálu jakoukoliv podporu, a protože nesouhlasí ani s jeho upravenou verzí, tak se musí zcela distancovat od další spolupráce na jejím obsahu. Prezident zároveň jménem celé členské základny požádal, aby MZe Strategii i harmonogram jejího dalšího zpracování přehodnotilo a diskusi o jejím zaměření vrátilo na úplný začátek. Tedy na definování potřeb sektoru, možných východisek, nástrojů pomoci a vize celku i jednotlivých odvětví, finančních analýz atd. Za současného stavu sektoru nelze upřednostnit politické zadání a rychlé povrchní řešení nad rámec věcného a racionálního hledání pomoci a rozvoje sektoru. Tady je nezbytné zdůraznit, že u tak

zásadního materiálu, který řeší střednědobý horizont, jde o jednoznačně chybný postup ministerstva.

Prezident jasně zdůraznil přesvědčení, že Strategie musí být prorůstová a podporující český zemědělský sektor, a upřesnil: „Mezi výchozí parametry musí být zařazeny reálné potřeby sektoru na další období ve vazbě k jeho aktuálnímu stavu, současně musí materiál obsahovat důkladně vyhodnocené analýzy pro celek i pro každou oblast, ideálně pro každou komoditu s přihlédnutím k daným specifickým a finančním potřebám zvlášť. V celé koncepci chybí jakýkoliv ekonomický dopad při zavádění omezujících opatření na samotné zemědělské subjekty a jejich hospodaření. Dochází zde mimo jiné k dalšímu potenciálnímu znehodnocení a zmaření již vynaložených investic státu i podnikatelské sféry.“

Nelze se spokojit s konstatováním ministerstva, že rozměr sektoru nadále klesá, má nízkou konkurenceschopnost a snižující se rentabilitu. Natož vzít tento fakt jako výchozí startovní čáru. Ostatně řada opatření této vlády současnému negativnímu směřování sektoru zásadně napomohla a ty jsou jednou z rozhodných příčin současného útlumu. Dotační podpory musí cílit v rámci schémat nikoliv a pouze do extenzivního hospodaření, ale naopak do prorůstového a intenzivního hospodaření tak, aby byl systém národní zemědělské politiky věrohodný, motivační a zajistil ekonomickou životaschopnost a konkurenceschopnost podnikání.

Prezident závěrem uvedl: „V kontextu četných zásadních připomínek ke konceptu materiálu nejenom od Agrární komory ČR, ale taktéž od ostatních profesních a odborných komor, asociací, svazů, uníí a dalších připomínkových míst, kterým podle přehledu vypořádání nebyla akceptována nebo relevantně vysvětlena řada podnětů, se jedná při dalším schvalování Strategie v této podobě o ohrožení celé koncepce zemědělství a zpracovatelského průmyslu v České republice,“ a doplnil: „S ohledem na procesní stránku věci sděluji, že z výše uvedených důvodů odmítám předloženou formu vypořádání námi zaslanych připomínek a formu jejich zpracování do samotné Strategie a touto formou sděluji, že takový materiál AK ČR nepodpořím.“

Úřad AK ČR

ZEMĚDĚLSKÉ POJIŠTĚNÍ
POJIŠTĚNÍ HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

**Známe i jednodušší způsob,
jak chránit vaše chovy**

Pojištění zvířat s nejširší pojistnou ochranou na trhu

- pojištění všech druhů hospodářských zvířat a koní
- kvalitní a rychlá likvidace škod

241 114 114
www.generaliceska.cz

 GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

Zjednání rady pro mléko

Další jednání Komoditní rady pro mléko a hovězí maso při Agrární komoře České republiky (dále AK ČR) se uskutečnilo tradičně v Praze, tedy v sídle AK ČR. Jednání se konalo ve středu 30. října 2024 za účasti členů komoditní rady, dále přizvaných hostů z Ministerstva zemědělství, Státního zemědělského intervenčního fondu, Ústavu zemědělské ekonomiky a informací, Výzkumného ústavu živočišné výroby, Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů a Státní veterinární správy. Zúčastnil se jej též prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

Předseda komoditní rady Leoš Říha ve svém úvodním slově přivítal hosty, seznámil přítomné s programem a informoval krátce o stavu sektoru a jeho problémech. Aktuálně velmi skloňovaným tématem v zemědělském sektoru je ambiciózní plán Ministerstva zemědělství přesunout až 65 % půdy v ČR do kategorie erozně ohrožených půd, a to i přes řadu argumentů AK ČR tuto zásadní změnu odmítnout a plošně zavedení podmínek DZES 5 v Česku nerealizovat. AK ČR také opakovaně připomíná, že vláda dala slib zemědělské veřejnosti, že se nebudou zavádět další omezující opatření nad rámec těch, která stanovuje Evropská unie. Není možné, aby Česko bylo ve výměře erozních oblastí ambicióznější, než je průměr okolních členských států EU, jedná se tak jen o rozhodnutí české vlády, která bohužel takovými kroky přispívá k likvidaci českého zemědělství. Finanční náročnost 32 půdoochranných technologií při zavedení podmínek DZES 5 a jejich negativní vliv na prvovýrobu může mít samozřejmě i dopad na samotné ceny

produktů na pultech obchodů, které se mohou kvůli těmto opatřením navyšovat. Předseda dále zmínil problematiku evropského nařízení proti odlesňování, navyšení rozpočtu kapitoly o 2 mld. Kč pro rok 2025 nebo vyplacení záloh na ekoschéma do 15. dubna 2025.

Jako první z hostů vystoupil vrchní ředitel Sekce ekologického zemědělství, komodit, výzkumu a vzdělání Petr Jílek z Ministerstva zemědělství a představil aktuální informace, konkrétně: SZIF vyplácí zálohy dotací s termínem zahájení 21. října a předpokládá se ukončení výplat do konce listopadu s odhadovaným objemem 9,5 mld. Kč. Harmonogram výplaty záloh je k dispozici na webu SZIF. Dne 29. října skončil příjem žádostí do 4. kola PRV s celkovou obálkou 6,3 mld. Kč. V rámci národních dotací (ND) byla pro rok 2025 navýšena alokace o 550 mil. Kč pro DT 20. Zlepšení životních podmínek v chovech. MZe aktuálně připravuje Zásady národních dotačních titulů pro rok 2025, jejichž rozpočet bude dosahovat

3,75 mld. Kč. Prioritou MZe je podporovat živočišnou výrobu a programy na ni směřovanou budou v roce 2025 s historicky nejvyšším plněním 1,442 mld. Kč. Posílen byl i program na podporu na ozdravení chovů prasat a drůbeže a Udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat. Program Q.CZ na mléko se ale již v dalším roce neotevře z důvodu překlopení financí do welfarových programů. Dále uvedl, že se v roce 2025 otevře nový podprogram pro welfare v chovech ovcí a koz. MZe také hledá finance na podporu podniků poškozených povodněmi v roce 2024, a to i ze zdrojů EU. V rámci problematiky zavedení podmínek DZES 5 aktuálně ÚZEI připravuje dopadovou studii a VÚMOP bude školit zemědělské poradce ohledně zavedení těchto nových podmínek. Závěrem zmínil problematiku rituálních porážek a informaci k zelené naftě, která bude vyplácena s pololetními zálohami, pro co již je připravena prováděcí vyhláška.

Dále vystoupil Štěpán Kala, ředitel Ústavu zemědělské ekonomiky a informací k přípravě dopadové studie k zavedení podmínek DZES 5. ÚZEI primárně převzal podklady, které poskytly výzkumné ústavy monitoringu a ochrany půdy a zemědělské techniky. ÚZEI je schopen nastavit dopadovou studii pro DZES 5 podle nákladových šetření, které má interně k dispozici. V průběhu července ústav za podpory nevládních organizací rozeslal téměř 5 tis. zemědělských podniků dotazníkové šetření, do kterého se zapojilo 601 respondentů, s jejichž daty je možné dále pracovat. Dále zmínil, že ÚZEI si je vědom problému při zavedení podmínek DZES 5 u pěstitelů brambor, kterých se navržené půdoochranné technologie také týkají. ÚZEI navrhuje šetřit dopady těchto podmínek tzv. případovými studii na vybraných podnicích s vytipovanými plodinami a bude se analyzovat, zda došlo z důvodu tohoto vlivu ke snížení produkce dané plodiny či snížení rentability. Dalším problémem v sektoru bude počítání emisních faktorů a emisní stopy zemědělských produktů. V ČR existují firmy, které jsou již za úplaty schopny podnikům spočítat emisní stopu produktu, následně vyhotoví svůj průkaz, který ale není přenositelný, např. ve Francii

mají certifikované analýzy pro počítání emisní stopy výrobku. Je nutné, aby v této věci MZe dalo případně požadavek na nákup této licence, kterou zakoupí ÚZEI od zaběhlých a renomovaných certifikačních orgánů.

Následovalo vystoupení Státní veterinární správy, vedoucího oddělení ochrany zdraví zvířat Tomáše Jarosila, který v úvodu zmínil problematiku katarální horečky ovcí. Infekce se rozšířila do Česka přes hranice z Německa a první případy byly zjištěny na Karlovarsku. Nyní je zasaženo 7 krajů a v nich evidujeme 67 ohnisek. V České republice je nařízeno ochranné pásmo kolem ohniska v poloměru 150 km, proto se jedná již o tak velké zasažené území a následkem toho jsme k 30. říjnu ztratili status „země prostě katarální horečky“. Nákaza se primárně týká ovcí, u skotu riziko nákazy není tak velké. Je třeba zdůraznit, že pro přemísťování zvířat je nařízeno PCR vyšetření, které plně hradí chovatel. Nyní je možné přemísťovat zvířata do těch zemí, které mají povolené výjimky ohledně katarální horečky u ovcí, tedy těch, které jsou také zasaženy. Zástupce SVS uvedl,

že v Česku je schválená jediná vakcína proti katarální horečce, a to od firmy Bioveta.

Dále se ujal slova Jan Ďoubal z Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů a věnoval se problematice evropského nařízení proti odlesňování, které iniciuje EU a bude se mimo jiné týkat i chovů skotu. MZe na podnět nevládních organizací apelovalo u Evropské komise o odklad tohoto nařízení a došlo tak k příslibu posunu o 1 rok, o kterém se bude jednat 14. listopadu a 6. prosince 2024 bude k tomuto tématu velké jednání v Bruselu. I přes pravděpodobný odklad bude každý členský stát EU muset tuto definici implementovat do své legislativy. V nařízení je i požadavek, aby výrobce prokázal, že výrobek po roce 2020 neprodukoval v rozporu s tímto návrhem nařízení, a tak bude toto deklarovat i retrospektivně, např. satelitními snímky.

Následovalo vystoupení ředitele Odboru společné organizace trhů Roberta Zavadila ze Státního zemědělského intervenčního fondu, který přítomné informoval, že dne 31. října skončil příjem dokladů pro dotační programy

národních dotací u titulů Zlepšení životních podmínek v chovu dojníc, Zlepšení životních podmínek skotu chovaného v systému chovu bez tržní produkce mléka a Zlepšení životních podmínek v chovu vykrmovaných býků za rok 2024. K situaci na trhu s mlékem dále uvedl, že v srpnu a září 2024 skončili 3 producenti, v rámci organizace producentů je k dnešními dni v Česku 19 schválených subjektů, 1 producent se nyní schvaluje.

Na závěr se vedla diskuse k nastavení systému welfare hospodářských zvířat a zveřejněných záběrů špatného zacházení s hospodářskými zvířaty. Shoda je v tom, že jde o účelové a emotivní výstupy stojící na záznamech individuálního selhání zaměstnanců, s cílem poškodit celou živočišnou výrobu a postupně odradit společnost od konzumace mléka a masa. Prokazatelné je, že ze strany autorů záběrů dochází k porušení zákonů, které je nezbytné individuálně řešit. Komoditní rada se shodla, že reakce na tuto kauzu musí proběhnout za spolupráce s Policií ČR, MZe a dozorovými orgány.

Úřad AK ČR

Milion svatomartinských porcí hus

Zajít si do restaurace na pečenou husu a oslavit tak svátek sv. Martina je stále populárnější. Projevuje se to v rostoucím počtu vylíhnutých i vykrmených hus v Česku, kterých je letos podle odhadu Českomoravské drůbežářské unie téměř 179 tis. To znamená, že chovatelé dodají na trh celkem více než milion husích porcí. Zbytek poptávky po tradičním svatomartinském pokrmu doplní tato vodní drůbež z dovozu, která je však méně kvalitní, nebo levnější kachny.

Středověká tradice svatomartinských oslav, která souvisela s ukončením zemědělského roku, přetrvává až do současnosti. Udržel se i zvyk servírovat v rámci oslav pečenou husu, i když Češi dávají stále častěji přednost před vlastnoručním upečením raději návštěvě restaurace. Pokud restaurační zařízení mají v nabídce husu domácího původu, obvykle se tím v reklamních upoutávkách pochlubí. Ty pocházejí spíše z menších chovů a jsou kvalitnější, protože jsou vykrmovány tradičním způsobem v kombinaci s pastvou, což chov prodražuje.

„Pokud si lidé chtějí na letošních svatomartinských oslavách opravdu pochutnat, měli by sáhnout po huse domácího původu. Je kvalitnější, její maso je křehčí a celkově je chutnější i proto, že neputovalo v kamionech stovky kilometrů napříč Evropou. Chov hus je navíc v Česku tradiční záležitostí a chovatelé jej nadále drží, přestože celková situace tuzemského drůbežnictví není dobrá. Kombinace nízkých cen a vysokých nákladů, které ještě

zvyšují přibývající požadavky na hospodaření, jen prohlubují nejistotu chovatelů ohledně budoucnosti,“ říká prezident AK ČR Jan Doležal.

Přestože si z výše uvedených důvodů zákazníci za českou husu připlatí, je o ně větší zájem než o ty z dovozu, o čemž svědčí vyšší tuzem-

ská produkce. Jen v letošním roce se v Česku podle oficiálních údajů vylíhlo 166 904 ks této vodní drůbeže, tedy meziročně o 9 % více. Po započtení vývozu a dovozu se podle odhadu Českomoravské drůbežářské unie tedy vykrmilo letos 178 654 ks této drůbeže. Každá husa vydá zhruba na 6 porcí, to dělá na letošní svatomartinské oslavy 1 071 924 porcí.

V letošní sezóně zákazníci zaplatí v restauraci za porci včetně přílohy podle informací z trhu 500 až 700 Kč podle lokality a úrovně zařízení. Celé menu včetně husí paštiky, husího kal-dounu a dezertu v podobě jablčného štrúdlu nebo jiného tradičního moučnicku pak stojí i 1 000 Kč a více. Levnější variantou je připravit si tradiční husí menu doma. Cena české husy přímo od chovatele se pohybuje kolem 250 Kč/kg a více, přičemž celá husa včetně drobů váží nejméně 3,5 kg. Při včasné rezervaci může stát méně. Alternativou je také menší a levnější kachna nebo husa dovezená z Maďarska nebo Polska.

„Kdo je každoročně zvyklý připravovat si pečenou husu doma, obvykle si ji rezervuje i rok dopředu. Není ničím neobvyklým, že před svatomartinskými oslavami mívají chovatelé vyprodáno a sehnat husu domácího původu už není možné nebo se to prodraží. Ani letošní rok není výjimkou a volné kapacity má jen několik málo chovatelů. Není se čemu divit, protože toto husí maso je chutnější a kvalitnější. Je to způsobeno i tím, že typ hus chovaných v Česku je jiný než u zahraniční konkuren-

ce,“ vysvětluje předsedkyně Českomoravské drůbežářské unie Gabriela Dlouhá.

Odbyt drůbežního masa roste, ale tuzemské chovy drůbeže jsou pod velkým tlakem.

Chovatelům způsobuje opakované vážné obavy ptačí chřipka, která se stejně jako v předšlých letech šíří Evropou. Ohnisek v domácích i komerčních chovech přibývá a Česko není výjimkou. K této vysoce patogenní nákaze je náchylná zejména vodní drůbež, což jsou právě husy a kachny. AK ČR a ČMDU situaci sledují a jsou v kontaktu s dozorovými orgány. Obě organizace zároveň apelují na dodržování pravidel biologické bezpečnosti. „Vzhledem k tomu že ptačí chřipka ztratila svou sezónnost, je nutné důsledně dodržování pravidel biologické bezpečnosti v průběhu celého roku. Základním preventivním opatřením je chov drůbeže v uzavřených objektech a zabránění kontaktu s volně žijícími ptáky. U chovů, kde není možné zajistit umístění v uzavřeném objektu, je nutné přijmout opatření, která minimalizují rizika kontaminace vody, krmiva a podestýlky trusem volně žijících ptáků, například umístit vodu a krmivo pod přístřešek. Je třeba také zabránit pohybu drůbeže na vodních plochách, kde jsou volně žijící

ptáci. Případné podezření na výskyt nákazy, což je zvýšený úhyn drůbeže, náhlý pokles snášky nebo příjmu krmiva, je nutné ihned nahlásit krajské veterinární správě,“ sděluje ředitel sekce veterinární Státní veterinární správy Petr Šatrán.

Nejedná se o jediný problém, s nímž se tuzemské drůbežnictví potýká. Pro chovatele nosnic začne platit již za 2 roky zákaz ustájení klecového typu. Bude se však jednat o zákaz chovu a nikoliv prodeje, tedy obchodní řetězce budou moci mít tato vejce dále v nabídce a totéž platí i o vejcích využívaných v gastronomii. Lze tedy očekávat, že tuzemská vejce nahradí ta z klecových chovů ze zahraničí včetně třetích zemí, kde podobný zákaz neplatí a ani o něm neuvažují. Navíc přetrvává zájem o vejce z klecových chovů, protože čeští zákazníci se často orientují na cenu a připlatit za vejce z alternativ nechtějí nebo si to nemohou dovolit. To vše povede ke zhoršení konkurenceschopnosti českých chovatelů na domácím trhu. Zároveň je to nutí k úvahám, zda se jim nadále vyplatí v chovu nosnic pokračovat, čímž by došlo k razantnímu poklesu soběstačnosti Česka v produkci vajec. Podle dotazníku Českomoravské drůbežářské drůbeže z října letošního roku bylo dosud přestavěno na alternativy přes 3 mil. ustájovacích míst z celkového počtu přibližně 6 mil. všech typů. Naopak přes milion ustájovacích míst neplánují chovatelé přestavět vůbec.

Barbora Pánková, tisková mluvčí AK ČR

Veselé Vánoce a šťastný nový rok

Ať jsou Vaše Vánoce plné příjemných překvapení a příští rok plný jistoty.

Přejeme Vám, abyste byli obklopeni láskou a péčí nejen na Vánoce, ale i po celý rok 2025. Děkujeme za Vaši důvěru a spolupráci, které si velmi vážíme.

 RENOMIA
AGRO

Vždy ve Vašem zájmu.

Úloha masa ve stravě, evoluční aspekty a výživová hodnota

Maso hrálo v evoluci člověka zásadní roli, protože umožnilo „encefalizaci“ a vývoj většího mozku v poměru k velikosti těla. Lidé a jejich hominidní předci jsou na maso závislí již více než tři milióny let. Naše anatomie, trávení a metabolismus se vyvíjely odlišně od ostatních primátů, což odráží naši adaptaci na stravu bohatou na maso.

kámen stravovacích strategií založených na potravinách, zejména v regionech, které jsou silně závislé na obilovinách.

Odstranění nebo výrazné snížení příjmu masa vyžaduje pečlivé zvážení důsledků pro výživu, zejména pro zranitelné skupiny, jako jsou děti, těhotné a kojící ženy, starší dospělí a chronicky nemocní lidé na všech příjmových úrovních. Odklon od evolučních stravovacích vzorců může přispět k nedostatkům ve výživě a nemocem, zejména k ovlivnění růstu a vývoje mozku v dětství. Maso, které má zásadní význam pro kognitivní funkce malých dětí, podtrhuje význam začlenění evolučních poznatků do stravovacích doporučení. Potraviny živočišného původu také pozitivně korelují se základními funkcemi u starších dospělých, jako je zdravý svalů, koster a nervů, a snižují rizika spojená se stárnutím.

Lidé, kteří jsou řazeni mezi všežravce, mají jednoduchý a velmi kyselý žaludek, prodloužené tenké střevo a zmenšené slepé a tlusté střevo se sníženou fermentační kapacitou, což svědčí o preferenci kvalitní stravy s významnou konzumací masa. Maso hrálo klíčovou roli v evoluci člověka, protože usnadnilo „encefalizaci“ a vývoj většího mozku v poměru k velikosti těla. I dnes však maso zůstává životně důležité díky vysoké hustotě biologicky využitelných živin, které se v rostlinné stravě

nedají snadno nahradit a v globálních populacích jich může být nedostatek. Vitamín B12, retinol, omega-3 mastné kyseliny s dlouhým řetězcem, železo, zinek a bioaktivní sloučeniny jako taurin a kreatin pocházejí především z masa. Maso je obzvláště bohaté na vitamíny A a D, železo, zinek, foláty (kyselina listová) a cholin, což jsou živiny, kterých je v celosvětovém měřítku často nedostatek. Kromě obsahu živin maso ovlivňuje vstřebávání a metabolismus živin, což z něj činí základní

Úsilí o snížení celosvětové spotřeby masa z důvodu ochrany životního prostředí nebo z jiných důvodů musí vyvažovat potenciální přínosy s nutričními riziky, zejména v regionech s nízkou spotřebou masa a vysokou mírou podvýživy, jako je subsaharská Afrika a jižní Asie. Dokonce i v zemích s vysokými příjmy musí snížení příjmu masa řešit dopad na stav živin, což je klíčové zejména v životních fázích, které vyžadují potraviny s vysokým obsahem živin.

faktaomase.cz

Konzumace masa a riziko onemocnění

Maso bylo základem stravy předků a poskytovalo vysoce kvalitní bílkoviny a biologicky dostupné mikroživiny. Navzdory tomu se v dietních doporučeních stále častěji nedoporučuje konzumace červeného a zpracovaného masa kvůli jeho údajné souvislosti s obezitou a chorobami, jako jsou onemocnění srdce, mrtvice, cukrovka 2. typu a některé druhy rakoviny.

Důkazy však ukazují, že příjem nižší než 75, resp. 20 g/den je pravděpodobně bezpečný již od počátku a že vyšší příjem může vést jen k triviálnímu zvýšení absolutního rizika. Podle nejmodernější analýzy GRADE je navíc jistota

těchto důkazů nízká až velmi nízká, potenciálně ovlivněná zkresleními a matoucími faktory.

Optimální množství přijímaného masa se liší v závislosti na genetice, pohlaví, věku,

zdravotním stavu, stravě a životním stylu. Například některé skupiny potřebují více hemového železa z masa, zatímco jiné mohou trpět přetížením železem. Při hodnocení rizik je třeba vzít v úvahu také frekvenci

příjmu masa, způsoby zpracování a přípravy a interakce se stravou. Vztah mezi příjmem masa a rizikem onemocnění není jednorozměrný a nemusí být ani kauzální, aby mohl začít. Škodlivé souvislosti často mizí, pokud je konzumace součástí zdravé stravy, což naznačuje, že riziko závisí spíše na zdravotní celkové stravě než na přítomnosti masa ve stravě jako takové.

Celkově lze říci, že nejlepší dostupné důkazy nepodporují snížení příjmu červeného masa ze zdravotních důvodů oproti současným průměrným hodnotám v populaci. Výživová doporučení by se měla spíše zaměřit na zdravé stravovací návyky přizpůsobené individuálním potřebám. Červené maso je zásadním zdrojem mikroživin a není snadné ho nahradit rostlinnými variantami. Doporučení ke snížení příjmu masa musí také

zohlednit potenciální rizika, jako je anémie z nedostatku železa, úbytek svalové hmoty a podvýživa. S ohledem na individuální rozdí-

ly a souvislosti stravování je proto nezbytná komplexní analýza přínosů a škodlivosti červeného a zpracovaného masa.

Úloha hospodářských zvířat v dostupnosti potravin

Živočišná výroba je pro globální potravinový systém klíčová z ekonomického, sociálního i kulturního hlediska. Hospodářská zvířata jsou celosvětově nejrozšířenější formou soukromého kapitálu, zejména v Africe a jižní Asii, kde slouží jako finanční aktivum a nabízí pojištění a úvěry.

Maso, potravina s vysokým obsahem živin, představuje 40 % světového zemědělského HDP. Je nezbytné pro udržitelnou budoucnost, přispívá k hospodářské prosperitě a sociálnímu blahobytu. Pokud jde o zdraví a potravinovou bezpečnost, maso poskytuje vysoce biologicky dostupné bílkoviny a další živiny, ale jeho celosvětová dostupnost a dostatek jsou sporná témata. Dostatek bílkovin se liší v závislosti na předpokladech, přičemž odhady se pohybují od žádného nedostatku až po potřebu 80% nárůstu k pokrytí celosvětových potřeb. Do roku 2050 by se poptávka po bílkovinách mohla v závislosti na předpokladech zvýšit o 20 až 150 %.

V roce 2017 si celkem 37 % světové populace nemohlo dovolit zdravé jídlo ani jednou denně, což představuje přibližně 3 miliardy lidí, především ze zemí s nízkými příjmy. Tuto situaci pravděpodobně zhoršila pandemie covid-19, ukrajinská krize a inflace. Potravinová bohatost na bílkoviny jsou drahé, zejména v zemích s nízkými příjmy, kde ceny zvyšují kvalitní živiny, nikoli energeticky vydatné potraviny. Luštěniny a ořechy jsou cenově dostupnými zdroji bílkovin s vysokými náklady na přípravu a s problémy se skladováním. Navíc postrádají dostatečné množství dalších prioritních živin, které jsou snadno dostupné v potravinách živočišného původu.

Hospodářská zvířata se na rozdíl od agronomicky náročných plodin přizpůsobují různorodým ekosystémům, a jsou tak vhodnou volbou pro zajištění potravin. Vzhledem k tomu, že se však předpokládá, že do roku 2050 dosáhne celosvětová populace 10 miliard lidí, především v oblastech s nízkými příjmy, bude pravděpodobně narůstat rozdíl v dostupnosti výživných potravin.

Zvýšení živočišné výroby je nezbytné zejména v zemích s nízkými příjmy, kde investicím

brání zadlužení, slabé instituce a nedostatečně rozvinuté trhy. Zvýšené investice do živočišné výroby jsou potřebné, protože mohou zvýšit potravinovou bezpečnost a environmentální udržitelnost, zejména pro drobné zemědělce. Ke zlepšení užitkovosti hospodářských zvířat je zapotřebí technologického pokroku v oblasti chovu, krmiv a přesného řízení, což vytváří investiční příležitosti.

faktaomase.cz

Zbytečné dovozy násobně zvyšují uhlíkovou stopu

Vepřové ze Španělska, drůbež z Brazílie nebo jablka z Nového Zélandu. Zbytečně dovezené potraviny, tedy takové, které je možné vypěstovat u nás, a přesto je dovážíme ze zahraničí, mají mnohonásobně vyšší uhlíkovou stopu než ty vyprodukované v tuzemsku. Na příkladu čtyř komodit to ukazuje modelový výpočet, který pro Zemědělský svaz ČR připravila společnost Fair Venture.

Jan Baláč ze společnosti Fair Venture, která výpočty uhlíkové stopy prováděla.

„Souhrnné emise CO₂ dopravy veškerého dovezeného zboží těchto čtyř komodit – jablka, cibule, vepřové, drůbeží činily za rok 2023 až 131 tis. t CO₂ při náročné dopravě dovozu (letecky a/nebo menší nákladní auto), což je o 103,6 tis. t CO₂ více než při využití lokálních potravin. Jedná se o 4,8násobek stejného objemu produkce v ČR a odpovídá to zhruba roční uhlíkové stopě menší obce o velikosti do 15 000 obyvatel,“ vysvětluje Baláč. Při šetrnější dopravě dovozu těchto 4 komodit lodí a/nebo většími kamiony je uhlíková stopa dopravy dovozů o 18 tis. t CO₂ náročnější, než kdybychom tyto 4 komodity vyprodukovali v ČR (3,1násobek ČR). „Pokud je uhlíková stopa dopravy dovozu pouhých 4 potravin takto vysoká, výsledky těchto výpočtů vnímám jako velmi závažné. Uvědomme si, že do Česka každoročně dovážíme tisíce, možná i desetitisíce různých komodit, takže úspora CO₂ by v tom případě šla do milionů tun ročně,“ komentuje výsledky Martin Pýcha a dodává: „Přitom každý z nás může přispět ke snížení uhlíkové stopy tím, že bude preferovat české produkty. Podpoří tak naše zemědělce a také životní prostředí,“ dodává Martin Pýcha, předseda Zemědělského svazu ČR.

Ekologické dopady dovozu potravin do České republiky jsou obrovské. Analýza uhlíkové stopy vybraných komodit pro Zemědělský svaz za rok 2023 na malém vzorku ukazuje, že dovoz potravin, jako jsou jablka, cibule, drůbeží a vepřové maso, má výrazné negativní dopady na životní prostředí, kterým bychom se mohli vyhnout, pokud bychom využívali místní zdroje. „Na konkrétních modelových výpočtech lze vidět, že hon maloobchodů za cenou má neblahý dopad nejen na ekonomiku, ale i životní prostředí. Prodávat jablka z Chile nebo Nového Zélandu či dovážet vepřové ze Španělska a drůbež z Brazílie zkrátka nedává smysl, když jsme tyto potraviny schopni vyprodukovat sami, a to ve velmi vysoké kvalitě,“ říká Martin Pýcha, předseda Zemědělského svazu ČR.

Nahrazení dovozů sníží emise CO₂ až o milióny tun ročně

Česká republika v roce 2023 dovezla značné

množství potravin, včetně 61,6 mil. kg jablek, 60 mil. kg cibule, 281 mil. kg vepřového masa a 120 mil. kg drůbežího. Tyto produkty často cestují stovky až tisíce kilometrů, což zvyšuje jejich uhlíkovou stopu. V případě některých komodit je rozdíl v emisích mezi dovozem a lokální produkcí až několikanásobný a tím i dopad na životní prostředí výrazný.

„Od Zemědělského svazu jsme dostali zadání, abychom spočítali, jakou uhlíkovou stopu zanechává dovoz potravin. Pro zjednodušení a názornost jsme počítali s objemy dovozu čtyř ukázkových komodit, které typicky umí čeští zemědělci vyprodukovat v dostatečném množství sami. Šlo o jablka, cibuli, vepřové a drůbeží maso. Omezili jsme se na vliv dopravy/vzdálenosti ze země původu dovážené komodity a následně porovnali zjištěnou uhlíkovou stopu dopravy dovozů s emisemi CO₂ v případě využití lokálních potravin,“ říká

Zdroj objemu dovozů: celní statistika na webu ČSÚ k 21. 10. 2024. Emise CO₂ jsme počítali pouze na výběru několika klíčových zemí. Uhlíkovou stopu dovozu jsme porovnali s hypotetickou uhlíkovou stopou dopravy zboží v rámci ČR, pokud by veškeré dovezené zboží bylo lokální. Pro lokální dopravu uvažujeme vzdálenost 250 km.

Nakolik se dovozy nevyplácí

Jablka – hlavními dovozci jablek do ČR v roce 2023 bylo Polsko, Slovensko, Maďarsko a Itálie. Celková uhlíková stopa dopravy dovozu jablek, zejména z Nového Zélandu a Chile, ukazuje, že emise CO₂ jsou při takto vzdálených dovozech mnohonásobně vyšší než u lokálních produktů. Například jablka dovezená z Nového Zélandu letecky v kombinaci s menším nákladním autem mají uhlíkovou stopu až 386násobnou

oproti lokálně pěstovaným jablkům, ty z Chile až 260násobnou. Transport jablek lodí v kombinaci s kamionovou dopravou z uvedených zemí vytváří 15 až 21násobek emisí CO₂ než doprava lokálních jablek v rámci ČR.

„Dovezeme-li roční objem dovozu jablek do ČR lodní dopravou nebo větším kamionem, způsobí to jen na dopravě takové emise CO₂, jako kdybychom nechali běžet osobní automobil na volnoběh po dobu 136 let. Pokud bychom využili uhlíkově náročnější dopravu, například kombinaci letadel a menších nákladních aut, způsobí to jen u jablek a pouze za jeden rok tolik emisí, kolik by vyprodukoval automobil na volnoběh po dobu 898 let,“ vypočítává Jan Baláč z Fair Venture.

Cibule – v roce 2023 byla do ČR nejvíce dovážena z Nizozemí, Německa, Slovenska, Polska a Itálie. Právě italská cibule vytváří dopravou nejvíce CO₂, a to až 5,2násobek emisí, které by měla pouze česká cibule. V případě Nizozemska je to 3,6násobek a sousedního Polska až 2,6násobně více emisí CO₂. „Úspora uhlíkové stopy v případě využití lokálních výpěstků cibule by byla srovnatelná s ponecháním osobního automobilu běžet na volnoběh po dobu 78 let v případě emisně šetrné dopravy a 239 let v případě emisně náročné dopravy,“ doplňuje Baláč.

Vepřové maso – Dovoz vepřového do Česka v roce 2023 zahrnoval významný podíl masa ze Španělska, Belgie, Nizozemí nebo Polska. Jen ze Španělska jsme v roce 2023 dovezli 26 % celkového objemu dovezeného vepřového. Přitom doprava vepřového ze Španělska zanechává až 9násobnou uhlíkovou stopu, než by byla při využití stejného objemu od lokálních chovatelů. Kdyby Česká republika nedovezla vůbec žádné vepřové maso, došlo by jen na dopravě k úspoře emisí CO₂ ve výši okolo 40 tis. t CO₂.

Drůbeží maso – Převážná většina dovezeného drůbežího masa pochází ze sousedního Polska, až 61 % v roce 2023. Významné dovozy jsou také z Maďarska a Brazílie. V případě posledně jmenované Brazílie je uhlíková stopa dovezeného drůbežího až o 202krát vyšší v případě emisně náročné dopravy a až 12násobně vyšší než v případě šetrnější lodní a kamionové dopravy. „Pokud bychom si odpustili drůbeží z dovozu, uspořili bychom jen na dopravě tolik emisí CO₂, kolik odpovídá ponechání osobního automobilu běžet na volnoběh po dobu 217 let v případě emisně šetrné dopravy a 3 998 let v případě emisně náročné dopravy,“ vypočetl Jan Baláč. Jde o hypotetickou úsporu až 50 tis t CO₂.

Čím více dovozu, tím více CO₂

Objemy dovozů potravin se v České republice od 90. let, až na menší výkyvy, neustále zvyšují. Zhoršuje se tím agrární saldo zahraničního obchodu. „Zatímco Česká republika má

saldo zahraničního obchodu kladné, v obchodování se zemědělskými komoditami je zahraniční obchod v záporných číslech. Podle aktuálních údajů ČSÚ největší podíl na ztrátě měl obchod s masem (89 %),“ upozorňuje Martin Pýcha. V roce 2023 činilo agrární saldo -38 mld. Kč, přičemž predikce pro rok 2024 odhaduje saldo na úrovni -40 mld. Kč a více. „Pozitivní vliv na saldo mají komodity jako obilí, nezahuštěné mléko a živá zvířata, což Českou republiku opět řadí mezi vývozce surovin, zatímco zpracované produkty ve velkém dovážíme. Není to ekonomické ani ekologické,“ dodává Pýcha.

K dovozům není důvod

Začátkem 90. let byla Česká republika z vysoké míry až zcela soběstačná v řadě potravin. „Ještě okolo roku 1989 jsme v produkci vepřového masa byli zcela soběstační. Nyní je soběstačnost ČR ve vepřovém jen na úrovni 46 %, a to i když jsou naši chovatelé stále schopni produkovat více, a navíc jsou i mezinárodně oceňováni za kvalitu svého vepřového,“ říká předseda Zemědělského svazu Martin Pýcha. Soběstačnost České republiky v chovu drůbežího masa také od roku 1989, kdy byla okolo 100 %, klesla na nyníjších asi 70 %. V případě zeleniny jsou rozdíly ještě markantnější. Soběstačnost v zelenině klesla

mezi lety 1992 a 2020 z necelých 67 % na pouhých 31 %.

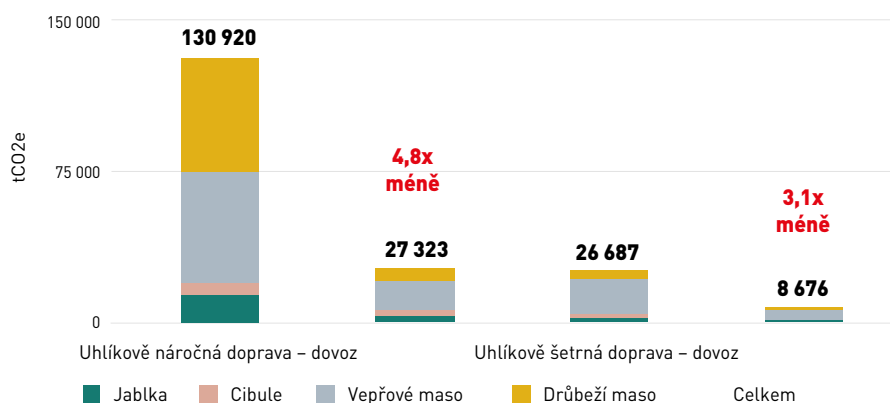
Uhlíková stopa není jediným neduhem dovozu. Ty také negativně ovlivňují lokální zemědělství a ekonomiku. „Česká republika má velký potenciál k tomu, aby se stala soběstačnejší a ekologicky odpovědnější. Podpora domácí produkce, investice do ekologického zemědělství a osvěta mezi spotřebiteli mohou vést ke snížení emisí a ochraně českého zemědělství před negativními dopady zbytečných dovozů,“ dodává Pýcha.

Zemědělský svaz ČR dlouhodobě prosazuje větší podporu pro české zemědělce, kteří nejenže zajišťují zásobování domácího trhu, ale také pečují o krajinu a přispívají k ochraně životního prostředí.

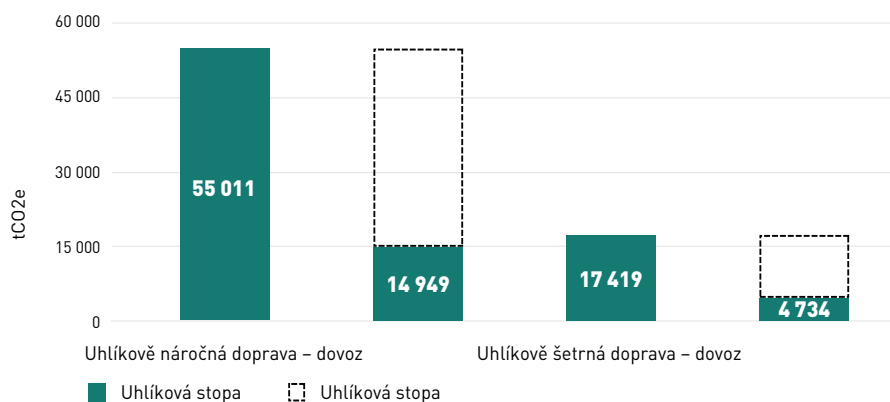
Zemědělský svaz ČR proto vyzývá všechny zainteresované strany, včetně vlády, obchodních řetězců a spotřebitelů, aby se zaměřili na podporu lokální produkce a snížení dovozu potravin, které si dokážeme sami vypěstovat. Tímto krokem můžeme nejen ochránit naši planetu, ale také podpořit české zemědělce a ekonomiku.

Zemědělský svaz ČR

Souhrnné emise CO₂ dopravy dovezeného zboží 4 vybraných komodit v roce 2023

Vepřové: souhrnná uhlíková stopa dopravy vepřového v tunách CO₂

Propagace zemědělství TV cyklem „Žijeme jídlem!“

Agrární komora ČR navázala na sérii tří předchozích úspěšných sérií televizního cyklu Žijeme jídlem, zaměřeného na propagaci českého zemědělství a především na představení detailů a zajímavostí z náročné živočišné výroby.

V každém z celkem osmi dílů představujeme jednu z farem, podniků nebo družstev, věnující se zemědělské prvovýrobě, některému z chovů hospodářských zvířat, nebo navazujícímu zpracování produkce.

Cílem každého z dílů je ukázat nejenom každodenní náročnou práci bez ohledu na roční období,

ale také všech navazujících širších souvislostí, které s touto činností velice úzce souvisí. Protože práce na poli nebo ve stáji je bezprostředně propojena s péčí o krajinu, o kvalitu půdy a vody, ale i ovzduší. Farmy a zemědělské podniky zajišťují lidem žijícím na venkově práci, ale jsou také přímo zapojeny do života každé z obcí, ve kterých působí. Zaměřili jsme se ale také na to, jak významní jsou pro každou firmu právě její zaměstnanci či jakou vazbu mají zemědělci na místo, kde podnikají.

Ve svých cestách po České republice jsme se postupně zastavili na Farmě Poustka v Karlovarském kraji, na Rybářské chalupě rodiny Raabových v Jihočeském kraji, ve společnosti Agra Řisuty u Slaného, na Farmě Škodových na Vysočině, v ZOD Brniště u České Lípy, na Farmě Prčice ve Středočeském kraji, ve společnosti Milknatur u Plzně a natáčení

jsme zakončili v ZD Bernartice v Jihočeském kraji. Konkrétně se pak na těchto místech podíváme třeba na dlouhý výkrm drůbeže, chov masného a dojeného skotu, výkrm a zpracování krůt, navštívíme minimlékárnu i řezníka a masnou výrobu, zjistíme, jak funguje bioplynová stanice, a seznámíme se také s principy a významem precizního zemědělství.

Vysílání na celoplošné platformě TV Stream již bylo zahájeno a postupně jsou zveřejňovány dva díly týdně (odkaz stream.cz/zijeme-jidlem). Celý cyklus, který vznikl za finanční podpory Ministerstva zemědělství, bude následně k dispozici na stránkách AK ČR a na Facebooku, a tedy volně k dispozici pro všechny zájemce. Poďte se tedy s námi podívat, jak „Žijeme jídlem!“.

Redakce Agrobaze

www.renomiaagro.cz

Obchodní sdělení RENOMIA, a. s.

Nové možnosti pro Váš růst

RENOMIA AGRO dlouhodobě patří mezi největší odborníky v oblasti řízení zemědělských rizik, pojišťujeme již více než třetinu českých zemědělců. Naše služby neustále zlepšujeme a rozšiřujeme. Díky partnerství s firmami GRANTEX dotace a Agdata Vám můžeme pomoci i se zajišťováním dotací a implementací nejmodernějších technologií pro precizní zemědělství. Obratě se na náš tým specialistů.

PARTNEŘI AGRÁRNÍ KOMORY ČR

Kde brát a nekrást?

Tohle známé úsloví slyšíme téměř denně. Platí pro jednotlivce i firmy. Zvláště však zaměstnanecké svazy i odbory dělají, jako by neplatilo a žádají zvýšení platů u různých jimi zastupovaných profesí. Začalo to s nepedagogickými pracovníky škol a následovali učitelé, hutníci, zdravotníci, soudci, doktoři. Zcela jistě po „úspěchu“ jedné profese se objeví další a další, žádající totéž. Zvýšení platu.

Každému, komu se to alespoň částečně podaří, úpravu platu směrem vzhůru přeji. Ale velmi často slyším, a zcela správně, že státní kasa není bezedná a je třeba vyjít s tím, co je k dispozici. Hlavně však je třeba hledat rezervy u sebe, ve svém resortu. O tom, že v každém resortu rezervy existují, není pochyb. Otázkou je, kdy a kdo se odváží do toho „říznout“. Jedním z příkladů je existence dvou významově a provedením se „překrývajících“ ministerstev: Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí.

Vy jste mi dvojka! Kdo to kdy viděl?

Za jména brhlíka a sojky v textu populární písničky Pavla Dobeše lze dosadit jména dvou ministrů: Marka Výborného, ministra zemědělství a Petra Hladíka, ministra životního prostředí. Mladší Hladík dokonce ještě v létě prohlášoval, že má ambici ucházet se na partajním sjezdu o funkci nového předsedy KDÚ- ČSL. To, že mladému brněnskému šíbrovi, oceněnému premiérem titulem „zelené svědomí vlády“, delegát sjezdu v opakovaných volbách vzkázali, že ho do funkce prvního místopředsedy strany nechťejí, dlouho nemohl pochopit. Je již jisté, že do konce tohoto volebního období vláda již nestihne vyhlásit

Národní park Křivoklátsko. Je to ale příklad toho, jak je představa ministra Hladíka o tom, že lidovci se musí zlepšit a více naslouchat přání lidí, odlišná realitě. To, že si tisíce lidí tento národní park nepřejí, on nevnímá a potom se diví. Nechme ale politiku stranou.

Dva odbory na vodu na jednom ministerstvu

Vzpomínám si, že krátce po uvedení do funkce na tiskové konferenci Hladík požadoval jako nejúčinnější opatření proti přemnoženému hraboši polnímu hlubokou orbu. Potom se vzhledl v programu Oprav dům po babičce, aby později přeskočil na fotovoltaiku a zálohování nápojových PET lahví a plechovek. Často za stejným tématem vyjížděl do terénu společně s ministrem zemědělství. Snad i proto ještě před nástupem povodní se na tiskové konferenci představil jako předseda Ústřední povodňové komise. Mezitím ale ministr zemědělství vydával tiskové zprávy jeho resortu k velké vodě, jak na běžícím pásu. Přímo klasickým příkladem toho, že by vše ohledně povrchové i podzemní vody mohlo fungovat na jednom ministerstvu, je tzv. Modrá zpráva, tedy zpráva hodnotící vodní hospodářství České republiky za uplynulý rok. Ta podává přehled o činnostech souvisejících s vodou

v působnosti resortů MZe a MŽP. Vždyť starost o „povrchovou i podpovrchovou“ vodu spolu tak souvisí, že by to vyřešilo zřízení dvou odborů na jednom ministerstvu! Bylo by to komplexní řešení problematiky rybníků, protipovodňových opatření, neprodukcí ploch, výstavby domů v zátopových oblastech, rozšiřování i obnovy infrastruktury vodovodů a kanalizací atd. To si piště, že by státní rozpočet ušetřil nejen mzdy, provozní výdaje, ale i budovy.

Jak s tím dále?

O tom, že i nová vláda vzešlá z parlamentních voleb 2025 bude muset šetřit, není nejmenších pochyb. Jakou formu šetření zvolí, je obtížné nyní spekulovat. Jednou z cest stále zůstává redukce státního aparátu, včetně počtu ministerstev a zbytečných institucí. Roli budou hrát i osobní ambice různých politiků vítězné strany, hnutí nebo koalice. Je obtížné nyní odhadovat, jak se zachová a čemu dá přednost sběratel funkcí Richard Brabec, t.č. poslanec, předseda sněmovního zahraničního výboru, místopředseda výboru pro životní prostředí, ústecký hejtman, místopředseda ANO a stínový ministr životního prostředí. Uvidíme.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Bezvýznamné evropské zemědělství?

Podle epické zprávy Maria Draghiho to tak vypadá. Všude se ale o ní píše. To ale neznamená, že se o ní také všude mluví. Zcela jistě ne mezi zemědělci. O zemědělství v ní totiž není ani čárka.

Navzdory této smutné skutečnosti jsem se rozhodl zprávu předloženou bývalým italským premiérem a šéfem Evropské centrální banky alespoň prolíst. Je to velmi hutný dokument, který má více než 400 stran, a proto jsem si ze všeho nejdříve přečetl kapitolu Obsah. Stručně řečeno: je to informace o tom, co všechno je špatně a co je třeba napravit. Základní parametry jsou srovnávány s USA a Čínou. Celá zpráva se točí kolem dekarbonizace, digitalizace a výdajů na obranu, které jsou prý podle autora nezpochybnitelné.

Pouze jedna věta

Pokud byste si chtěli dělat čárky za nalezení něčeho o zemědělství, jste bez šance. Stejně jako Jára Cimrman si můžeme říct: „Ani jednou, přátelé.“ Pouze v úvodu je uvedeno, že v řadě parametrů si evropské zemědělství vede lépe než to v USA. Zdá se proto, že zemědělský sektor je tak malý, že je mu věnována minimální pozornost! Naopak dominuje představa, že zemědělec je hlavní škůdce, který ohrožuje stabilitu klimatu. Navíc je to prý kategorie, která spotřebovává velkou část

rozpočtu EU. Obecně můžeme říci, že zpráva si klade velmi ambiciózní cíle, takže na každé její stránce výdaje ve výši 100 mld. eur, nejsou žádnou mírou. Potom je ale otázka, kde na to všechno vzít? Návrh na zdroj peněz z penzijních fondů je absurdní a nepřijatelný.

Základní problém

Zůstává otázkou, proč není ve zprávě analyzováno to, co se v zemědělství dělá dobře. Zvláště když v některých oblastech je zemědělství realizováno lépe a šetrněji než v USA. Standardy kvality potravin jsou například vyšší než v USA. Proč se to ignoruje, proč to nestojí ani za pozornost, zůstává otázkou. Zemědělství v budoucnosti je zmiňováno pouze s větším zapojením umělé inteligence a navigačního systému Galileo. Jinak již ve zprávě žádná jiná zmínka o zemědělství není.

Bezvýznamné, okrajové odvětví

Takovým je podle Draghiho zprávy zemědělství. Zemědělství je v EU v lepším případě vnímáno jako nedůležité a dané, v horším případě, zvláště u mladší generace, jako škůdce

životního prostředí. Stále více je ignorován jeho strategický význam i vysoká produktivita. To je bohužel image, který je v EU stále více podporován. Zvykli jsme si totiž na to, že zde je vždy něco k jídlu. Ale vidíme, že každá velmoc chce být potravinově soběstačná. Společnost se stále více odtrhává od své základní báze. V pyramidě důležitosti nejde jen o energetiku, ale i o zemědělství. Energetika a zemědělství jdou ruku v ruce. Této základní báze si zatím moc nevážíme.

Jídlo je základní potřebou společnosti a ta si ho musí zajistit. I když díky energetické krizi se „zviditelnila“ energetika, zemědělství nějaká taková krize stále chybí. Je ale jisté, že se tak musí stát dříve, než dojde ve společnosti k závažným problémům. Nic proti ochraně životního prostředí, ale nemůžeme ho jen chránit a na druhé straně dovážet potraviny z Brazílie či Nového Zélandu přes půlku světa. Také ne každý bude ochoten konzumovat sušené červy nebo cvrčky, byť s různými příchutěmi.

Obět vlastního úspěchu a efektivity

Potraviny nerostou v regálech ani na pultech supermarketů. Zemědělství jako celek je nesmírně efektivní. S minimem lidí (1–3 % populace) dokáže uživit miliardy lidí velmi kvalitními a bezpečnými potravinami. Přitom dokáže i pečovat o krajinu. Místo abychom na tyto skutečnosti byli pyšní, bohužel v Draghiho zprávě je, že zemědělství musí bojovat o společenské uznání. To je neskutečný paradox. Společnosti chybí toto základní poznání. Je však jisté, že se tak bude muset stát ještě před „nárazem do zdi“.

Papežštější než papež

Někdy se také neprávem nově vzniklé obtíže českých zemědělců svádí na „Brusel“. Bohužel se stává, že česká legislativa je zrcadlem poslanecké práce a také síly nevládních organizací, resp. spolků. Příkladem z poslední doby je chov nosnic na bezklecových farmách. I když této myšlence fandila po velké kampani ochránců zvířat velká část veřejnosti, včetně supermarketů, postupně se zjišťuje, že vaječ, i v důsledku tohoto opatření, celkově bude k nabídce méně, a tudíž lze předpokládat, že se brzy zvýší jejich cena. Odnese to peněženka českého spotřebitele, přičemž okolní země nic podobného nezavádí a nejedná se ani o iniciativu EU!

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc. s podporou prezentace doc. Ing. Ilony Švihlíkové, Ph.D.

Kořeny mají v půdě svou roli

Druhý zářijový týden tohoto roku ukončil dlouhé období veder a nabídl nám další nežádaný extrém, vydatné a neutuchající deště, které ve více regionech napáchaly velké škody.

Lidé kvůli záplavám přišli o své domovy, museli začít nanovo, to je teprve pohroma. Rozumím tomu. Při povodni v roce 2002 jsem v Praze, i když daleko od Vltavy – zažil něco podobného. Rekonstruovaný dům po manželčiných rodičích byl bez střechy a ve sklepě proto metr vody i po vyčerpání. Přiznávám, jsem staromilec. Sleduji večerní televizní zpravodajství z regionů na ČT1. Na počátku října mě zaujala reportáž ze severočeských lesů o těžbě dřeva na skalách obtížného terénu. Tam prý nyní, stejně jako naši předci, kácí stromy tzv. „na kořen“. Ve skalách to spočívá v uříznutí kmene stromu přibližně metr nad zemí. Kořeny stromu tak zůstávají živé, zpevňují skalní masiv i slabou vrstvu půdy. Strom posléze „obrazí“. Slyšel jsem o tom poprvé a zaujalo mě to. V současnosti jsou v důsledku povodní i nadměrných srážek leckde předmětem kritiky i splachy ornice z polí do lidských sídel. Odnáší to především široko řádkové kultury, např. kukuřice nebo brambory, respektive zemědělci, kteří je pěstují.

Glyfosát a kořeny

V této souvislosti jsem si jako pamětník vzpomněl na řadu prezentačních i komerčních soubojů přípravků Gramoxone (účinná látka paraquat) a tehdy nastupujícího Roundupu (účinná látka glyfosát) hlavně vůči pýru plazivému. Gramoxone se vytýkalo, že jako kontaktní herbicid dokáže pouze „spálit“ nadzemní část plevelů, kdežto jejich kořeny v půdě zůstávají životaschopné a plevel později regeneruje. Tato účinná látka byla již dříve zakázána. Silným argumentem ve prospěch glyfosátu bylo tvrzení, že díky systémovému účinku a pohybu v rostlině „nahoru i dolu“ dokáže likvidovat i podzemní orgány, tedy kořeny nebo kořenové výběžky. Teď již jistě chápete, kam mířím.

Úloha kořenů v půdě

O tom, že funkcí kořenů je upevňování rostlin v půdě a také zajišťování příjmu a vedení živných roztoků, jsme se učili již na základní škole. Kořeny chrání půdu před erozí, provzdušňují a také ji obohacují organickými látkami. Dokáží ale také rozrušovat matečnou horninu, stejně jako zvedat povrchy chodníků nebo bourat kamenné zidky. Vzpomínám také na tvrzení jedné francouzské farmářky, s bohatými zkušenostmi s regenerativním zemědělstvím na své farmě, pozvané na českou konferenci k této problematice. Zde prohlásila, že bez existence glyfosátu nebude ani regenerativní zemědělství! To bylo v době, kdy glyfosát ještě nebyl znovu povolen.

Kdo to ví, odpoví

To vše mě znovu napadlo po letošních povodních. Ne všude a na každém pozemku je „Staroměstské náměstí“. I bez vlastní znalosti Jeseníků a Beskyd jsem přesvědčen o tom, že tam dominují horské louky a pastviny, stejně jako že je tam proto i před povodněmi netrápila otázka, zda dát přednost orbě nebo regenerativnímu způsobu pěstování plodin.

Regenerativní zemědělství, nic nového

Bezorebná technologie, jako novodobý způsob zpracování půdy, vznikl v USA. Dnes je označován jako regenerativní zemědělství. Minimální kultivace půdy anebo bezorebné způsoby hospodaření se setím do nezpracované půdy byly předmětem výzkumu nejen v tehdejší Československu, ale i v zahraničí již v 70. letech minulého století. Výzkumu se věnoval Výzkumný ústav zemědělské techniky Praha (Ing. St. Havelec, CSc.). Výsev do nezpracované půdy byl nejvíce rozšířen ve Velké Británii, kde začali tuto technologii řešit již v roce 1963. Avšak kde jsou ty časy, kdy si

sedlák mohl orat, kdy uznal za vhodné. Kdy platilo věky prověřené: „Na svatého Řehoře, líný sedlák, který neoře!“ Původně se vytvořilo několik pracovních postupů pro pěstování kukuřice a sóji, později i pro pěstování okopanin a obilnin. Hlavním motivem bezorebné technologie byl pochopitelně nejen vyšší zisk, ale také ochrana proti vodní a větrné erozi. Bohužel, dnes je tento postup umocněn legislativním zákazem orby z důvodu úniku oxidu uhličitého. V omezování orby patří Česká republika, země, ve které bratrance Veveřkovi v roce 1827 vynalezli ruchadlo, k těm bohužel „nejprogresivnějším“! Myslím, že i ve světle povodní, které ublížily zvláště ve třech krajích lidem včetně zemědělců, se i regenerativní zemědělství dostalo do nového světla, před kterým nelze přivírat oči. Bude proto třeba přehodnotit nejen povinnost mít 80 % ploch do 30. října s pokryvem, tedy neoraných, stejně jako na podmínky pěstování plodin podle vyhlášky č. 240/2021 Sb, o ochraně zemědělské půdy před erozí. Výzkumné práce bude potřeba zaměřit také na vliv glyfosátu na stav kořenů rostlin v půdě ve vztahu k případné erozi. Vědeckých výzkumných pracovišť i výzkumníků máme pro tento úkol dost!

Živná krajina

Také ta podle názoru meteorologů sehrála při letošních povodních svoji velkou roli. Vždyť letos, bohužel i při sklizni chmele, přšelo i v tradičně suché oblasti, jakou je Rakovnícko a Žatecko. Kladné body si v tomto případě připsala retenční schopnost krajiny přijmout takové množství vody v krátkém čase. Padne-li však 127 let starý rekord s 386 mm srážek za jediný den na metr čtvereční, myslím, že se budu právem ptát na vliv orby a dnes prosazovaného regenerativního zemědělství naopak bez orby na přívaly vody! Vždyť pod vlivem dopadů letošních povodní se zemědělství bez orby dostává do úplně jiného světla! Pevně věřím tomu, že pluh je stále a bude i v budoucnosti osvědčeným nářadím v moderním zemědělství nejen pro zachyt vody, ale i za účelem regulace plevelů, hraboše polního i půdních houbových chorob. A jak vůbec hodnotí letošní deštivý rok vědci, tzv. subprognostici? Kdy nám odpoví vědci z brněnského Ústavu globálních změn? Dokonce si myslím, že deštivé srážky pro chmelnice nezařídí ani pivovar Plzeňský Prazdroj, ani pánové Fiala nebo Babiš. O tom, jaké zde eventuálně budeme mít klima, rozhodnou Čína a Indie, ne my!

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

PRÁCE, CO MÁ BUDOUCNOST!

PRO TY, CO PRÁCI HLEDAJÍ.
I PRO TY, CO JI NABÍZEJÍ.

www.pracevzemedelstvi.cz

Personální agentura AgroJobs s.r.o., dceřiná společnost Zemědělského svazu ČR, propojuje zaměstnavatele se zájemci o práci v zemědělství. Ať už hledáte práci či naopak zaměstnance, stačí navštívit náš inzertní portál www.pracevzemedelstvi.cz. A my pro Vás najdeme příležitosti v oblasti, která má budoucnost – v zemědělství! Připravíme pro Vás výběrové řízení na míru. Najdeme Vám ekonoma nebo třeba ředitele společnosti.

Více informací na

www.pracevzemedelstvi.cz

nebo na

www.zscr.cz

Úbytek přípravků na ochranu rostlin vede k vyšší rezistenci původců chorob, škůdců rostlin a plevelů

Česká společnost rostlinolékařská uspořádala na začátku listopadu v Pardubicích již XXVI. Rostlinolékařské dny s mottem „Aktuální výzvy ochrany rostlin v současné zemědělské politice EU“.

Konference poukázala na to, že významný úbytek přípravků na ochranu rostlin vede k nárůstu odolnosti škodlivých organismů v celé Evropské unii. Tato situace může vést k nedostatečné účinnosti přímé ochrany zemědělských plodin proti škůdcům, chorobám a plevelům, a v důsledku toho k nízkým výnosům i kvalitě potravin. Cesta ze současného stavu věci je však v kontextu politické neochoty Evropské unie akceptovat a zavádět do evropského zemědělství inovativní řešení, která zemědělcům zajistí konkurenceschopnost na světových trzích, nejistá a zdlouhavá.

Přípravky na ochranu rostlin – produkty, které veřejnost nechce, ale potřebuje.

O současné situaci v oblasti dostupných účinných látek přípravků na ochranu rostlin hovořila jednatelka CropLife ČR paní Miluše Dvoržáková, která s nadsázkou řekla, že oblast přípravků na ochranu rostlin se z marketingového hlediska dostalo pro veřejnost do skupiny služeb a produktů, které nikdo nechce, ale každý potřebuje tak, jako pohřební služby nebo pojišťovnictví.

Zelená dohoda pro Evropu klade na všechna hospodářská odvětví obrovské požadavky, ale leckdy přání strůjců této strategie předběhlo možnosti praxe, a to často i o mnoho let. Zářným příkladem může být třeba elektromobilita a její dopady na automobilový průmysl v Německu.

V roce 2000 bylo v EU povoleno zhruba 1 200 účinných látek, které měli zemědělci možnost v přípravcích na ochranu rostlin používat. V roce 2024 se jejich počet snížil na 439, z čehož je 347 syntetických, 67 biologických a 25 základních látek. Jak sami pěstitelé nejlépe vědí, dostáváme se z hlediska ochrany rostlin do velmi tíživého stavu, neboť v některých plodinách dnes již není prakticky možné efektivně uplatňovat antirezistentní strategie.

A situace do budoucna také nevypadá nikterak růžově, neboť v období 2024–2026

vyprší povolení dvěma třetinám konvenčních účinných látek. U některých bude požádáno o prodloužení, ale jiné budou zakázány. Od roku 2019 navíc nebyla schválena žádná nová konvenční účinná látka. Proces vývoje a registrace je nesmírně finančně i časově náročný, neboť vývoj jedné nové účinné látky stojí 250 mil. euro a celý proces trvá v průměru 11 let. U biopesticidů je to 7 let.

Aby zemědělci mohli vykonávat svou práci – zajišťovat dostatek potravin a surovin, potřebují mít k dispozici nástroje, které jim v dostatečné míře umožní kvalitní a efektivní ochranu plodin – konvenční pesticidy, biopesticidy, nové techniky šlechtění a digitální a přesné zemědělství. Bohužel, stále existují regulační překážky, které používání nových inovativních postupů brání.

Velká pochvala patří České republice za její pragmatický a vědecky podložený přístup k novým technikám šlechtění. Mnoho států EU však k této inovaci přistupuje spíše pocitově, a hlavně politicky, a odmítají je, a to přesto, že u těchto metod šlechtění se do rostlin nevnáší žádné cizí geny, ale pouze se upravuje genetická struktura dané rostliny. A na druhé straně se geneticky modifikované rostliny

do EU dováží od roku 1996 ve velkém, protože krmivářský průmysl si bez některých surovin prostě neporadí. To je velké pokrytectví.

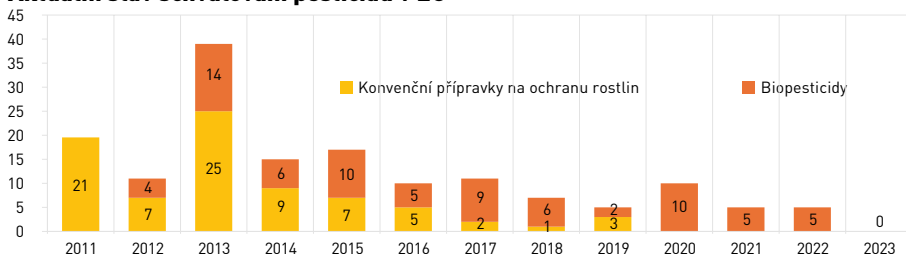
Co můžeme v současné situaci dělat?

Průmysl ochrany rostlin samozřejmě pracuje na tom, aby měli zemědělci dostatek vhodných nástrojů pro svou práci, ale vše lze dělat jen v rámci současné platné legislativy a požadavků na bezpečnost přípravků. Na druhou stranu bych ráda apelovala na zemědělce, aby si byli vědomi i své části odpovědnosti a uvědomili si, že nesprávné použití přípravků, o nepovolených a nelegálních přípravcích nehovoře, a např. jejich únik do zdrojů pitné vody, což je případ zcela nedávný, bude mít vliv na budoucí hodnocení bezpečnosti a povolení konkrétního přípravku, uvedla Dvoržáková.

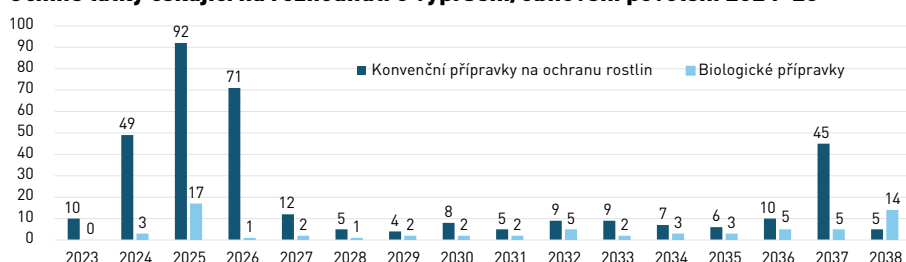
Stojíme na prahu nového funkčního období evropských institucí, které si nyní tvoří svůj postoj k různým problematikám. Z nedávného prohlášení současné šéfky Evropské komise vyplývá, že pro další směřování EU budou v následujícím období důležité dva klíčové prvky – obrana a konkurenceschopnost. Věříme, že zemědělství nebude v tomto kontextu dále přehlíženo.

Darina Zemanová, CropLife Česká republika

Aktuální stav schvalování pesticidů v EU

Účinné látky čekající na rozhodnutí o vypršení/obnovení povolení 2024–26

**Ať Vaše Vánoce
i život v novém roce
zdobí jen štěstí,
zdraví a pohoda.
Vaše Generali Česká**

PF 2025

 **GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA**

Sledujte nás také, ať víte první, co zaznělo na Facebooku Agrární komory ČR

f Ptačí chřipka hrozí stále více

Upozornění pro chovatele drůbeže. V Evropě stále roste počet nových ohnisek ptačí chřipky. Podobný trend lze očekávat i v Česku. Dbejte proto ve svých chovech na bezpečnost. Základním preventivním opatřením je (pokud možno) chov drůbeže v uzavřených objektech a zabránění kontaktu s volně žijícími ptáky. Minimalizujte také rizika kontaminace vody, krmiva a podestýlky trusem volně žijících ptáků. Sledujte zdravotní stav drůbeže a vše podezřelé, jako jsou úhyny, snížení příjmu potravy či pokles snášky, hlase příslušné krajské Státní veterinární správě.

19. listopad 2024

f Řetězce zřejmě mají vlastní pravidla

Pojďte se podívat, jak některé obchody matou zákazníky. I když to může na první pohled vypadat jako zajímavá sleva, v uvedených případech ale o žádnou slevu nejde, někdy se můžeme setkat dokonce i se zdražením. Výše slevy totiž musí být podle zákona odvozena od nejnižší ceny, za kterou byl výrobek prodáván v posledních 30 dnech před poskytnutím slevy, a tu řetězce mnohdy uvádějí obtížně čitelným malým písmem. Jen se tak potvrzuje, že některé obchodní řetězce si na českém trhu dělají, co chtějí. Dobře vědí, že pokud dostanou pokutu, i tak se jim jejich neobvyklý přístup ke slevám vyplatí. Pokuty jsou totiž velmi nízké v porovnání s tím, kolik na klamavém označení slev vydělají.

18. listopad 2024

f EU chce obětovat vlastní zemědělství

Vyjadřujeme podporu protestům nevládních zemědělských organizací v Bruselu proti chystané obchodní dohodě mezi EU a zeměmi Mercosuru. O co jde? Protestujícím se nelíbí, že EU chce vyměnit vývoz aut za dovoz potravin a zemědělských komodit z Jižní Ameriky. Výroba potravin přitom v jihoamerických zemích není omezena tak přísnými předpisy na ochranu krajiny. Chovatelé navíc využívají geneticky modifikované plodiny nebo hormony pro růst zvířat, které jsou v EU už dávno zakázány. Máme také velké obavy z nekalé konkurence a propadu cen. V Brazílii nebo Argentině totiž mají naprosto jiné náklady na energie, krmné směsi či mzdy. Za nás jednoznačně špatné řešení.

13. listopad 2024

f Navštivte podzimní výlovy rybníků

Už několik týdnů probíhají výlovy rybníků. Letos je bohužel ovlivnily zářijové povodně a jsou tedy náročnější na pracovní sílu a techniku. I tak mají své nezaměnitelné kouzlo a atmosféru, kterou doporučujeme zažít na vlastní oči. Na většině akcí se také připravují čerstvé a chutné rybí speciality. Pokud tedy máte ve svém okolí rybník, koukněte na weby jednotlivých rybářství a vypravte se za originálním zážitkem. Výlovy potvrjají přibližně do druhé poloviny listopadu. A pak už se můžete těšit na svého šupináče na štedrovečerním stole.

1. listopad 2024

f Máslo nezdražili zemědělci

Ceny másla v obchodech vyletěly vzhůru. Z jeho současných vysokých cen ale NEPROFITUJÍ zemědělci. Výkupní cena tuzemského mléka se totiž dlouhodobě pohybuje pod evropským průměrem a z celkové částky tak mají zemědělci jen velmi málo. Drahé máslo v obchodech má několik příčin. Jednak nižší obsahové hodnoty mléčného tuku během letních měsíců, jehož produkce navíc letos vzrostla a nebyl ho tedy nedostatek. Dále rostoucí náklady na obalové materiály, přepravu, ale i skladování u výrobců másla. Roli také hrají náklady a přírážky obchodních řetězců, které v září meziměsíčně citelně vyskočily. Závěrem je nutné také dodat, že cenu ovlivňuje i zvýšená poptávka před vánočními svátky, a to z důvodu očekávaného pečení cukroví. Kapr se taky nejlépe smaží na másle. Uvidíme, jaké ceny nás před Vánoci v obchodech ještě čekají.

25. října 2024

ŽIJEME

na venkově

27. LISTOPADU 2024

Mák jako vhodná surovina nejen k přípravě vánočního cukroví

Podle odhadu Českého statistického úřadu (ČSÚ) z konce letošního října by měl patřit mák k několika málo v ČR pěstovaným komoditám, u nichž se předpokládá výrazně vyšší sklizeň oproti minulému roku.

Podle ČSÚ by tak měla úroda máku v roce 2024 dosáhnout objemu 29 000 t, a to jak díky rozšíření osevních ploch, tak i vyššímu průměrnému hektarovému výnosu. Objem sklizně máku v ČR by se tak měl letos meziročně zvýšit o 58,9 %. To je samozřejmě pozitivní zpráva, neboť mák má velmi všestranné využití, kromě potravinářství také v kosmetice nebo ve farmaceutickém průmyslu, a navíc je ČR světová jednička v konzumaci máku

i v jeho exportu. Potenciál vývozu by navíc mohl ještě vzrůst (pakliže jej zahrne nový tuzezemský eurokomisař Josef Síkel do portfolia produktů, které by měly podpořit obchodní vztahy EU se třetími zeměmi, což je oblast, kterou má mít v příštích letech v Evropské komisi na starosti).

Dobrá letošní úroda máku v naší zemi je také dobrou zprávou pro ty, kteří si doma vyrábí vá-

noční cukroví, a to z několika důvodů. Prvním z nich je letošní vývoj cen kakaa a kávy, které často tvoří ingredience pro výrobu cukrovínek, náklady na ně ale poměrně výrazně vzrostly. Druhým důvodem je skutečnost, že mák nepatří, na rozdíl od prakticky všech druhů ořechů, mezi alergeny, a může tak v pečivu a cukroví ořechy nahradit. Podle již dříve prováděných výzkumů v anglosaských zemích trpí totiž menší či větší formou alergie

na ořechy více než polovina populace, včetně alergické na i v ČR hojně používané vlašské ořechy. Právě ty lze nahradit bílým mákem, který má oříškovou příchuť, ale samozřejmě i v ČR dominantně pěstovaným modrým mákem.

Český modrý mák vyrobený podle České cechovní normy je navíc držitelem Evropské ochrany v kategorii CHZO (chráněné zeměpisné označení), což jednak zaručuje jeho kvalitu a identitu, jednak mu poskytuje dobrou argumentaci právě pro export. Podstatné přitom je, že CHZO v praxi veřejně odlišuje mák pěstovaný v ČR k potravinářským účelům od technického máku, který se pěstuje zejména v západní Evropě a který je určen zejména

pro zmiňované farmaceutické účely. Ochrana v podobě CHZO navíc znamená, že název Český modrý mák není možné použít pro mák pěstovaný mimo území ČR, a důležitá je i skutečnost, že uvedené označení se vztahuje na celé území naší země, a produkce našeho máku tak není omezena (na rozdíl od některých jiných chráněných produktů) regionálně. Připomenout lze přitom, že v minulosti, před udělením ochrany CHZO, se do ČR dovážel i méně kvalitní a levnější technický mák ze zahraničí, což pro naše pěstitele znamenalo vznik nekalé konkurence.

Zásahu na udělení CHZO má zejména Spolek Český modrý mák (ČMM) sdružující pěstitele,

zpracovatele a obchodníky s mákem, založený v roce 2001. Po celou dobu své existence se přitom ČMM stará o systémovou propagaci této komodity a pro zájemce z řad spotřebitelů vytvořil mimo jiné také „makovou mapu“, tedy seznam míst, kde si mohou spotřebitelé Český modrý mák přímo u producentů zakoupit. Zájemci si tak mohou vyhledat prodejní místa podle svého bydliště, a to na www.makovamapa.cz.

Uvedený spolek přitom nepochybně patří mezi organizace, které mohou sloužit jako příklad úspěšné a systémové prezentace v ČR produkovaných zemědělských komodit. S mákem je ostatně každoročně spojena celá řada akcí, například letošní Makové slavnosti na zámku Ploskovice na počátku září. Aktivní osvěta o máku je kromě toho i součástí právě probíhající výstavy „Mák-konopí-drogy“ na střeše Národního zemědělského muzea v Praze, která potrvá až do 5. ledna příštího roku a může se tak stát jedním z cílů předvánočních i mezivánočních procházek a výletů.

Zpět ale ještě k potravinářskému využití máku. Spektrum použití máku jako suroviny je samozřejmě velmi široké, byť jsou kromě produktů průmyslových pekáren, jako jsou makové závinů nebo makové buchtíčky, nejčastějším výrobkem makové koláče. Mák lze ale také využít k výrobě makových perníčků, makových oček, makových kuliček nebo jím posypat vanilkové rohlíčky či sněhové pusinky. Celou řadu konkrétních receptů lze najít na řadě webových stránek a také na www.nasmodrymak.cz/recepty, kde najdou zájemci také další informace o nutričních benefitech máku i kontakty na tuzemské pěstitele a prodejce.

Redakce Agrobaze

Pozitiva konzumace máku

Skutečnost, že spotřeba máku v ČR je podle statistik nejvyšší na světě, znamená v praxi také reálný příspěvek ke zdravým stravovacím návykům. Ne nadarmo je občas mák řazen mezi takzvané superpotravinu, je však třeba dodat, že takové označení by se mělo týkat jen Českého modrého máku.

Podle statistik přitom Český modrý mák obsahuje mimo jiné 9,7 až 10,7 mg železa na 100 g suroviny, což je mimochodem zhruba trojnásobné množství oproti špenátu, který byl v minulosti (a u někoho stále je) symbolem kvalitního zdroje železa. Kromě toho je využitelnost železa ze špenátu jen zhruba 5 %, zatímco u máku je to přibližně 20 %. Jako nejčastější benefit máku se ovšem uvádí zejména vysoký obsah vápníku – toho je totiž ve 100 g máku zhruba

1 500 mg, zatímco například v mléku něco přes 120 mg. Z jiného porovnání vychází, že je obsah vápníku v máku přibližně 600krát vyšší než v případě pšeničné mouky a 9krát vyšší než ve vlašských ořechích (o důvod víc, proč ořechy nahrazovat ve vánočním pečivu právě mákem).

Méně známými, ale důležitými složkami máku jsou také draslík a hořčík. Ve 100 g máku přitom najdeme 830 mg draslíku,

v banánech, které se také uvádějí jako zdroj draslíku, je ho ale přibližně jen 380 mg. Co se týče hořčíku, jeho obsah ve 100 g máku činí 180 mg, zatímco ve známé minerálce Magnezia se pohybuje pod 20 mg. Mák navíc obsahuje hodně vitamínu E, kyseliny pantothenové, niacinu a thiaminu a také kyseliny α -linolenové a omega-6 mastných kyselin. To vše znamená, že mák je zdrojem energie, zlepšuje paměť, uvolňuje křeče, vyživuje kosti, vlasy i nehty, pomáhá

od stresu, a co je důležité – neobsahuje žádný cholesterol.

V povědomí veřejnosti je přitom mák vnímán jako zdroj morfinu, to se ale týká samotné rostliny a jejích částí, ne však semen máku. Ta žádný morfin neobsahují, a pokud ano, tak pouze na svém povrchu, na němž ulpí při sklizni a čištění máku. Právě v minimalizaci rizik morfinu se odlišuje od technických máků Český modrý mák podle cechovní normy. Norma přitom připouští maximální limit 20 mg morfinu na kilogram máku, reálně se ale pohybuje obsah morfinu od tuzemských pěstitelů něco přes 7 mg na kilogram. Tuzemská legislativa pak připouští 25 mg morfinu na kilogram máku, což je pro představu asi 50 makových semen z dvou miliónů semen.

Redakce Agrobaze

Mák jako surovina nejen v pekárenské výrobě

Ačkoli je mák nejčastěji využíván a jistě i nadále bude využíván zejména v pekárenství jako náplň různých druhů pečiva a koláčů, může být také surovinou k výrobě makového oleje nebo makového mléka.

Častěji se používá makový olej, který je dobře stravitelný a jehož hlavní výhodou je, že žlukne pomaleji než jiné oleje. I když se v ČR makový olej zas tak často nepoužívá, lze jej zakoupit v prodejnách zdravé výživy a lze si jej připravit i doma. Kromě toho je makový olej obvykle levnější než jiné rostlinné tuky, pokud máme na mysli oleje z různých druhů ořechů, tedy jiných nepřilíši často používaných tuků.

Makový olej obsahuje značné množství vápníku, a je proto vhodný k prevenci rizik osteoporózy. Má také příznivý vliv na nervový systém a má být i prevencí kardiovaskulárních potíží. Využití jej přitom lze jak k přímé konzumaci přidáváním do některých pokrmů (receptů na využití makového oleje je celá řada), lze jej ale také použít zevně při masážích nebo ke zvýšení kvality vlasů a nehtů, tedy také v kosmetice.

Další využití máku spočívá v podobě makového mléka, což je alternativa pro jedince, kteří mají problémy s laktózou. Pokud si navíc makové mléko připravíme doma, máme záruku, že výsledný nápoj neobsahuje pro člověka nežádoucí přídavné látky. Příprava je přitom velmi jednoduchá, na základní recept je třeba jen mák a voda, konkrétně zhruba 150 g máku a litr vody. Mák je nejprve nutné zalít vodou a nechat několik hodin odstát (alespoň 3–4

hod.), následně se směs máku a vody rozmixuje (doporučuje se mixovat několikrát), přecedí se, aby se z tekutiny odstranily nečistoty a zbytky slupek – a je hotovo. Chuť makového mléka lze vylepšit přidáním různých ingrediencí, jako jsou mandle, datle, skořice, rozinky,

vanilka nebo javorový sirup. Takto vyrobený nápoj lze okamžitě konzumovat, pokud jej pak chceme použít opakovaně, vydrží v ledničce údajně až 3 dny.

Redakce Agrobaze

Hektický rok vinařů skončil nižšími výnosy. Navzdory tomu budou vína kvalitní

Náročný byl průběh letošní vinařské sezóny. Produkci výrazně ovlivnily dubnové mrazy, letní sucho a zářijové deště, které dohromady snížily objem sklizených hroznů oproti loňsku v průměru o 30 %.

Silným protivníkem vinařů bylo letos nevyzpytatelné počasí. Dubnové mrazy poškodily až 90 % vinic v Čechách a přibližně 20 až 30 % na Moravě. „Teplé počasí na konci zimy a v předjaří urychlilo vývoj révy až o měsíc, mrazy v dubnu proto zastihly révu v kritické fázi vývoje,“ připomněl bioklimatolog Martin Možný.

Následovalo dlouhé suché léto s extrémními teplotami, které uspíšilo sklizeň na začátek srpna. To je na mnoha místech historicky nejranější termín sklizeň. Navíc mnohé odrůdy dozrávaly současně, což vytvořilo extrémní tlak na logistiku a zpracování hroznů. To vyžadovalo od vinařů přehodnocení zavedených postupů. „Často jsme sklízeli v noci a brzy ráno, abychom zachovali kvalitu hroznů, což se pozitivně projevilo zejména u pozdnějších odrůd a vín z modrých hroznů,“ potvrdil Božek Svoboda, ředitel Zámeckého vinařství Bzenec.

Bleskovou sklizeň hroznů potvrdil i Petr Ptáček, ředitel vinařství Habánské sklepy. „Le-

tošní sklizeň jsme zahájili hned zkraje srpna a můžeme říct, že to byla naše nejranější a zároveň nejkratší sklizeň,“ zhodnotil Ptáček.

Podle dat Vinařské unie zaznamenala většina moravských vinařství pokles produkce v průměru o 30 % oproti loňsku, což bude mít dopad na trh vín v příštím roce. „Pokles produkce hroznů se projevil u většiny pěstitelů, avšak s velkými regionálními rozdíly, v některých lokalitách hlásí propady až o 50 %. Je zřejmé, že hroznů s deklarovaným moravským původem bude málo,“ doplnil Ondřej Beránek, prezident Vinařské unie, která sdružuje významné tuzemské producenty.

Kvalitu potvrdila už Svatomartinská vína

Na trh letos zamířilo více než 1,9 mil. lahví Svatomartinských vín, což je meziročně méně. Kvalita vín je však vysoká. „Navzdory náročným klimatickým podmínkám v roce 2024 se moravským vinařům podařilo vyrobit Svatomartinská vína vynikající kvality. Navíc již několik sezón, včetně letošní, udržují jejich cenu prakticky na stejné úrovni, což je pro spotřebitele bezesporu příjemná zpráva,“ ocenil Ondřej Beránek, prezident Vinařské unie.

Celkem mohou spotřebitelé ochutnávat na 310 Svatomartinských vín od 75 vinařství. V ročníku 2024 převažují tradičně bílá vína (144), následována růžovými a klarety (92) a červenými víny (74).

„Vína jsou svěží a aromatická, bílá a růžová se vyznačují ovocitostí a jemnou kyselinkou, což jim dodává šťavnatost typickou pro Svatomartinská vína. Červená vína, vyráběná z modrých odrůd sklizených ve vyšší zralosti, mají plné ovocné aroma a intenzivní chuť,“ přiblížil Zbyněk Vičar, ředitel Vinařského fondu, který ochrannou známku Svatomartinské vlastní a každoročně ji propůjčuje vinařům.

O tom, která vína se dostanou na trh s označením Svatomartinské, rozhodovali degustátoři v Centru Excelence ve Valticích ve dnech 22. října a 1. listopadu. Z celkového počtu 342

přihlášených vzorků neprošlo pouze 6 %, což svědčí o vysoké kvalitě vinařské práce i celého letošního ročníku. Pod značkou Svatomartinské lze vyrábět pouze vína povolených odrůd a jejich cuvée. U bílých vín se jedná o Müller Thurgau (77), Veltlínské červené rané (20), Muškát moravský (47), u růžových o Modrý Portugal (7), Svatovavřínecké (34) a Zweigeltrebe (50), u červených o Svatovavřínecké (24) a Modrý Portugal (50).

Kvalitní vína získají hodnotu delším zráním ve sklepech. „Bavíme se o velmi kvalitním ročníku z pohledu kvality hroznů, kterých je ale výrazně méně. Proto vinaři neplánují tolik prodej mladých Svatomartinských vín, ale chtějí, aby tento ročník zpracovávali finálně do lahví, které mají pak i velký potenciál z hlediska prodeje v následujících letech,“ vysvětlil ředitel Národního vinařského centra Lubomír Maťák.

Prodej Svatomartinských vín začal výjimečně dříve

Svátek svatého Martina letos připadl na pondělí 11. listopadu, Vinařský fond však umožnil prodej Svatomartinských vín již od pátku 8. listopadu, aby se naplno využil navazující víkend. Spolu s otevřením prvních lahví zároveň od tohoto data odstartovala celá řada svatomartinských akcí a slavností napříč republikou, které potrvají minimálně do konce listopadu.

Tipy sommelierky

Spojení mladých vín s typickými sezónními pokrmy slibuje gastronomický zážitek. „K jádrové paštice s brusinkami se výtečně hodí Víno Mikulov Svatomartinské Müller Thurgau. K husímu kaldounu bych zvolila bílé Svatomartinské Zweigeltrebe klaret z vinařství Víno Mikulov, které je vyrobeno z modrých hroznů, a k hlavnímu chodu je jasnou volbou Modrý Portugal s jemnou tříslovinou, který bezvadně doplňuje chuť propečené husy a zároveň pomůže ulehčit trávení,“ doporučuje Denisa Kolaříková, hlavní sommelierka společnosti BOHEMIA SEKT.

Dagmar Sedláčková

Husí pochod i rytíř na bílém koni. Svatomartinská vína ochutnali lidé letos dřív

Degustace mladých vín, slavnostní požehnání, regionální speciality včetně svatomartinské husy a doprovodný program v podobě cimbálové muziky. Tak se ve většině obcí a měst na jižní Moravě odehrály druhý listopadový víkend slavnosti Svatomartinského a mladého vína. Vinařský Fond, který značku vlastní, udělil pro letošek výjimku v termínu. Oficiální datum 11. listopadu totiž vycházelo na pondělí.

V sobotu se k oslavám sešli lidé na Masarykově náměstí ve Znojmě, kde otevřela svá prodejní místa více než desítka vinařů. V symbolických 11 hodin požehnal mladému vínu znojemský děkan Mons. Jindřich Bartoš za asistence svatého Martina ve zbroji. Ten společně s Cimbálovou muzikou Antonína Stehlíka a Dyjavan vedl také podvečerní průvod svatého Martina historickým centrem města, v němž nechyběly scénky přibližující jeho příběh dobrosrdečnosti.

Už v pátek odpoledne začaly třídní oslavy Svatomartinských vín v Mikulově. Nechyběl husí pochod v podání dětských folklórních souborů Palavánek a Palavěnka, vínu posvětil mikulovský probošt Pavel Pacner. Zájemci mohli ochutnávat víno také na mikulovském zámku a v podvečer si užít Svatomartinská světylka při večerní procházce historickým centrem s královskou audiencí.

Tradici, ale vinaři a pořadatelé dodrželi. Na většině míst se symbolický obřad svěcení uskutečnil i v pondělí 11. 11. v 11 hodin.

Text a foto Dagmar Sedláčková

Semináře se zaměřením na další rozvoj vzdělávání květinářů v roce 2024

V termínu 22. a 23. 11. 2024 se v Olomouci konaly semináře s názvem „Vzdělávání květinářů 2024“. Semináře organizuje Svaz květinářů a floristů ČR a jsou spolufinancovány Ministerstvem zemědělství ČR z dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím. Mediálním partnerem bylo vydavatelství Profi Press.

důležitá, protože s trendem omezujícím používání chemických přípravků při pěstování rostlin je na připravenost našich pěstitelů při používání biologické ochrany kladen velký důraz. Po krátké přestávce pokračoval v představení techniky do skleníků – odvlhčovačů a dalších strojů zástupce firmy Royal Brinkman, pan Grzegorz Surman. V odpoledním programu přednášek pokračovala zástupkyně firmy Royal Brinkman, Dominika Strzempa s přednáškou o biologické ochraně rostlin, následována Ing. Jiřím Valterou z firmy Agro CS, a.s., který představil novinky v nabídce substrátů. Páteční program ukončila velmi poutavá beseda představitelů svazu a pěstitelských podniků moderovaná Ing. Jiřím Horákem. Účastníci semináře se mohli zeptat na různé pěstitelské poznatky přímo z praxe a vyměnit si zkušenosti.

Sobotní seminář proběhl ve školicí místnosti zahradnického centra a květinářského podniku firmy Florcenter, s.r.o. Olomouc. Blok přednášek zahájil opět zahraniční specialista na biologickou ochranu, pan Alexander Knopp, v němž představil novinky v sortimentu PAC Dresden. Následovala přednáška firmy BB Com, s.r.o., o nových trendech ve výrobě substrátů následovaná přednáškou o systému zelených stěn do interiéru. Dopolední blok přednášek ukončil manažer výroby a provozu firmy Florcenter, s.r.o., Ing. Jiří Komzák zajímavou přednáškou o podzimmím a zimním pěstování ve sklenicích a zaměřil se na kultury Poinsettia, Cyclamen a Primula. Ing. Jiří Komzák nakonec provedl účastníky semináře po firmě a představil pěstování jmenovaných květin přímo ve sklenicích.

Nezbývá než dodat, že oba na sebe navazující semináře, organizované Svazem květinářů a floristů ČR a finančně podpořené MZe ČR, byly velmi zajímavé, poutavé a užitečné pro další zvyšování kvality pěstovaných rostlin v České republice.

Text a foto Ing. at Bc. Marcela Nachlingerová Svaz květinářů a floristů ČR

**SVAZ KVĚTINÁŘŮ
A FLORISTŮ ČR
PŘEDSTAVUJE**

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Program seminářů byl velmi bohatý. První den se uskutečnil v Olomouci ve školicím sále Central Park Hotelu, s.r.o. Nové přípravky na ochranu okrasných rostlin představil ředitel odboru přípravků na ochranu rostlin ÚKZÚZ, pan Ing. Pavel Minář, Ph.D. Následovalo představení spolupráce mezi Svazem květinářů a floristů ČR s Výstavištěm Flora Olomouc, a.s., z úst ředitelky výstaviště Ing. Evy Fuglíčkové. V pásmu přednášek pokračoval Ing. Zdeněk Nachlinger, který referoval o stavu českého květinářství a výhle-

dech do budoucna. Dopolední blok přednášek ukončil Ing. Martin Dubský, Ph.D., z Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v Průhoncích, který se zaměřil na téma novinek ve výživě a hnojení okrasných rostlin, hnojení ponzácií (vánočních hvězd) a kvality závlahové vody.

Po obědě přišel na řadu odborník na biologickou ochranu okrasných květin, zahraniční lektor, pan Alexander Knopp z PAC Dresden. Jeho přednáška byla velmi zajímavá a pro květináře

Ing. Pavel Minář, Ph.D. ÚKZÚZ Brno

Alexander Knopp, Biologická ochrana PAC – Dresden a Ing. Petr Nachlinger, Azalea Chlumeč, s.r.o.

Pryšec překrásný, vánoční hvězda, ponzécie *(Euphorbia pulcherrima)*

Tato tradiční vánoční květina patří mezi nejdekorativnější pokojové rostliny v období přicházející zimy. Husté, sametové listy tvoří pozadí zářivě barevných listenů. Můžete si vybrat hvězdu malou i velkou, různě zbarvenou, dokonce zapěstovanou na kmínku nebo do pyramidy. Téměř všechny vánoční hvězdy v našich obchodech pochází z české produkce.

Vánoční hvězda je rostlina z čeledi pryšcovitých, která pochází z Mexika a dalších států Střední Ameriky. Je obzvláště známá pro své červené a zelené listeny, díky kterým je spojována s vánoční výzdobou. Její druhé známé jméno, poinsettia, má původ v příjmení prvního velvyslance USA v Mexiku Joela Robertse Poinsetta, jenž rostlinu do Spojených států přivezl roku 1825.

V České republice se již tradičně pěstují velmi hezké a kvalitní vánoční hvězdy – ponzécie. Naši pěstitele se snaží dodat maximum kvalitních květín svým obchodním partnerům už od druhé poloviny listopadu, aby ušetřili za vytápění skleníků. Náklady na energie mohou být totiž v prosinci i víc než dvojnásobné. V ČR se podle Svazu kvě-

tinářů a floristů ČR prodá 3–4 milióny kusů ponzécií, z čehož většina (asi 80 %) se v ČR i pěstuje. Přestože jsou moderní kultivary méně choulostivé a rostliny se cíleně otužují, potřebují pro hezký vzhled a zdárný růst kolem 18 °C. Teplotní komfort musí zahradníci vánočním hvězdám zajistit také při přepravě. Ta je u tuzemských výpěstků naštěstí relativně krátká. Čím rychleji se dostane od pěstitele ke konečnému zákazníkovi, tím lépe se jí povede. Neutrčí teplotní, chladový šok a neopadají jí listy.

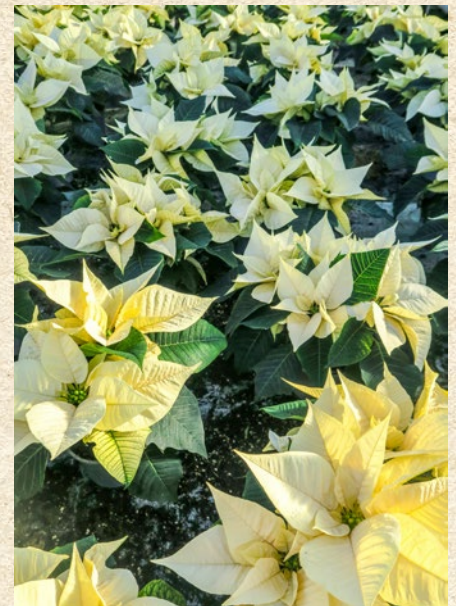
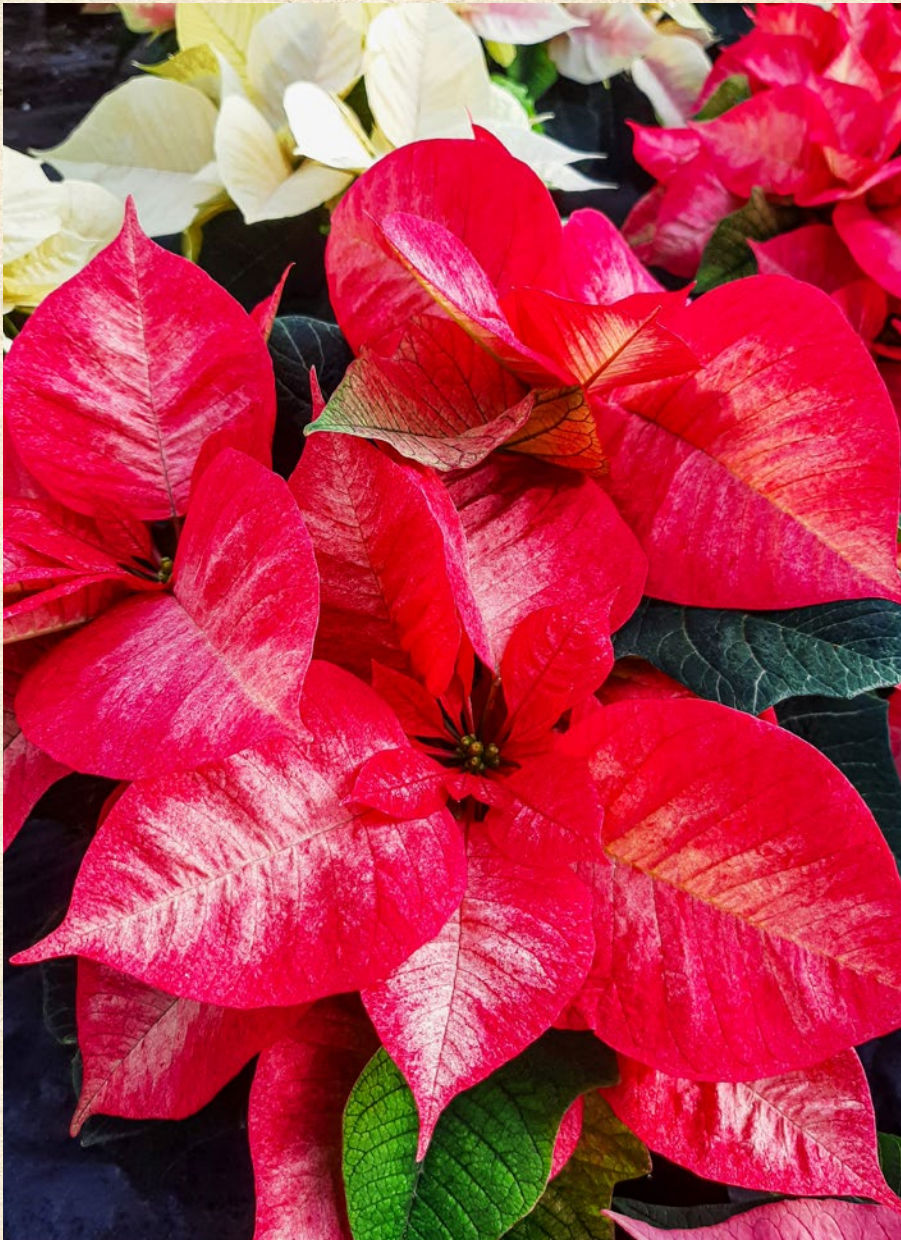
Letošní teplotně nadprůměrné hodnoty v listopadu zabrzdlily prodej ponzécií od českých zahradníků asi o 14 dnů. Zákazníci mají také obavy, aby jim dříve koupená květina vydržela kvést až do Vánoc. To jsou hlavní

dva důvody, proč se zahradníkům nedaří posunout prodej ponzécií už do listopadového termínu. Na prodej této typicky vánoční květiny potom zbývají pouhé 3–4 týdny, protože po svátcích se už na řadu dostávají jarní květiny a vánoční hvězdy jsou po novém roce neprodejně.

Oblíbili jste si vánoční hvězdu a patří u vás mezi neodmyslitelné symboly Vánoc? Vyberte si plně vybarvenou a svěží rostlinu nejlépe z české produkce ve vytápěné prodejně. Chraňte ji před chladem a průvanem a mírně zalévejte. Užijte si její krásu již nyní v adventním čase a uvidíte, že společně přivítáte také nový rok.

Text a foto Ing. Bc. Marcela Nachlingerová

Kam za světlem? Tipy na procházky za anděly a světlenou výzdobou v Česku

Světlo je součástí tradičních vánočních zvyků. Udělejte si během adventu a vánočních svátků vycházku na zajímavá místa. V řadě obcí a měst připravili letos krásnou vánoční výzdobu, někde potkáte anděly, jinde zase objevíte vánočně nasvícený dům či rovnou celou vesničku. Kam se tedy vydat na neobyčejnou adventní či vánoční procházku? Kde září několikametrové sochy andělů, vánočních dárků, zvířat i betlémů?

Světelná adventní spirála

30. listopad 2024 16:00 – 5. leden 2025 21:00

S příchodem prvního adventního víkendu najdete již tradičně na nádvoří zámku v Moravské Třebové světelnou andělskou spirálu. Její kouzelné světlo se přenesení i do vašich srdcí a pomůže nastolit tolik potřebný klid k prožívání tohoto jedinečného období v roce.

Světelný park na hradě Špilberk

15. listopad 2024 – 12. leden 2025

Světelný park bude letos poprvé v Brně. Tisíce světél přenesení hrad Špilberk do kouzelné historie, středověkých rytířů a legend. Vstupte do zářícího světa plného interaktivních instalací a soch, kde světla vyprávějí příběhy naší minulosti i budoucnosti. Na Špilberku vás čeká výjimečný zážitek, který okouzlí návštěvníky všech věkových kategorií.

Vánočně nasvícená zoo

4. prosinec 2024 – 5. leden 2025

Využijte prodloužené otevírací doby v advent-

ní čas na procházku po zoo v Hluboké nad Vltavou, která bude nasvícena tisíci světýlky. Večerní procházka bude příležitostí pozorovat zvířata, která lze přes den těžko zahlédnout. Vánočně nasvícená zoo vás zavede do světa živých i svítících zvířat, vánočních stromků a světelných alejí. Pokladna zavře vždy v 18:30 hodin, v areálu zoo můžete být do 19:00 hodin.

Světla vyprávějí – světelný park ve Žlutých lázních

1. listopad 2024 – 31. leden 2025

Objevte fascinující svět vesmíru v jedinečné světelné expozici Vesmírný park Praha, která vás uchvátí půl miliónem světýlky. V areálu Žluté lázně na břehu Vltavy na vás čekají obří světelné planety, rakety, astronauti i létající talíře. Tato unikátní výstava, vytvořená ve spolupráci s předními českými astronomy, vás provede záhadami vesmíru. Děti se mohou těšit na zábavnou stezku vesmírem s postavičkou pohádkového Zvonka.

Světelná Zoo Praha

25. říjen 2024 – 16. únor 2025

Ve spodní části Zoo Praha bude až do 16. února 2025 svítit 110 zvířat a k tomu krásné rostliny. Přijďte se podívat na světelné lampióny gorily nížinné, madagaskarských lemuruů kata nebo posvátného baobabu. Světelná zoo bude zahrnovat lampióny 33 druhů zvířat v celkovém počtu 110 jedinců a dále rostliny, projekce na zemi nebo fotopointy. Nebude chybět ani 70 m dlouhý světelný tunel či interaktivní projekce.

Světla vyprávějí – světelná expozice v areálu Dolních Vítkovic

1. listopad 2024 16:00 – 12. leden 2025 21:00

V industriálním srdci Ostravy vás čeká jedinečný světelný park na téma sci-fi. Projděte se mezi obrovskými roboty, vzduchoděmi a vstupte do podmořského světa inspirovaného dílem Julesse Verna, kde potápěči bojují s gigantickými mořskými obludami. Objevte kouzlo steam-punkového parního vlaku a lodí a mnoho dalších zážitků.

Světla vyprávějí – světelná expozice v Českém Krumlově

29. listopad 2024 – 16. únor 2025

V Českém Krumlově se letos poprvé rozzáří jedinečný světelný park v historickém areálu Pivovaru Krumlov. Návštěvníci se mohou těšit na středověký bál s tanečníky a muzikanty, vánoční atmosféru s majestátným stromem, krumlovského vodníka a pohádkový svět plný lesních zvířat či nádherný světelný reliéf města. Přijďte zažít atmosféru světla a historie v unikátním prostředí jižních Čech.

Světla vyprávějí – světelná expozice v Příbrami

2. listopad 2024 16:00 – 12. leden 2025 21:00

Objevte magický světelný park v malebném prostředí areálu Nový rybník v Příbrami. Tisíce světél probouzí každý podvečer nádherné

labutě, vážky, žáby, ryby či zpívající slavíky. To vše doplněné hudbou vytváří jedinečnou atmosféru, kde se světlo odráží na hladině vody. Procházejte kolem rybníka a nechte se unést krásou a klidem této světelné výstavy, obklopení světelnými lekníny, vrbami či hejny ptáků. Expozici hlídá pohádkový světelný vodník.

Vánoční zoo Dvůr Králové nad Labem 2024

21. prosinec 2024 9:00 – 5. leden 2025 18:00

V Safari Parku opět září vánoční baobab a každý večer ho prosvětlí tisíce světél. Areál je otevřen do 18 hodin. Díky prodloužené

otevírací době můžete do areálu dorazit i po soumraku a užít si například zářící siluety nosorožců, bongů, buvolů a dalších zvířat. Otevírací doba safari parku je po dobu trvání Vánoční zoo do 18:00 hodin s výjimkou 24. 12. a 31. 12. To brány zavírají ve 14:00 hodin.

Winter Wonderland Praha 2024 – světelný park Letňany

18. říjen 2024 15:00 – 16. únor 2025 21:00

Největší světelný zábavní park Winter Wonderland v pražských Letňanech přináší přes 200 nových světelných instalací inspirovaných pohádkovými příběhy, přidává také další adrenalinové atrakce. Zájemce čeká velký autodrom, obří chobotnice i létající sloni a velký řetězový kolotoč, ze kterých je výhled na celý park. Adrenalin zvedne horská dráha, bláznivá lavice nebo pirátská loď, ale i strašidelný zámek. Vstup na všechny venkovní atrakce je neomezený v ceně každé vstupenky.

Dagmar Sedláčková, zdroj: Kudyznudy.cz

Podzimní lovy zvěře zahájili myslivci Svatohubertskou mší u kaple Lichtenštejnů

Tradiční Svatohubertskou mši v Bořím lese mezi Břeclaví a Valticemi navštívily v neděli 15. října stovky lidí.

Nechyběly ukázky loveckých dravců a výcviku psů, ale také kulturní program v podání trubačů LŠP Křtiny a Slováckého krúžku Charvatčané. Vrcholem akce byla mše v kapli sv. Huberta. Tu sloužil farář Lukasz Szendzielorz.

Pořadatelé z Českomoravské myslivecké jednoty OMS Břeclav a Jihomoravského sdružení pro přírodu a myslivost o.p.s. tak zahájili sezónu honů na symbolickém místě v srdci Lednicko-valtického areálu. Kapli svatého Huberta, zasvěcenou patronu lovců, postavil a od roku 1855 užíval knížecí rod Lichtenštejnů jako loveckou zastávku mezi Rendes-vous, kde hony začínaly, a Janohradem, kde končily. Výrazná architektura je součástí komponované krajiny LVA.

 Dagmar Sedláčková
Foto: Město Břeclav

Rybí klobásy i rybí guláš. Výlov Vrkoče u Pohořelic přilákal desetitisíce lidí

Vůně ryb proniká skrz podzimně zbarvené listí a neomylně vede davy lidí na hráz rybníka Vrkoč u Pohořelic na Brněnsku. Poslední říjnový víkend se tu koná tradiční výlov. Pro veřejnost potrvá tři dny. Rybník, spravovaný Rybníkářstvem Pohořelice, je jedním z největších na jihu Moravy s rozlohou téměř 160 ha. Pro návštěvníky je připraven nejen prodej živých ryb, ale také rybích specialit.

V rybníku převažují kapři, kteří tvoří 90 % všech ryb. Kromě nich se mrskají v sítích také například amuři nebo tolstolobici a také dravé ryby, jako je candát a štika. Výběrového kapra mohou zákazníci koupit přímo z kádí za 120 Kč/kg. Tedy za stejnou cenu jako loni.

Rušno je také u stánků na hrázi, do nichž láká pestrá nabídka rybích specialit. Kromě

uzených ryb je možné zakoupit například rybí guláš, rybí pomazánky nebo klobásy, ale také kapří či sumčí hranolky.

Především děti nadšeně pozorují v prosklených akváriích živé ryby a hádají, o kterou rybu se jedná. Jiné tahají rodiče k blízkému lunaparku se zábavnými atrakcemi. Nejvíce lidí se ale shromažďuje v blízkosti loviště

v době zátahu sítí rybáři. Podívaná, která je zážitkem i pro vlažné rybářské nadšence, a nezřídka je slyšet obdiv směrem k mužům brodicích se v ledové vodě.

Rybník Vrkoč vydal letos kolem 200 t kaprů. Specialitou Rybníkářství Pohořelice je vlastní vyšlechtěný Pohořelický kapr, který se vyznačuje výbornými růstovými schopnost-

mi, exteriérovou vysokohřbetostí a výbornou zmasilostí. Rybí svalovina vyniká pevnou konzistencí, růžovou až červenou barvou, čerstvou rybí vůní a jemnou typickou rybí chutí.

Od roku 2007 se Pohořelický kapr může pyšnit významným oceněním CHOP Chráněné označení původu, a to v rámci celé Evropské unie. Takovéto označení může získat pouze výjimečný a kvalitní produkt, jehož výroba je úzce spjata jak s danou oblastí, tak i bohatou tradicí. Výjimečná kvalita Pohořelického kapra je dána jak dodržováním správné výrobní praxe, tak i jedinečnými půdními a klimatickými podmínkami jižní Moravy.

Text a foto: Dagmar Sedláčková

Kouzelný podzim ve vinicích pod Pálavou

Pavlovské vrchy, zvané Pálava, pod ní vinařské obce Pavlov a Klentnice. Vinohrady zbarvené do žluté, oranžové a červené barvy, a mezi ně se dere ranní mlha.

Příroda ve spojení s ojedinělými slunečními paprsky vykouzlila letos na podzim nečekané obrazy. Při pohledu z úpatí pohoří směrem k Dívčím hradům či Děvínu nešlo odolat výšlapu nahoru. Z nahledu se naskytla ještě romantičtější podívaná.

Říjen byl teplotně nadnormální

Podle zprávy ČHMÚ byla v říjnu 2024 naměřena v Praze-Klementinu průměrná měsíční teplota 12,7 °C. „To znamená, že odchylka od normálu 1991–2020 byla +1,8 °C, s touto odchylkou byl letošní říjen teplotně nadnormální,“ uvedli meteorologové.

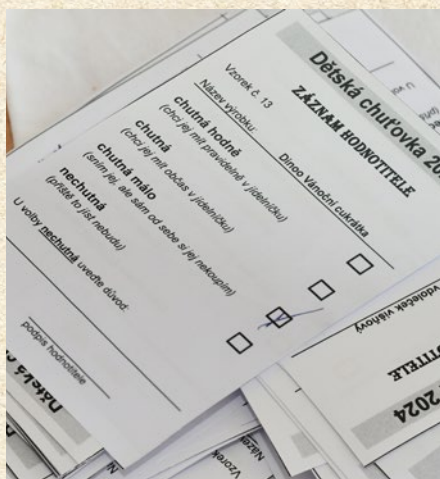
Nejteplejší říjen od roku 1775, kdy začalo měření, byl loňský říjen 2023 s průměrnou teplotou 14,1 °C. Naopak nejchladnější říjen byl zaznamenán v roce 1905, a to s průměrnou měsíční teplotou 5,6 °C.

Text a foto Dagmar Sedláčková

Dětská chuťovka je světovou raritou

Na otázku, proč tomu tak je, existuje jednoduchá odpověď. Děti v sestavě tří týmů sami hodnotí chuť potravinových soutěžních výrobků vyrobených právě pro ně a přihlášených do soutěže Dětská chuťovka. Navíc se jedná o soutěž, která nemá důvod měnit pravidla. Tím jediným hodnoceným kritériem je: chutná, nebo nechutná.

Chuť dominuje

I když si musíme přiznat, že k hodnocení každého pokrmu využíváme i další vjemy, jako například zrak (barva), hmat (měkký nebo tvrdý rohlík) i sluch (párek na skusu křupne), chuť u každého z nás dominuje. Z tohoto hlediska je chuť tím, co udělá výrobek lahodným. Pro každý hodnocený výrobek u dětského hodnotitele platí stejná hodnotící stupnice s prioritou chuti:

- 1) chutná hodně (chci jej mít pravidelně v jídelníčku)
- 2) chutná (chci jej mít občas v jídelníčku)
- 3) chutná málo (sním jej, ale sám od sebe si jej nekoupím)

- 4) nechutná (příště to jíst nebudu), uveďte důvod

Která svičková je nejlepší?

Odpověď bude zřejmě jednoduchá a vždy stejná: „Ta od maminky.“ To znamená, že každý z nás má jinou zkušenost a pochopitelně podobnou chuť i vyhledává. Tak se chová i dětský porotce při hodnocení – vyhledává podobnou chuť. Pokud se očekávané chuti výrobek přiblíží, vyjadřuje porotce své hodnocení zvoláním: „To je vynikající výrobek, který bych si ještě přidal!“ Tím samozřejmě není řečeno, že ostatní výrobky přihlášené do soutěže

„Dětská chuťovka“ by byly špatné. Pakliže se ale většina hodnotící komise shodne na tom, že výrobek je opravdu vysoce kvalitní, potom je zcela právem oceněn titulem „Dětská chuťovka“. Takové ocenění je pro výrobce o to cennější, protože děti nemají zkušenosti s profesionálním ochutnáváním pokrmů a jsou velice spontánní a přímočarí. Nemají velký rozsah srovnání, spíše znají chuť z maminy kuchyně, ale jsou také velmi kritické. I proto je zisk „Dětské chuťovky“ velmi dobrou zpětnou vazbou pro samotné výrobce!

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

FOTOREPORTÁŽ:

Lednicko-valtický areál na jižní Moravě

Jižní Morava není zdaleka jen krajem vína, vinných sklípků a rozlehlých vinic, ale také regionem s atraktivní přírodou a množstvím architektonických památek. Nejznámější lokalitou je přitom nepochybně Lednicko-valtický areál v okrese Břeclav zapsaný od prosince 1996 do Seznamu světového kulturního dědictví Unesco.

Součástí místní krajiny je největší moravský rybník Nesyt

Na zámku Valtice sídlí Národní vinařské centrum

Zámek Lednice je nejnavštěvovanější moravskou památkou

Návštěvníci lednického parku se mohou projet po Dyji

Zapomenout nelze ani na zámek v nedalekém Mikulově...

...a kulturní poutní místo nad Mikulovem – Svatý kopeček

Redakce Agrobaze

O poľnohospodársku pôdu prichádzame obrovským tempom

Ani rok 2023 nepriniesol pozitívne prekvapenia v štatistikách obhospodarovanej pôdy či záujme ľudí na nej pracovať. Potvrdzujú to aj údaje zo Zelenej správy, teda zo Správy o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR za rok 2023.

„Výmera poľnohospodárskej pôdy kontinuálne klesá, každý rok ubudne niekoľko tisíc hektárov poľnohospodárskej pôdy. Podľa štatistickej ročenky o pôdnom fonde máme v roku 2023 na Slovensku 2 370 201 hektárov a v porovnaní s rokom 2022 je o 2140 hektárov nižšia,“ konštatuje sa v zverejnenej správe. Výrazne nižšia oproti minulým rokom bola vlni výmera využívanej poľnohospodárskej pôdy – dosiahla rozlohu cez 1,8 milióna hektárov, čo je však o takmer 24 tisíc hektárov menej ako rok predtým.

„Zaznamenali sme tiež výrazný pokles využitej výmery ornej pôdy o 15 848 hektárov (1,2 %). Výmera trvalých porastov a trvalých lúk a pasienkov klesla o 402 hektárov (2,4 %) a 7 691 hektárov (1,5 %),“ konštatuje rezort v správe.

Najväčší pokles vlni zaznamenali zberové plochy sóje, snečnice, zemiakov a kukurice

na zrno. Na druhej strane plochy narástli pri strukovinách, konzumnej zelenine, najmä cibuli a cukrovej kukurici, ako aj pri muštovom hrozne, cukrovej repe technickej, raži a jačmeni.

Zamestnancov je menej

Zamestnávanie v poľnohospodárstve je dlhodobou zložitou otázkou. Samotný problém sa pritom z roka na rok prehľbuje. Záujem pracovať v sektore nenarástol ani vlni – práve naopak. Čísla potvrdzujú, že pracujúcich v poľnohospodárstve je opäť menej. Vo všeobecnosti v sektore pôdohospodárstva – teda v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove, pracovalo vlni o takmer 5 tisíc ľudí menej, ako v roku 2022, čo predstavuje pokles o asi 6 a pol percenta. V samotnom poľnohospodárskom odvetví bol prepád ešte výraznejší.

„Počet pracujúcich v poľnohospodárstve klesol o 11,7 percenta (-5,5 tis. osôb) na 41,5

tisíc osôb,“ uvádza sa v Zelenej správe za rok 2023.

V sektore ubudlo najmä ľudí s vysokoškolským vzdelaním. Podiel tých so stredoškolským zas narástol. Nie je zlou správou pre sektor, že vlni sa zastavilo starnutie pracovníkov. K výraznému omladeniu však nedošlo.

„Priemerný vek dosiahol 46,3 rokov, čo znamená pokles o 0,7 roka. Vek mužov klesol o 1,3 roka a vek žien sa zvýšil o 0,6 roka. K najväčšiemu úbytku pracujúcich osôb došlo v kategórii 55–59-ročných, v kategórii 40–44-ročných, a v kategórii 45–49-ročných. Čiastočne priaznivou skutočnosťou je zvýšenie počtu poľnohospodárov vo vekovej skupine 30–34-ročných a 20–24-ročných,“ konštatuje agrozozort v Zelenej správe.

Ivana Kaliská
www.polnoinfo.sk

Poľnohospodári stratia tisícky eur na priamych platbách

Poľnohospodárov v roku 2024 čakajú oproti predošlému roku nižšie základné platby, ekoschémy, redistributívna podpora alebo viazaná platba na hektár cukrovej repy či bielkovinových plodín.

Naopak, o niečo vyššie budú viazané platby pre kravy s trhovou produkciou mlieka či podpora chovu oviec a kôz. Vyplýva to z informácií, ktoré zverejnil rezort pôdohospodárstva.

Základná podpora príjmu v záujme udržateľnosti, ktorú poľnohospodári poznajú pod označením BISS dosiahne podľa Vestníka MPRV SR 103,80 eura na hektár. Vlni dosiahla platba 105,06 eura na hektár. Podobná situácia je pri komplementárnej redistributívnej platbe, ktorá sa vypláca v dvoch úrovniach. Do výmery 100,99 hektára poľnohospodár dostane sumu 79 eur na hektár. Vlni pritom získal 81,5 eura na hektár. Pri ďalšej hranici od 101 do 150 hektárov žiadateľ získa sumu 40 eur za každý obhospodarovaný hektár. Vlni to bolo 41,5 eura.

Výrazne klesne podpora formou celofarmovej ekoschémy. V roku 2024 dosiahnu podpory mimo chráneného územia sumu 60,36 eura na hektár. Za vlnajšok to bolo 64 eur. Pri hospodárení v chránenom území dostanú poľnohospodári v tohtoročných priamych platbách sumu 110,45 eura za hektár. Vlni to bolo 118,18 eura za hektár.

Zníženú podporu dostanú aj pestovatelia vybraných druhov bielkovinových plodín. Podpora na hektár bude 69,90 eura, čo je o viac ako 10 eur menej, ako pred rokom. Pri platbe na cukrovú repu taktiež dochádza k výraznejšiemu medzoročným prepádom. Aktuálna podpora pre rok 2024 zverejnená včera vo vestníku je 477,80 eura na hektár. Vlni pestovatelia cukrovej repy mohli získať 507,17 eura.

Viazané platby na živočíšnu výrobu oproti vlnajšku vzrástli. Viazaná podpora príjmu na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka dosiahla za rok 2023 celkom 264,78 eura na kus, v tomto roku to bude 270,95 eura. Pri podpore na ovce a kozy je nárast viazanej podpory z 22,96 eura a kus na 24,15 eura v tomto roku.

Agrozozort už v polovici októbra informoval, že do konca novembra vyplatí 293 miliónov eur v rámci preddavkov k priamym platbám. Žiadosti o priame platby v rámci tohtoročnej kampane podalo 14 469 žiadateľov. Žiadajú sumu vyše 600 miliónov eur, ktorá sa vzťahuje na plochu asi 1,8 milióna hektárov.

Juraj Huba, polnoinfo.sk (redakčne kráteno)

FADN aneb proč jsou vaše podniková data důležitá?

Na následujících řádcích si představíme, co je to FADN, co dělá a proč. Zároveň uvedeme, proč je FADN důležité a co může poskytnout jak zemědělcům, tak i široké veřejnosti. Dále si řekneme, jakým výzvám bude FADN čelit v blízké budoucnosti. FADN v České republice zabezpečuje Ústav zemědělské ekonomiky a informací (příspěvková organizace MZe), ve kterém od roku 2003 funguje Kontaktní pracoviště FADN ČR.

CO JE FADN?

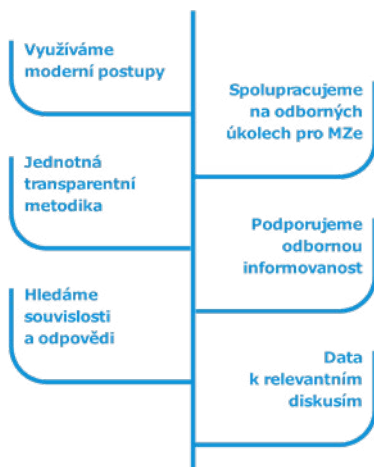
FADN (Farm Accountancy Data Network) je Zemědělská účetní datová síť, která představuje hlavní a jediný oficiální zdroj informací o ekonomické situaci zemědělských podniků v Evropské unii.

Co děláme?

- Sběr, zpracování a interpretace produkčních a ekonomických dat zemědělských podniků.
- Pravidelně organizujeme výběrové šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků.
- Každoročně vyhodnocujeme hospodářské výsledky zemědělských podniků zjištěné na základě šetření FADN ČR.
- Zabezpečujeme využití dat FADN v ČR pro řešení úkolů zemědělské politiky, řešení výzkumných úkolů v oblasti zemědělského poradenství a pro další odbornou veřejnost ČR.

20 LET ROSTEME S VÁMI

Klíčové informace o hospodaření zemědělců na jednom místě

ZEMĚDĚLSKÁ ÚČETNÍ DATOVÁ SÍŤ
KONTAKTNÍ PRACOVIŠTĚ FADN CZ

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ

Abychom zajistili, že data reálně odrážají skutečnost v České republice a pokrývají všechny výrobní oblasti v českém zemědělství, je zapotřebí sbírat údaje od široké škály zemědělských podniků. Tržně orientovaných podniků všech velikostí a výrobních zaměření. Pro účetní rok 2023 tedy výběrové šetření FADN reprezentuje výsledky 14 059 subjektů z celkové populace zemědělských podniků, z toho 11 355 podniků fyzických osob a 2 704 právnických osob. Soubor FADN dále reprezentuje 3,5 mil. ha obhospodařované zemědělské půdy, 1,5 mil. dobytčích jednotek (DJ) a 83,9 tis. AWU (roční pracovní jednotka). To znamená 96,3 % pokrytí u celkové výměry obhospodařované zemědělské půdy a 97,7 % u počtu dobytčích jednotek.

Je mnoho důvodů, proč se zemědělci do našeho šetření zapojují

- Výsledky podniků zapojených do šetření FADN mají dopad na reálný obrázek českého zemědělství.
- Data se využívají k nastavování a hodnocení zemědělské politiky v celé EU. Svými daty tak přímo ovlivňují to, jak se jednotlivé politiky nastavují.
- Pro porovnání hospodaření různých skupin podniků je zapotřebí zastoupení obvyklých typů produkce, ale také specializované výroby. Pokud nejsou v šetření dostatečně zastoupené specializované podniky, nejsou k dispozici ani informace a výsledky z těchto skupin.
- Ministerstvo zemědělství ČR využívá data FADN k řešení aktuálních otázek resortu.
- FADN slouží zejména samotným zemědělcům, kteří si mohou v naší databázi porovnat výsledky svého podniku s průměrnými výsledky skupiny podobných podniků a zvyšovat tak svou efektivitu a konkurenceschopnost.

Co poskytujeme na oplátku za vaše data?

- Získáte finanční odměnu.
- Získáte bezplatný přístup do aplikace FADN Farmer, kde si můžete porovnat výsledky svého podniku s agregovanými výsledky za skupinu podobných podniků, zjistit silné

FADN se změnil na Datovou síť pro udržitelnost zemědělských podniků.

i slabé stránky svého podnikání a tím zlepšit svou efektivitu a konkurenceschopnost.

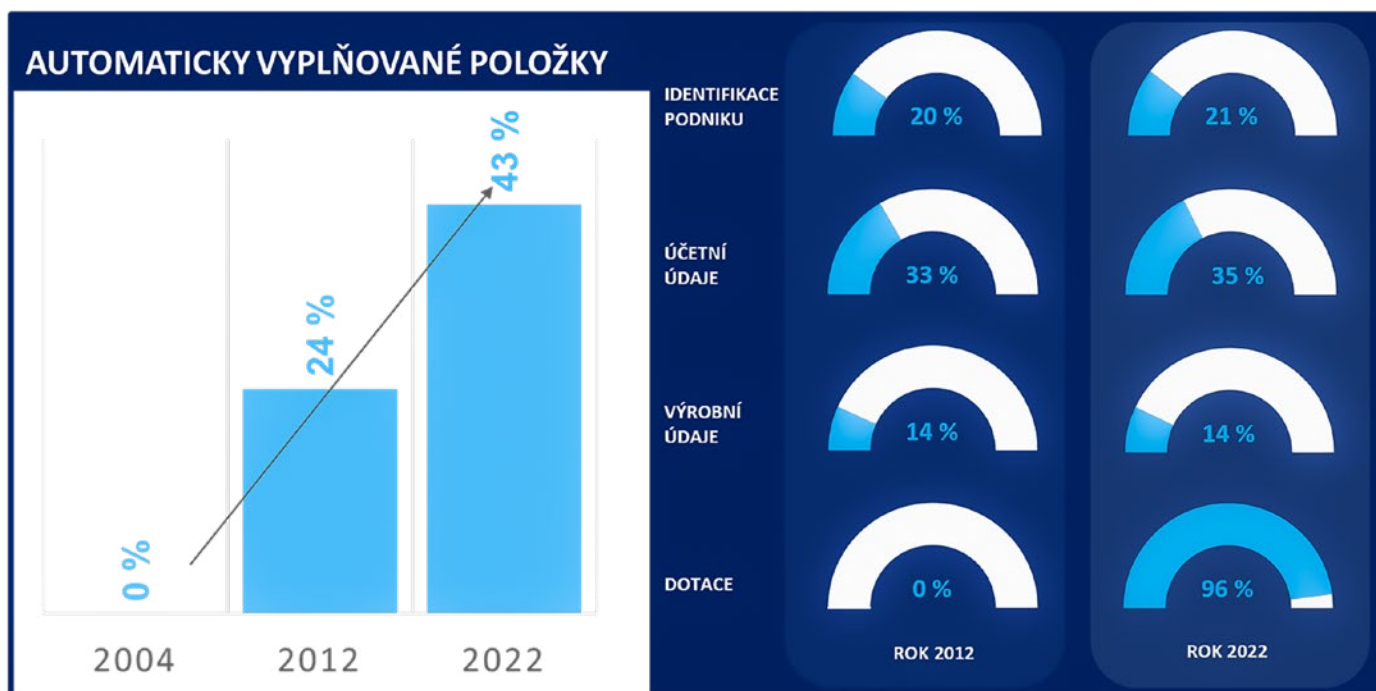
- Každý rok obdržíte publikaci hospodářských výsledků zemědělských podniků v ČR.
- Vaše data jsou u nás v bezpečí. Na všechna data získaná v rámci šetření FADN se vztahuje zákonná ochrana individuálních dat, která zaručuje, že individuální údaje nesmějí být ani v anonymní podobě zveřejňovány.
- V případě zájmu se můžete zapojit do soutěže Zemědělec roku, aniž byste museli posílat do soutěže přihlášku nebo kopie účetních výkazů.

Jak sběr dat probíhá?

Poskytovat data není složité. Data je možné zadat prostřednictvím webové aplikace, do které vám poskytneme přístup. Samozřejmostí je i technická podpora od našeho týmu a školení, jak aplikaci správně využívat a jak data zadávat. Nyní se chystá aplikace nová, která by měla lépe odpovídat dnešním standardům, být intuitivnější a snadněji ovladatelná.

Je pravdou, že sběr obsahuje širokou škálu dat. Proto se snažíme dotazník zjednodušovat a snižovat tak administrativní zátěž zemědělským podnikům a tazatelům.

Kontinuálním rozvojem prochází využívání dostupných dat z administrativních registrů či databází. Je jasné, že právě sdílení existujících dat a jejich opakované využívání je nezbytné podporovat. Ve spojitosti s nasazením moderních technologií a automatizace sběru a zpracování dat bude šetření FADN v ČR efektivnější a pro respondenty komfortnější.

Na našem webu zjistíte mnoho

Naše webové stránky www.fadn.cz nabízí informační servis jak pro zemědělce, tak i pro širokou veřejnost. Naleznete zde současnou legislativu, která definuje hlavní oblasti, kterými se FADN zabývá a popisuje jednotnou metodiku FADN v EU. Samozřejmostí jsou i návody a instrukce, jak správně pracovat s našimi systémy a aplikacemi na sběr dat.

Mnoho zajímavých informací najdete v našich publikačních výstupech. Popis výsledku hospodaření zemědělských podniků každoročně zpracováváme do ucelené publikace ve formě analýz a interpretace výsledků, které jsou v tabulkové části. Tato publikace je zde k dispozici v elektronické verzi.

Kromě toho zde naleznete i přístup do veřejné části databáze FADN. Databáze FADN je základní datový zdroj pro prezentaci statistických dat určených především pro veřejnost. Informační systém je založen na přímém přístupu k databázi FADN CZ prostřednictvím internetového prohlížeče s možností interaktivního zadávání požadavků na výběry a agregace dat z různých hledisek.

Mezinárodní výsledky lze získat z databáze FADN EU

Data FADN za Českou republiku slouží k naplnění databáze FADN EU, která poskytuje mezinárodní pohled na výsledky evropského hospodaření. Zde si lze porovnat výsledky

zemědělství České republiky s dalšími vybranými zeměmi i v detailnějším pohledu. Tato databáze nabízí široké veřejnosti výsledky ve skupinách za stát, region, ekonomickou velikost a výrobní zaměření. Lze zde také zobrazit vývoj v časové řadě. Databázi FADN EU využívá Evropská komise pro své účely. Analýzy mezinárodních výsledků slouží také k dalším výzkumným účelům.

Co nás čeká v blízké budoucnosti?

V rámci strategie Farm to Fork oznámila Evropská komise svůj záměr přeměnit Farm Accountancy Data Network (FADN) na Farm Sustainability Data Network (FSDN) s cílem shromažďovat údaje na úrovni zemědělských podniků, které se týkají níže uvedených cílů a dalších ukazatelů udržitelnosti. Evropská legislativa již byla přijata. Zemědělská účetní datová síť se tedy mění na Datovou síť pro udržitelnost zemědělských podniků, jejichž data budeme poprvé sbírat za vykazovaný rok 2025.

Mezi hlavní cíle FSDN patří

- Přizpůsobit roli FADN/FSDN novým požadavkům pro tvorbu a hodnocení zemědělských politik.
- Přidat proměnné související s environmentálními a sociálními dimenzemi: údaje potřebné na individuální úrovni.
- Zavést inovativní a moderní systémy a postupy sběru dat, také prostřednictvím lepší interoperability – sdílení dat.
- Umožnit poskytování poradenských služeb zemědělcům a srovnávání výkonnosti zemědělských podniků v oblasti udržitelnosti.

Z výše řečeného vyplývá, že FADN je jedinečným zdrojem informací nejen o ekonomické

situaci Evropského zemědělství. Do šetření FADN je v každé členské zemi EU zapojeno velké množství zemědělských podniků. Farmy z celé EU mají příležitost přímo svými údaji přispět k podkladům, ze kterých se tvoří zemědělské politiky ve většině zemí EU. Data českého zemědělství ve FADN vycházejí přímo ze zemědělských podniků, které se tímto aktivním přístupem podílejí na tvorbě zemědělské politiky a hodnocení dopadů zavedených opatření. Výsledky šetření FADN tedy slouží jak k nastavení, tak i následnému vyhodnocení a případné modifikaci dotčených opatření. Také nevládní agrární organizace je využívají pro vyhodnocení hospodářské situace a pro argumentaci diskutovaných otázek.

Ještě nejste zapojeni do FADN?

V případě zájmu o účast v šetření FADN přes Agrární komoru ČR kontaktujte prosím paní Ing. Soňu Chánovou (chanova@akcr.cz). Pokud se váš podnik zapojí do šetření FADN, získá kromě finanční odměny i další benefity popsané výše.

Mgr. Jindřich Landa, Ph.D.,

Ing. Zuzana Hloušková

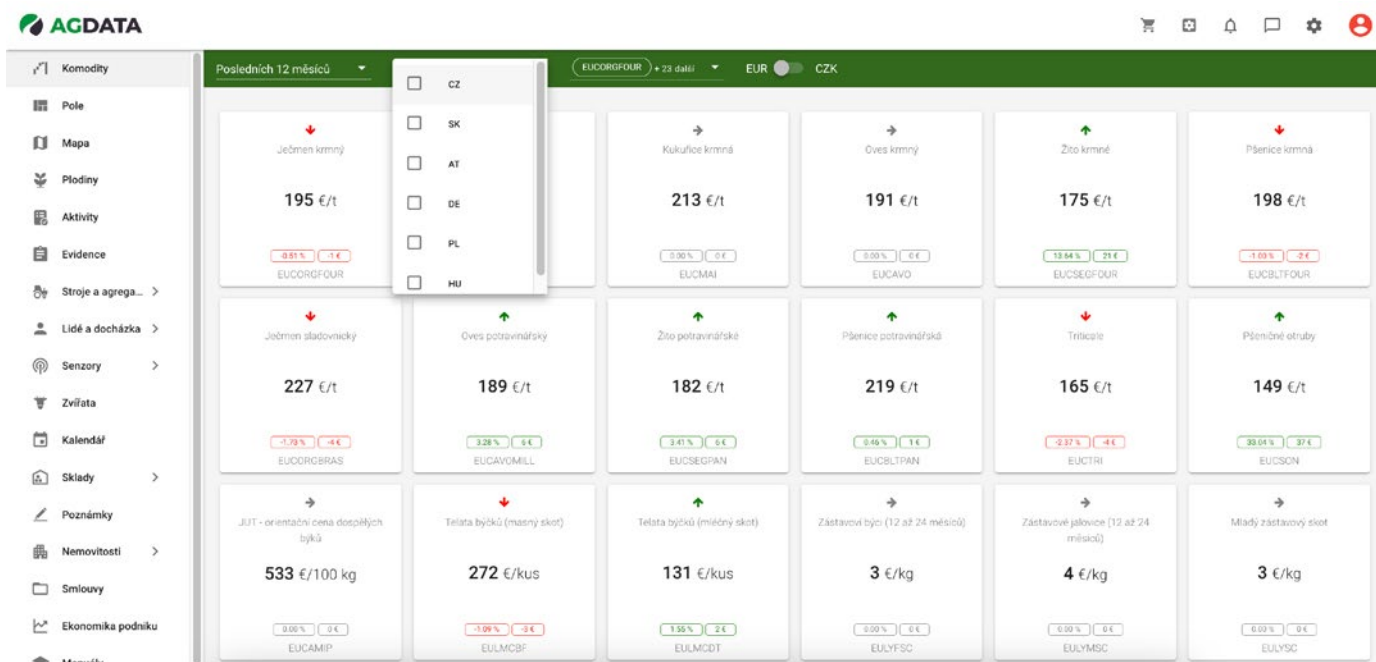
Kontaktní pracoviště FADN ČR

Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Agdata zobrazí všem svým uživatelům burzovní ceny komodit. Upozorní na výkyvy cen i změny na trhu

Agdata, český lídr v oblasti řešení pro precizní zemědělství, nově nabídne přehled aktuálních i historických burzovních cen důležitých komodit. Data jsou dostupná přímo v systému Agdata a zahrnují nejen Česko, ale i okolní země. Informace zemědělcům pomůžou k zásadně lepší orientaci v cenách a změnách na trhu, vyjednávání s dodavateli a také optimalizaci procesů na farmě.

Lepší přehled o cenách komodit znamená lepší výkupní ceny

Klienti Agdata spravují dohromady 2,2 mil. ha půdy, což je více než polovina celkového zemědělského půdního fondu v České republice. Společnost, která je lídrem na trhu precizního zemědělství, pomáhá zemědělcům zpracovat data pocházející ze samotné farmy, z pole, ale i ze satelitů a optimalizovat tak výrobu a procesy na farmě. Nyní přidává zásadní funkci zaměřenou na obchod se zemědělskými komoditami a svým uživatelům umožní sledovat historické i aktuální burzovní ceny komodit.

„Každý zemědělec, který Agdata využívá, má nyní v jednom systému nejen kompletní správu procesů celé farmy a skladových zásob, ale i přehled, jakým způsobem je může zhodnotit. Najít informace o aktuálních cenách konkrétních plodin totiž není vůbec jednoduché a většina zemědělců je nesleduje pravidelně, čehož využívají jejich odběratelé při uzavírání

dohod,“ vysvětluje Lukáš Musil, obchodní ředitel Agdata.

Ceny komodit jsou dostupné nejen za Česko, ale i další okolní země, ze kterých nejčastěji pocházejí obchodní partneři českých zemědělců.

Aktuální data každých 15 minut a ceny i z okolních zemí

Ceny komodit jsou dostupné nejen za Česko, ale i za další okolní země, ze kterých nejčastěji pocházejí obchodní partneři čes-

kých zemědělců, tedy Německo, Rakousko, Slovensko, Polsko a Maďarsko, a je možné si je zobrazit v českých korunách nebo v eurech. Aktuální ceny uvádí Agdata podle burzy Euronext, která sídlí v Paříži a má několik poboček ve významných obchodních centrech Evropy. Tato data se aktualizují každých 15 minut a zemědělci mohou díky nim sledovat i tzv. futures, tedy budoucí kontrakty na určitou komoditu. Historická data jsou agregovaná od komise EU a jsou aktualizována jednou týdně.

Systém upozorní na výkyvy cen

Zemědělci v systému najdou 24 nejčastěji obchodovaných komodit, ke kterým v budoucnu přibudou další. Patří k nim krmné i potravinářské obiloviny, luskoviny, dobytek podle stáří i účelu, drůbež nebo vejce podle typu chovu. V systému může každý také sledovat pouze vybrané komodity i s upozorněním na výkyvy cen.

**Zemědělci
v systému najdou 24
nejčastěji obchodovaných
komodit, v budoucnu
přibudou další.**

Čeští zemědělci tak mají mnohem lepší šanci dosáhnout výhodnějšího prodeje. „České zemědělce trápí zvyšující se náklady spojené se stagnací výkupních cen. Například pšenice je v současnosti na úrovni cen v roce 2021, přitom některé náklady narostly až o 100 %. Chceme nabídnout lepší a především aktuální informace o cenách na trhu, aby zemědělci mohli lépe reagovat na vývoj cen. I proto je součástí systému upozornění na uživatelem nastavené hraniční ceny pomocí SMS nebo e-mailu. Pokud komodita výrazně zdraží, nebo naopak zlevní, každý může prakticky okamžitě změnit svou obchodní strategii, aby neuzavřel nevýhodnou smlouvu,“ vysvětluje Lukáš Musil z Agdata.

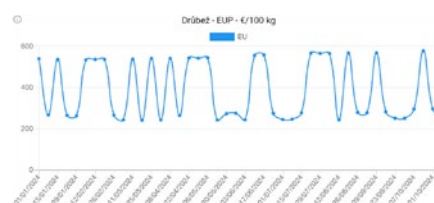
Vývoj cen obilovin v roce 2024 – přehled ze systému Agdata

Uživatelé Agdata se mohou ke službě cen komodit registrovat přímo v systému nebo o přístup požádat podporu na e-mailu nebo telefonu.

*Lukáš Musil
obchodní ředitel a spoluzakladatel
Agdata*

Vývoje cen drůbeže v roce 2024

— Ať Vám v novém roce vše dobře vychází —

P F 2025

Krásné svátky a úspěšný rok
Vám přeje tým

Rozvíjející se systém sběru a recyklace solárních panelů

Stoupající poptávka po udržitelné a čisté výrobě energie vede ke zvýšenému zájmu o instalaci fotovoltaických elektráren. Se vzrůstajícím množstvím instalovaných solárních panelů mezi různými typy uživatelů však čím dál více nabývá na významu otázka, jak s nimi má být nakládáno poté, až doslouží. Je nutné minimalizovat nežádoucí dopady na životní prostředí.

Trend rychlého nárůstu malých střešních instalací, který byl patrný v roce 2022 a 2023, sice v poslední době zpomalil, ale zvyšující se zájem o solární technologie lze sledovat na straně firem. Pro ně může být schopnost částečného pokrytí spotřebované elektrické energie z vlastní výroby zajímavým benefitem. Zároveň je ze strany různých investorů připravována řada velkých a časově náročnějších solárních projektů, jejichž výstavba se bude postupně realizovat v průběhu příštích let. Část této výstavby bude nepochybně instalována i na méně úrodných zemědělských půdách v podobě klasických fotovoltaických elektráren, nebo půjde o nový typ agrovoltaických projektů, které kombinují zemědělskou produkci s výrobou elektrické energie. Podle některých odhadů může být během příští dekády v ČR

vybudováno až 8 GW nových solárních zdrojů. To by znamenalo, že v roce 2035 bude v ČR celkem instalováno přibližně 700 tis. t solárních panelů, které se dříve či později stanou odpadem. Pro srovnání v roce 2022 bylo v ČR uvedeno na trh celkem 322 tis. t jiných druhů elektrozařízení nebo bylo vyprodukováno 39,1 mil. t veškerých odpadů.

Solární panely jsou přitom na základě evropské legislativy klasifikovány právě jako elektrozařízení, resp. tvoří jednu z podskupin široké škály všech různých typů elektrozařízení, na které se uplatní příslušná regulace vymezená touto směrnicí. Ta je pak do české legislativy transponována zákonem o výrobcích s ukončenou životností, který vůči solárním panelům zavádí koncept tzv. rozšířené

odpovědnosti výrobce. Tento ekonomicko-environmentální nástroj ukládá výrobcům a dovozcům definovaných výrobků povinnost postarat se o jejich řádnou recyklaci poté, co přestanou plnit svoji původní funkci.

S odpadními solárními panely musí být nakládáno jako se zvláštním typem odpadu, který nejenže nesmí být skládkován, ale musí být předán k náležité recyklaci. Příslušné náklady na zajištění sběru a zpracování solárních panelů nesou osoby, které solární panely vyrobily nebo dovezly do ČR. Příslušné náklady nemohou jít k tíži jejich samotných uživatelů.

Koncept rozšířené odpovědnosti výrobce je v ČR (ale i v některých dalších evropských státech) modifikován vůči solárním panelům,

kteří byly uváděny na trh při tzv. prvním solárním boomu, tedy především mezi lety 2008–2012. Již v tomto období byla legislativně zakotvena povinnost, že náklady na budoucí recyklaci panelů ponese samotný provozovatel fotovoltaických elektráren. Toto nastavení povinností bylo zvoleno z důvodu, že v okamžiku, kdy byly solární panely již provozovány, nebylo podle legislativních pravidel možné retroaktivně vymezovat povinnosti vůči jejich dřívějším výrobcům či dovozcům.

Fungování kolektivních systémů

Základním prvkem pro praktické fungování systému sběru a recyklace odpadních solárních panelů jsou přitom tzv. kolektivní systémy. Jedná se o zvláštní „servisní“ organizace, jejichž činnost je vymezena zákonem o výrobcích s ukončenou životností. Kolektivní systémy fungují na základě licencí vydaných Ministerstvem životního prostředí a jsou oprávněny vybírat od výrobců a dovozců recyklační příspěvky, jejichž prostřednictvím je pak zajišťován, resp. financován sběr a samotná recyklace solárních panelů. Kolektivní systémy reálně organizují sběr a předávání solárních panelů zpracovatelům. Kontrolu činnosti kolektivních systémů vykonává přímo Ministerstvo životního prostředí.

Systém zpětného odběru solárních panelů

U každého odpadu, má-li být zajištěno jeho materiálové využití, musí nejdříve dojít k jeho vytrídění a následnému předání do náležitého zpracovatelského zařízení. Sběr použitých či nefunkčních solárních panelů může probíhat různými způsoby. U větších instalací bude docházet ke svozu panelů přímo z míst samotných fotovoltaických elektráren, a to zejména, pokud půjde o svozy větších množství panelů. Pro menší fotovoltaické instalace (do 30 kWp) stanovuje zákon o výrobcích s ukončenou životností povinnost vytvoření veřejně přístupné sběrné sítě. Tuto sběrnou síť mají do konce roku 2024 vytvořit jednotlivé kolektivní systémy. Sběrná síť bude zpravidla

fungovat v rámci obecních sběrných dvorů, kde již dnes dochází ke sběru i jiných skupin elektrozařízení.

Rozvoj recyklačních technologií

Do nedávna investoři v oblasti budování recyklačních technologií pro zpracování solárních panelů spíše vyčkávali, neboť v ČR odpadů ze solárních panelů příliš mnoho nevznikalo. Situace se však začíná měnit. Panely instalované kolem roku 2010 mají za sebou již více než polovinu své životnosti. Údaje Ministerstva životního prostředí o množství solárních panelů předaných k recyklaci za poslední roky naznačují, že část těchto solárních panelů začíná dosluhovat. K tomuto trendu nepochybně přispěl razantní pokles cen v současnosti mnohem účinnějších solárních panelů, kdy se provozovatelům solárních elektráren přestávají vyplácet opravy starších, méně účinných solárních panelů, jejichž další životnost může být nejistá. Tedy dochází k nahrazování původních solárních panelů výkonnějšími. V roce 2021 skokově vzrostlo množství vzniklých odpadních solárních panelů na 334 t za celou ČR, a to v důsledku tornáda, které zničilo některé oblasti jižní Moravy a významně poškodilo např. fotovoltaickou elektrárnu Pánov.

V ČR v současnosti fungují již 2 zpracovatelé solárních panelů, přičemž na trhu existují i další iniciativy avizující vstup investorů do tohoto segmentu zpracování odpadů.

Samotná recyklace solárního panelu pak spočívá v jeho rozdělení na jednotlivé materiály, ze kterých je složen. Nejhmotnější část solárního panelu tvoří sklo, nejnějněji demontovatelný a zároveň i nejnáze recyklovatelný je pak hliníkový rám panelu. Ekonomiku zpracování mohou výrazně do kladných hodnot posunout zajímavé obsahy stříbra, které se při výrobě panelů používá především z důvodu jeho výborné vodivosti. Ze strany výrobců jsou ale hledány technologie, jak koncentraci stříbra v panelech minimalizovat

nebo zcela eliminovat, a to především kvůli jeho vysoké ceně. Na příjmy z obsahu tohoto drahého prvku v panelech tedy nemohou zpracovatelé do budoucna příliš spoléhat. Nejproblematičtějším materiálem vzniklým zpracováním solárních panelů jsou plasty. Obvykle jde o směs několika typů polymerů více či méně znečištěných jinými materiály panelu. V důsledku obsahu fluoru se tento materiál příliš nehodí ani k výrobě alternativních paliv, jejichž odběratelé mají obvykle striktní požadavky na minimální obsahy halogenových prvků, ale může být využit energeticky v zařízeních na energetické využití odpadů.

Z hlediska celé fotovoltaické elektrárny je zajištění recyklace solárních panelů nepochybně nejnáročnějším procesem. Ostatně i z tohoto důvodu vznikla příslušná evropská regulace, která recyklaci vymezuje jako povinnost. Pokud jde o další technologické části fotovoltaických elektráren, jako např. střídače, trafostanice, kabeláže nebo montážní kovové konstrukce, odpady z těchto částí elektrárny obvykle mají samy o sobě pozitivní ekonomickou hodnotu s ohledem na vysoký obsah kovových prvků a nehrozí, že by o ně na trhu s odpady nebyl zájem.

Recyklace solárních panelů se stává standardním odvětvím zpracování odpadních elektrozařízení. Obdobně se po roce 2005 v důsledku přijetí tehdejší první evropské směrnice o odpadních elektrozařízeních začaly postupně formovat systémy náležité recyklace ledniček, zářivek, televizorů, IT techniky a dalších skupin elektroodpadů. Stávající legislativní regulace vytváří prostředí pro financování sběru a zpracování vysloužilých fotovoltaických panelů a minimalizuje rizika, že by na zemědělských půdách po ukončení životnosti elektráren zůstávaly bezprizorní solární panely, o které by se neměl kdo postarat.

ČEZ Recyklace, s.r.o.

Osvěta o vodě je důležitou součástí osvěty veřejnosti

Přestože se důležitosti a kvalitě zdrojů vody věnuje celá řada soutěží, ankety, seminářů a odborných akcí, veřejnost nemá o vodě jako takové stále dostatek informací, a osvěta o ní proto je, a v budoucnosti stále více bude, důležitou výzvou.

Shodli se na tom také účastníci nedávného semináře s názvem „Fosfor – aktuální situace a nové výzvy“, který uspořádala Česká fosforová platforma v areálu státního podniku Povodí Vltavy. Jak menší, tak i větší vodní toky v ČR, rybníky i přehradní nádrže totiž stále obsahují vysoké množství fosforu, což podle účastníků akce brání dosažení dobrého ekologického stavu povrchových vod. Fosfor přitom vstupuje do životního prostředí zejména z bodových zdrojů, což jsou často čistírny odpadních vod, do nich se ale dostává v nemalé míře prostřednictvím zemědělského podnikání.

Stávající povolené maximální limity fosforu a dalších látek ve vodě se navíc mají zpřísnit, a to na základě novelizace evropské Směrnice o čištění městských odpadních vod

(zkratka UWWTD), jejíž implementace bude bez nadsázky technologickou revolucí, která si vyžádá astronomické náklady. Podoba směrnice byla definitivně schválena počátkem letošního listopadu, a v současné době tak již běží lhůta pro její praktickou implementaci do tuzemské legislativy. V ní bude nutné novelizovat mimo jiné samotný rámcový vodní zákon, zákon o vodovodech a kanalizacích, změnit bude ale nutné také stávající emisní limity, integrované plány pro srážkové vody a řadu dalších norem a vyhlášek. Gesčním resortem je a bude Ministerstvo zemědělství (MZe), a také proto by měli přípravu změn bedlivě sledovat i samotní zemědělci.

Podstatné bude, aby se budoucí změny neřídily v ČR poměrně často uplatňovaným principem známým jako „papežštější než

papež“. I proto předložila, jak na zmiňovaném semináři uvedl ředitel Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK ČR) Vilém Žák, počátkem října skupina 38 odborníků na MZe materiál definující hlavní principy a řešení, která budou muset být v rámci implementace naplněny. To je podle Žáka předpokladem, aby se zároveň neplýtvalo finančními prostředky, ale aby bylo zároveň dosaženo EU požadovaného výsledku.

Detaily příslušných požadavků vyplývajících z UWWTD se není třeba na tomto místě zabývat, jisté ale je, že náklady na implementaci zaplatí (mimo jiné v cenách vodného a stočného) všichni obyvatelé ČR. Ty přitom budou skutečně astronomické. Podle odhadů SOVAK ČR totiž půjde za období 20 let o částku převyšující 400 mld. Kč. Ačkoli odhad Evropské

komise (ovšem z roku 2016) predikoval pro ČR roční náklady ve výši 2,8 mld. Kč ročně, realistický odhad vodohospodářů činí aktuálně zhruba 20 mld. Kč pro celou naši zemi ročně. Výše nákladů přitom může ovlivnit právě stav povrchových vod i kvůli tomu, že postupující klimatická změna bude generovat potřebu intenzivnější využití povrchových vod na úkor vod podzemních. Téměř jistě tak lze v této souvislosti očekávat regulace, případně poplatky, které se dotknou také podnikání v zemědělství, konstruované na principu „znečišťovatel platí“.

Jsmo-li u pitné vody, bylo by nicméně na místě prezentovat i nějaké pozitivní informace. Zejména proto, že se v médiích v posledních letech objevují stále častěji zprávy, že pitná voda obsahuje nebezpečné koncentrace „věčných chemikálií“, což jsou takzvané perfluorované a polyfluorované látky, v odborné veřejnosti známé pod zkratkou PFAS. Podle SOVAK ČR se ale tyto informace nezakládají na pravdě a nejsou podloženy žádnými důkazy. Z rozborů pitné vody a informací od členů SOVAK ČR totiž naopak vyplývá, že koncentrace PFAS v jimi dodávané pitné vodě splňují parametry vyhlášky pro pitnou vodu a koncentrace těchto látek se v praxi pohybují hluboko pod přípustnou hodnotou pro pitnou vodu. Aktuální výsledky PFAS ve vodě z veřejných vodovodů ani ve svém maximu nedosahují ani 50 % bezpečné limitní koncentrace pro pitnou vodu a z tohoto hlediska je pitná voda z veřejných vodovodů v ČR zcela bezpečná. Bohužel je třeba konstatovat, že ani o (ne) riziku látek PFAS v pitné vodě, ani o blížících se nákladech na implementaci směrnice UWWTD není ve veřejnosti téměř žádné povědomí.

O osvětu o vodě se snaží mimo jiné i Státní pozemkový úřad (SPÚ). Ten počátkem listopadu vyhlásil výsledky soutěže „Žít krajinou“, jejímž cílem je ocenit nejlepší navržené a vybudované realizace prvků plánů společných zařízení v krajině, jejich autory, organizátory a všechny další, kteří se o realizaci zasloužili. V 17. ročníku soutěže Žít krajinou se komisí představilo 46 projektů, z toho 23 projektů v kategorii Protierozní a vodohospodářská opatření, 7 v kategorii Opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a 16 projektů v kategorii Zpřístupnění pozemků. Cenu samotného SPÚ získala přitom v kategorii protierozní a vodohospodářská opatření „Malá vodní nádrž včetně tůň a mokřadu v k.ú. Slavičky v Kraji Vysočina“.

Tento projekt byl navržen a realizován v rámci plánu společných zařízení komplexních pozemkových úprav v katastrálním území Slavičky a nachází se v jižní části nezastavěné části uvedené obce. „Z velké části byla stavba umístěna v ploše bývalé vodní nádrže. Hlavním cílem realizace malé vodní nádrže, tůň a mokřadu, bylo zadržení vody v krajině a vy-

Pitná voda v ČR splňuje přísné parametry legislativy a není zatížena rezidui.

tvoreni rozsáhlého biocentra. Dalším účelem stavby bylo snížení velkých přítoků z povodí a spolu s tím související zlepšení povodňové situace v obci. V části biocentra byla vytvořena klidová zóna s lavičkami a broukovištěm. Před samotnou realizací vodní nádrže bylo nutné pokácet stromy a keře na ploše okolo 7500 m² včetně odstranění kořenů. Část kořenů poté byla využita jako broukoviště a jako úkryt pro živočichy v mokřadu. Podařilo se vytvořit prospěšné území jak z hlediska vodohos-

podářského či ochrany přírody a krajiny, tak i pro místní obyvatele a jiné návštěvníky území vhodné k odpočinku, uvádí k popisu oceněného projektu SPÚ.

Již tradiční, opět ale veřejnosti téměř neznámou akcí, je také Děčínský dialog o vodě, jehož 11. ročník proběhne 26. listopadu v prostorách Magistrátu města Děčín. Akci od samého počátku organizuje Spolek Aquarius – Vodňář (SAV), který jako výstup z letošního ročníku plánuje zformování memoranda, vyzývající na společenské, resortní i nadnárodní úrovni ke komplexnímu přístupu k problematice vody i k potřebné osvětě o tomto tématu týkající se všech obyvatel země. Což je samozřejmě stále trvající výzva, jejíž naplnění nebude nikdy u konce.

Redakce Agrobaze

Nastává čas na systémovou regulaci populace vlků

Návrat vlků do naší přírody, o který usilovali ochránci přírody za podpory Ministerstva životního prostředí, se (bohužel) nad očekávání dobře vydařil. Část veřejnosti, a dokonce i část podnikajících zemědělců tuto skutečnost vítá, pro řadu zemědělců, zejména z řad chovatelů ovcí, koz a skotu ovšem představují vlci riziko ekonomických ztrát a zvýšených nákladů na zabezpečení chovů.

Vlků přitom v ČR neustále přibývá a roste také výše škod, které chovatelům působí. Podle aktuálních informací nahlásili jen za první pololetí letošního roku chovatelé celkem 177 útoků vlka na hospodářská zvířata, při nichž vlci usmrtili 386 zvířat, z toho 289 ovcí, 89 kusů skotu, 6 koz a 2 koně. V prvním pololetí loňského roku přitom chovatelé nahlásili „jen“ 79 útoků vlků.

Úměrně s tím roste také výše kompenzací. Zatímco za celý loňský rok vyplatil stát chovatelům zhruba 10 mil. Kč na kompenzacích, za první pololetí letošního roku to již bylo podle statistik Ministerstva financí 7 719 528 Kč. Skutečná výše škod ale bude téměř jistě vyšší

– na kompenzaci mají totiž nárok jen chovatelé, jejichž zvířata byla v době útoku v uzavřeném prostoru, za elektrickým ohradníkem či pod fyzickým dohledem. Vlci ovšem napadají hospodářská zvířata i ve volném prostoru.

Podle odhadů z roku 2022 žije na území Evropy celkem 21 500 vlků, z dat Evropské komise (EK) z loňského roku ale vyplývá, že na území členských zemí mělo žít zhruba 15 000 vlků. Již z toho vyplývají značné rozdíly v datech o evropské populaci vlků s tím, že realita bude podle všeho spíše atakovat vyšší čísla. EK sice loni na podzim vyzvala členské země, aby počet vlků na svém území doložila, ale vzhledem k tomu, že data o populaci vlků

sbírají spíše ochranné organizace, lze z toho dovodit, že nahlášené počty realitě odpovídat nemusí. Samotní ochránci jsou přitom v nezáviděníhodné pozici – pokud by hlásili příliš malé počty vlků, znamenalo by to, že programy návratu vlků do přírody nefungují podle původních představ. Pokud by ale hlásili vysoké počty vlčích populací, podíleli by se na vytváření tlaku na regulaci počtů vlků. Podle odhadů tuzemských chovatelů hospodářských zvířat se přitom počty vlků v ČR pohybují mezi 300 až 400 kusy, což je sice hodně, v řadě jiných zemí jsou populace vlků podstatně početnější. Právě proto hodlá EU přijmout opatření k regulaci jejich stavů, kromě obecné deklarace zatím žádné rozhod-

nutí nepadlo. Podstatou zamýšlené změny je přitom změna aktuálně platného statutu vlka z „přísně chráněných“ na „chráněné“.

V ČR je přitom za určitých okolností rizikové vlky možné odstřelit již v současné době, a to v případě, že takovou možnost povolí svým rozhodnutím příslušný kraj. Nyní se k obdobnému kroku odhodlal například také Národní park (NP) Šumava. Je však třeba poznamenat, že regulaci vlků může v ČR zkomplikovat také připravovaná novela mysliveckého zákona, pokud Ministerstvo životního prostředí do novely prosadí svůj záměr vyjmout vlky z kategorie zvěře.

Podle opatření obecné povahy NP Šumava na jeho území problematické vlky cíleně plašit, odchytávat a v krajní situaci i odstřelit, učinit tak bude ale moci pouze držitel zvláštního rozhodnutí. Regulace vlků se má přitom týkat jedinců, kteří vybočují ze svých přirozených vzorců chování a stanou se například nebezpečnými pro lidi. Postup při prověřování problematických vlků je specifikován v pohotovostním plánu pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného, přičemž chování vlka se posuzuje podle třístupňové škály závažnosti situace při blízkém setkání s ním.

Praxe ovšem nasvědčuje tomu, že v ČR zatím platné podmínky regulace vlků nejsou dostatečné a dosud také k žádnému oficiálně povolenému zastřelení vlka nedošlo. Je tomu tak proto, že proces povolení k odstřelu, i problémového vlka, trvá dlouho, takže dotyčný vlčí jedinec se za tu dobu přesune do jiné oblasti, a povolení je tak v praxi k ničemu. Výzvou doby je tak zjednodušení pravidel regulace vlků, a to nejspíše na celoevropské úrovni tak, aby bylo možné s přemnoženými nebo nebezpečnými vlky efektivně bojovat. To ostatně již dříve přiznala i znovuzvolená předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová, podle níž je „návrat vlků dobrou zprávou pro biologickou rozmanitost v Evropě, koncentrace vlčích smeček v některých evropských regionech se však stala skutečným nebezpečím zejména pro hospodářská zvířata“. Stávající statut ochrany vlka je dán Bernskou úmluvou o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť, která podléhá souhlasu členských států EU a dalších smluvních stran Bernské úmluvy. Změna ochrany vlka je tak v rukách členských zemí.

To ovšem nebude pro EU jednoduchý úkol – podmínky pro existenci vlků jsou v různých zemích EU rozdílné a odlišná je také intenzita kontaktů chovatelů hospodářských zvířat s nimi. Chovatelé v ČR přitom vlky v naší zemi „vystřít“ nechtějí – jde jim „jen“ o to, aby jim nevznikaly zbytečné škody na pasoucích se zvířatech. Samostatnou kapitolou jsou pak vícenásledky spojené s ochranou stád před vlčí populací, zejména pak investice do ohradníků,

nebo do pasteveckých psů. Ne vždy jsou navíc tato opatření účinná.

Právě v tom existují zásadní rozpory mezi zastánci a odpůrci návratu vlků do evropské (i naší) krajiny. Zatímco chovatelé dokládají případy, kdy ohradníky útokům vlků nezabrání, ochránci přírody tvrdí, že správné zabezpečení účinné je. Rozporů je ale celá řada, nejen u nás. Ty největší se patrně týkají počtu v krajině se pohybujících vlků. Třeba v sousedním Polsku činí rozptyl odhadů počtů vlků mezi 1 400 až 6 000 jedinci, v Německu odhadují tamní farmáři počet vlků na 2 000 až 3 000 jedinců, oficiální statistiky ale mluví o počtech v řádu vyšších stovek kusů. Pokud má být přitom regulace stavů vlčích populací smysluplná, bylo by zřejmě třeba začít ob-

které by ale neměly vycházet jen z odhadů, emocí a lobbisticky zpracovaných dat – a to oběma směry.

K prevenci škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů spustila počátkem listopadu (5. 11. 2024) Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK) v pořadí celkem 10. výzvu v Operačním programu životní prostředí. Žadatelé o dotace mohou přitom své projekty podávat až do 30. 4. 2025, součástí podpor jsou nově také dotace na projekty zaměřené na ochranu včelstev před útoky medvěda hnědého. Všechny aktuální informace k výzvě v Projektovém schématu AOPK ČR jsou dostupné na webových stránkách programu na portálu Finance pro přírodu a krajinu.

Redakce Agrobases

Remízky v zemědělské krajině udržují vysokou diverzitu ptáků

Ptáci patří mezi vhodné bioindikátory, které vypovídají o stavu životního prostředí. Z globálního hlediska dochází k výraznému snižování početnosti populací řady druhů ptáků v zemědělské krajině. Příčinou je zejména intenzifikace zemědělství.

Podle nejnovějších vědeckých studií mají na diverzitu a rozšíření organismů největší vliv faktory prostředí na úrovni krajiny. Ty jsou významné zejména v homogenní zemědělské krajině, kde druhy přežívají v mozaice izolovaných biotopů, které jsou propojeny migrujícími jedinci.

Klíčovou roli hraje dřevinná vegetace, jako např. skupiny stromů, solitérní dřeviny, remízky nebo okraje lesů. Tato rostlinná společenstva představují pro ptáky v zemědělské krajině hnízdní a potravní stanoviště, úkryt před predátory a také možnost migrace otevřenými plochami.

Proto jsou dnes nezbytnou součástí Územního systému ekologické stability (ÚSES), který

zahrnuje jednak biokoridory spojující větší plochy stanovišť (tzv. biocentra) a dále interakční prvky, tj. izolované fragmenty porostů dřevinné vegetace.

Mezi interakčními prvky hrají specifickou roli remízky. Jde o ekologicky významnou část, která v uvedené síti představuje stabilizační prvek, jenž vytváří příznivé podmínky pro řadu druhů živočichů včetně ptáků, jejich možnosti úkrytu, potravní nabídky či rozmnožování.

K získání informací o složení avifauny v lesních ekosystémech jsou běžně využívány metody klasického ornitologického monitoringu, například mapování hnízdních okrsků či bodové a liniové transekty. Vedle těchto tradičních metod lze však využít i dalších

přístupů, které se nabízejí při studiu jiných skupin obratlovců, jako např. monitoring pomocí diktafonů (akustický monitoring) nebo pomocí fotopastí.

Monitoring ptáků pomocí fotopastí patří mezi okrajové metody studia ptačích společenstev. Avšak může mít velký potenciál, např. při studiu a monitoringu vzácných druhů, studování predace hnízd nebo případně průzkumu týkající se behaviorálních projevů jednotlivých druhů.

Při používání fotopastí v ornitologických výzkumech vyvstává otázka, jak odlišné výsledky poskytuje tato metoda při srovnání s klasickým ornitologickým monitoringem – zda je vhodným doplňkem tradičních metod,

nebo zda je možné využívat tuto metodu pro vybrané ornitologické studie samostatně.

Na toto téma se ve svém výzkumu zaměřili vědci z Mendelovy univerzity v Brně. Svě výsledky publikovali v článku „Mohou být fotopasti vhodnou metodou pro studium avifauny v remízcích jako specifických porostů dřevinné vegetace v kulturní krajině?“, který vyšel v časopise Zprávy lesnického výzkumu 2/2024.

Vědci si vytkli tyto cíle: 1. určit, jak se liší druhové zastoupení ptáků zjišťované pomocí různých metod monitoringu (i. e. fotopasti, transekt), 2. jaké druhy ptačích predátorů a rušitelů se v remízcích vyskytují a 3. vymezit, které charakteristiky remízků nejvíce ovlivňují ptačí společenstva.

Vědci si pro porovnání jednotlivých metod monitoringu ptáků pomocí liniového transektu a fotopastí vybrali 11 experimentálních ploch – remízků izolovaného charakteru, které se nacházejí na rozhraní jižní Moravy a Vysočiny v lesnaté a horizontálně členěné krajině Lomnicka.

Ve sledovaných remízcích vědci zaznamenali celkem 45 druhů ptáků ze 7 řádů a 22 čeledí. Frekvence výskytu zjištěná pomocí fotopastí byla celkem 2 366 zaznamenaných ptačích jedinců. Celková abundance zjištěná pomocí liniového monitoringu byla 461 ptačích jedinců.

Nejpočetnějším řádem byli pěvci s celkovým počtem 31 druhů. Následovali šplhavci se 4 druhy, dravci se 2 druhy, měkkozobí se 2 druhy, hrabaví, sokoli a sovy s 1 druhem.

Počet zaznamenaných druhů ptáků pomocí fotopastí kolísal mezi 5 až 14 druhy na remízek. Frekvence výskytu v jednotlivých remízcích se pohybovala mezi 1 až 103 vyfotografovaných jedinců.

Počty ptačích druhů zaznamenaných pomocí liniové metody monitoringu ptáků se pohybovaly mezi 9 až 18 druhy a abundance jednotlivých ptačích druhů kolísaly mezi 1 až 91 jedinci.

Nejpočetnějším druhem byl strnad obecný s 92 jedinci, zaznamenaný s využitím liniové metody monitoringu ptáků. Pomocí metody fotopastí byl nejčetněji zaznamenaným druhem kos černý s 103 záznamy.

Při porovnání obou metod ptačího monitoringu se zjištěné ptačí druhy od sebe z části liší. Některé druhy byly zachyceny pouze pomocí metody liniového monitoringu, např. pěnice slavíková, další pouze za pomoci fotopastí, např. ořešník kropenatý nebo pušтік obecný.

Pomocí metody fotopastí bylo zjištěno více ptačích druhů v porostech užších a delších, na rozdíl od remízků vyšších a širších, kde

bylo více ptačích druhů zjištěno pomocí liniového transektu.

Vyšší a širší remízky hostily větší rozmanitost lesních generalistů a specialistů zjištěných převážně pomocí metody liniového transektu, například datel černý nebo šoupálek dlouhoprstý.

V užších typech remízků s nízkou výškou stromů a bohatým keřovým patrem se objevovaly druhy hnízdící v keřovém porostu anebo žijící skrytě, například tuhyk obecný, pěnice slavíková nebo mlynařík dlouhocasý, ale i druhy specializované na otevřenou krajinu, například strnad obecný.

Rozdílnost mezi oběma metodami lze vysvětlit tím, že pomocí liniové metody se lépe zaznamenávají ptáci nacházející se například v korunách stromů a pomocí metody fotopastí to mohou být druhy vyskytující se často na zemi nebo v lesním keřovém patře.

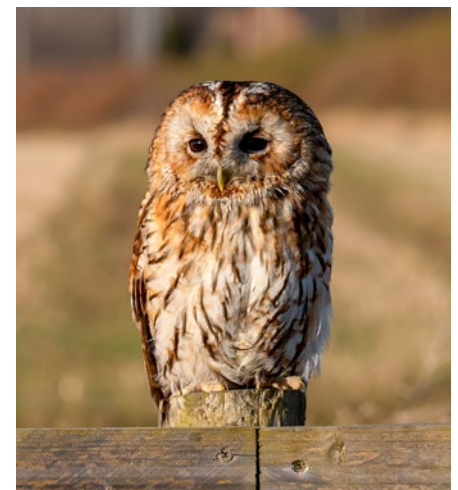
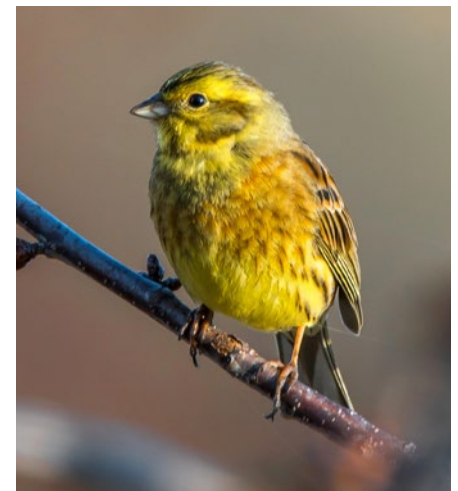
V porostech užších a delších a nižšího vzrůstu se také objevovali v nejvyšší míře rušitelé a predátoři ptáků zaznamenaní pomocí metody fotopastí, analýzy ale nepotvrdily průkaznou souvislost mezi frekvencí výskytu

a druhovou početností ptáků na lokalitě. Důvod, proč tyto typy remízků vykazovaly souvislost s predátory ptáků, souvisí s vysokou aktivitou predátorů v těchto remízcích, ať už kvůli shánění potravy, nebo migraci.

Vědci v závěru konstatují, že objektivní posouzení vlivu remízku na ptačí společenstva závisí na vhodně zvolené metodě monitoringu. Z jejich výsledků vyplývá, že metoda fotopastí má své limity a na rozdíl od tradičních metod založených na poslechu a vizuálním pozorování nadhodnocuje výskyt některých skupin ptáků, zejména těch využívajících lesní podrost. Na druhou stranu, tato metoda může být vhodnou doplňkovou formou monitoringu ptáků v úzkých krajinných prvcích s hustou podrostovou vegetací.

Článek „Mohou být fotopasti vhodnou metodou pro studium avifauny v remízcích jako specifických porostů dřevinné vegetace v kulturní krajině?“ je ke stažení zde: doi.org/10.59269/ZLV/2024/2/725

Autoři Denisa Dvořáková, Jan Šipoš, Jiří Stehno, Josef Suchomel, MENDELU Brno
Připravil Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i.,
e-mail: rezac@vulhm.cz

Mnoho druhů hub poškozuje stromy v lesích

Hlavním ukazatelem a prediktorem napadení lesních porostů houbovými patogeny je počasí v jarních měsících. Vyšší teploty a nižší množství srážek vedou k rozvoji komplexních chorob a dřevokazných hub, včetně kořenových hnilob. Extrémně vysoké jarní teploty uspiší nástup mnoha onemocnění, především sypavek a rzi, a to až o 1–2 měsíce.

Pokud bude pokračovat trend celkově vyšších teplot a častějších teplotních a srážkových extrémů v průběhu dalších let, může docházet i nadále k oslabování dřevin a nárůstu výskytu a významu patogenů a chorob s tímto oslabením souvisejících (zejména václavek, kořenovníku vrstevnatého, většiny komplexních chorob a jmelí bílého). Výskyt houbových patogenů v našich lesích v roce 2023 byl odlišný od posledních let. V jarních měsících a začátkem léta vlivem vysoké vzdušné vlhkosti a vhodných teplot byl jejich výskyt poměrně vysoký a očekávaný, ale v druhé polovině roku bylo možné z důvodu vysokých teplot a nižší míry srážek pozorovat houbové patogeny méně často. Vzrostl však význam komplexních chorob spojených se stresem suchem. V tiskové zprávě uváděné údaje o objemu dřeva nebo ploše porostů zasažené působením houbových patogenů představují součty z hlášení zaslaných vlastníky lesa Lesní ochranné službě VÚLHM, v. v. i. Jedná se o údaje pokrývající přibližně dvě třetiny plochy lesa v České republice.

Výskyt sypavek byl v roce 2023 zpočátku velmi podobný předchozímu roku. Na borovicích byly nejčastěji zastoupeny sypavky rodu *Lophodermium*: sypavka borová (*L. pinastri*)

a borovicová (*L. seditiosum*), jejichž výskyt byl celostátně evidován na výměře cca 1,1 tis. ha (v roce 2022 cca 1,2 tis. ha). Masivní výskyt byl pozorován především v jižních Čechách.

Hojná byla také mramorová sypavka borovice (*Cyclaneusma minus*), a to často na prosychajících borovicích. V douglaskových mlazinách byly zastoupeny švýcarská a skotská sypavka (*Nothophaeocryptopus gaeumannii* a *Rhaddocline pseudotsugae*) a na smrku sypavka smrková (*Lophodermium piceae*). Po delší době byl zjištěn mnohočetný výskyt rzi borovicového jehličí (*Coleosporium tussilaginis*) na borovicích. Jejich druhým hostitelem je starček, podběl, devětsil či příbuzné byliny. V několika případech mělo napadení téměř kalamiťní charakter. Hojně začaly být začátkem září také další rzi: zejména rez topolová (*Melampsora larici-populina*) na topolech (druhý hostitel modřín), rez korunkatá (*Puccinia coronata*) na krušíně olšové (druhý hostitel trávy) či rez hrušňová (*Gymnosporangium sabinae*) na jalovicích a hrušních.

U listových skvrnitostí bylo i v loňském roce nejčastějším zástupcem padlí dubové (*Erisyphe alphitoides*), které bylo evidováno na ploše cca 735 ha (v roce 2022 cca 840 ha).

Výskyt dřevokazných hub byl podobný předchozím rokům, ale může se dlouhodobým suchem výrazně navýšit (zejména na bývalých zemědělských půdách). Nejvýznamnějším zástupcem byly václavky (*Armillaria* spp.), především václavka smrková (*A. ostoyae*) na jehličnanech (hlavně smrku, borovicích a jedlích), ale i václavky na listnáčích, zejména na jasanech, dubech a topolech. Za rok 2023 bylo celostátně hlášeno cca 123 tis. m³ václavkového dříví (nárůst oproti roku 2022 o cca 8 tis. m³). Výskyt kořenovníků (*Heterobasidion* spp.) byl i v roce 2023 významný, obzvláště na bývalých zemědělských půdách první generace.

Na odumřelých smrcích a jedlích je stále velmi hojný pevník chlupatý (*Stereum hirsutum*), podobně jako troudnatec pásovaný (*Fomitopsis pinicola*), který byl velmi často zaznamenáván i jako parazit ve smrkových a jedlových porostech. Na listnáčích se kromě václavek často vyskytovaly ohňovce (*Phellinus* spp.), rezavce (*Inonotus* spp.), dřevomor kořenový (*Kretzschmaria deusta*), březovník obecný (*Piptoporus betulinus*) a lesklokorka ploská (*Ganoderma applanatum*).

Komplexní choroby

Nekrotická onemocnění byla v roce 2023 pozorována velmi často. Nekróza jasanu způsobená voskovičkou jasanovou (*Hymenoscyphus fraxineus*, anamorfa *Chalara fraxinea*), byla doprovázena původci kořenových hnilob (*Armillaria* spp., *Ganoderma applanatum*). Celkem bylo v roce 2023 evidováno cca 44 tis. m³ dřevní hmoty v komplexně chřadnoucích jasanových porostech. I v roce 2023 byla monitorována sazná nemoc kůry způsobená houbou *Cryptostroma corticale*, především na klenech v Ústeckém kraji a často v doprovodu houby *Prosthecia pyriforme*. V Krušných horách bylo pozorováno četné odumírání jeřábu ptačích s výskytem nekrotéz, přítomností plodnic hub rodu *Cytospora* a druhotným napadením václavkou (*Armillaria* sp.).

Odumírání mladých modřínů, které se po mnoha letech objevilo v roce 2022, masivně vzrostlo. Během května a června 2023 řešila Lesní ochranná služba mnoho případů

Smrk napadený václavkou

tohoto odumírání, především ve Slezsku, na Moravě a Českomoravské vrchovině. Postiženy byly nejčastěji modřiny v kultu-
rách, nárostech a mlazinách o výšce stromků
obvykle mezi 1–5 metry, a to z umělé výsadby
i přirozeného zmlazení. Vždy se jednalo
o totožný typ odumírání. Mladé modřiny se
vyznačovaly rezivěním jehlic (často před úpl-
ným vyrašením) a jejich postupným opadem,
odumíráním jednotlivých větví, přeslenů nebo
celých korun (občas byly zelené pouze spodní
přesleny). Kmeny modřinů se obvykle vyzna-
čovaly nerovným růstem, nápadným výronem
pryskyřice, prasklinami, nekrotami, přítom-
ností plodnic houby *Fusarium fujikuroi*, (dříve
nazývanou *Fusarium subglutinans*, patřící
k původcům tzv. nektriových rakovin) a vzác-
něji i přítomností dalších hub. Na modřinech
byl hojně přítomný také savý hmyz, nejčastěji
korovnice zelená (*Sacchiphantes viridis*),
méně korovnice pupenová (*Adelges laricis*)
a v důsledku výskytu korovnic také mravenci.
Příčina tohoto odumírání je pravděpodobně
komplexní. Jde o kombinace klimatických
podmínek, napadení korovnicemi a houbovými
patogeny.

Chřadnutí dubových porostů zůstává na stejné
úrovni jako v předchozím roce. Na chřad-
noucích jedincích byly nalézány houby rodu
Ophiostoma související s tracheomykózním
onemocněním, což potvrzuje i hlášení vytěže-
né dřevní hmoty (cca 1 tis. m³). Patogeny rodu
Phytophthora bylo možné pozorovat v po-
dobné míře jako v roce 2022. Plíseň olšová
(*Phytophthora alni* complex) byla po dvou

Nektrózou napadené jasaný ztepilý (Lomnicko
a Příbramsko, 2023)

letech znovu pozorována například v oblasti
Loděnice.

Zřejmě největším rizikem v kategorii
komplexních chorob a invazních patogenů
zůstává rod *Phytophthora*. Situace s pro-
sycháním a odumíráním borových porostů
se kvůli vysokým letním teplotám a nízkým
srážkám dramaticky zhoršila. Během srpna
bylo pozorováno v oblasti Středního Povltaví
hromadné odumírání borovice lesní plošného
charakteru. Sekundárně zde byly hojně
zaznamenány kuželík borový (*Sphaeropsis
sapinea*) a mramorová sypavka borovice
(*Cyclaneusma minus*). Kloubnatku smrkovou
(*Gemmomyces piceae*) bylo možné pozorovat

Masivní výskyt sypavky borové (Jindřichohra-
decko, květen 2023)

v latentní fázi i během roku 2023 v epicen-
tru výskytu na LS Klášterec a Litvínov. Bylo
hlášeno cca 6 tis. m³ infikované dřevní hmoty
zejména v okresech Most a Chomutov, ale
její množství je i s ohledem na monitoring
posledních let v celých Krušných horách
mnohonásobně vyšší.

Zpracováno podle údajů z publikace Zpra-
vodaj ochrany lesa, Supplementum 2024,
která je stažení zde: [www.vulhm.cz/files/
uploads/2024/06/ZOL_Suppl_2024.pdf](http://www.vulhm.cz/files/uploads/2024/06/ZOL_Suppl_2024.pdf)

Připravil Jan Řezáč, VULHM, v. v. i.,
e-mail: rezac@vulhm.cz
Foto archiv VULHM

Voda v půdě je důležitá i pro přežití borových lesů

V současném období měnícího se klimatu, které je provázeno nepravidelnostmi v rozložení srážek a zvyšujícími se průměrnými teplotami vzduchu, hraje stále větší roli v ekosystému krajiny voda.

Přestože rostliny mohou vodu přijímat i po-
vrchem asimilačních orgánů, pro suchozem-
ské rostliny představuje základní podmínku
pro život zejména voda v půdě. Je zdrojem
živného roztoku i vodu umožňující chlazení
organismu během dní s vysokými teplotami
vzduchu. Zejména u lesa to má dopad na kli-
ma širší krajiny.

Borové porosty se donedávna považova-
ly z hlediska zdravotního stavu za stabilní
i ve srážkově chudých oblastech a obdobích.
Ani na chudých písčitéch půdách se neoče-
kával významnější problém, proto jim byla
věnována jen malá pozornost. Suché roky

posledního období (zejména roky 2015 a 2018)
však poukázaly na limity resilience borovice
lesní. Hlubší znalost vodního režimu borových
porostů na těchto lokalitách může přispět
k porozumění vývoji jejich zdravotního stavu
v kontextu s jejich charakterem, průběhem
počasí i vývojem klimatu, s možnými důsledky
pro následnou volbu vhodných postupů výcho-
vy a obnovy.

Toto zajímavé téma zahrnují do výzkumu
vědci z Výzkumné stanice Opočno, VULHM, v.
v. i., a aktuální výsledky publikovali v článku
Změny půdní vlhkosti v různých variantách
borového porostu na chudých písčitéch

půdách během vegetační doby, který vyšel
v časopise Zprávy lesnického výzkumu 3/2024
a vznikl při řešení projektu QK24010054 – Do-
pady klimatické změny na malá lesní povodí
a možnosti jejich zmírnění prostřednictvím
lesnického managementu a vodohospodář-
ských opatření. Cílem vědců bylo popsat
a porovnat vývoj vlhkosti půdy v různých
porostech borovice lesní na chudých písčitéch
půdách Polabí v letech 2018 až 2020 a na tom-
to základě stanovit základní principy těchto
vztahů. Výzkum realizovali na experimentál-
ním objektu Suchý chobot, jenž je součástí
Městských lesů Hradec Králové a. s. Hluboké
písčité půdy v této oblasti tvoří duny s hladi-

nou podzemní vody v hloubce 6 až 8 m, tedy mimo reálný dosah kořenů. V delším období měly negativní vliv na vývoj zdravotního stavu nejen borových porostů sledované oblasti zejména roky 2015, 2016 a 2018, v kterých byl podíl srážek ve vegetační době nižší oproti průměru za roky 2001–2011 až o více než 40 % (2015 a 2018). V roce 2018 v kombinaci s o 1 °C vyšší průměrnou teplotou.

Již od ledna byl rok 2018 srážkově chudý, celkově v dané oblasti spadlo 454 mm srážek na volnou plochu a 367 mm pod porost borovice, přičemž průměr srážek za roky 2001–2011 činil 558 mm.

Rok 2019 byl srážkově vyrovnanější, na lokalitě celkem spadlo 633 mm srážek. Také teplotně byl příhodnější, s výjimkou června s vysokou průměrnou teplotou téměř 22 °C. Následující rok byl celkově chladnější a bohatý na srážky, zejména ve vegetační době (s výjimkou dubna).

Písčité půdy mají celkově malou vodní retenční kapacitu. Ta je však zvyšována přítomností jemných částic a zvláště organické hmoty – humusu. Ten je díky vegetaci koncentrován zejména při povrchu půdy, v nadložních horizontech a svrchním minerálním horizontu. Proto je vlhčí oproti hlubším horizontům.

Vyšší vlhkost na a těsně pod povrchem půdy se jednoznačně projevila zejména na holině, kde byl vzhledem k nízké pokrývnosti vegetace (přízemní vegetaci s celkovou pokrývností do 10 %, v které dominovalo borůvčí) minimální vliv evapotranspirace redukující vstup vody do půdy i snižující její vlhkost.

Naproti tomu pod dospělým porostem borovice byl dlouhodobě patrný, extrémně do začátku srpna 2019, vliv dřevin a přízemní vegetace na omezení vstupu vody do půdy intercepce i odběr vody z půdy pro evapotranspiraci.

Z průběhu vlhkosti následujícího po tomto období je patrné, že se pozitivně projevily vyšší srážkové úhrny v srpnu a září 2019 a zásoba vody v půdě se již dostala nad úroveň kompletně odčerpávanou vegetací, tzn., že bylo ukončeno období zvýšeného rizika deficitu vody v ekosystému lesa.

Minimální rozdíly vlhkosti v rámci sledovaného profilu pod porostem borovice v období do počátku srpna 2019 mohou mít souvislost s doběhem vlivu extrémně suchého roku 2018.

Dřeviny pravděpodobně v suchém období roku 2018 snížily obsah vody v pletivech a k opětovnému vyrovnání nedošlo v průběhu zimy 2018–2019, kdy byla sice zlepšena dostupnost vody v půdě, ale klimatické podmínky pravděpodobně neumožnily dostatečnou fyziologickou aktivitu stromů. V jarním období je

výrazná potřeba vody pro rašení a rozvoj listů, obsah vody v pletivech se tak mohl vyrovnávat až do vrcholného léta.

Pokles půdní vlhkosti s hloubkou v půdě také nepřímo potvrzuje, že se dřeviny rostoucí na tomto stanovišti nemohou spoléhat na dostupnost vláhy pocházející z podzemní vody, jejíž vztlání z hladiny v hloubkách více než 6 m, při písčitém charakteru půd je mimo reálný dosah kořenů borovice. Nízké zastoupení živin v půdě a snižující se vlhkost představují přirozenou bariéru pro aktivní rozrůstání kořenů.

Pozorované zvýšení vlhkosti půdy na holině je důsledkem absence hydricky funkčního živého lesního porostu, které se následně projevuje i na rozložení odtoku z povodí.

Lesem využitou vodu však nelze jednoduše považovat za ztrátovou položku v lokálním ekosystému. Neboť les pro své fyziologické pochody související s vodou, ústící do (evapo-)transpirace, dokáže využívat většinu sluneční energie.

Uvolňováním latentního tepla pak na prostředí působí přímým chladícím efektem a zároveň krátký oběh vody vytváří oblačnost a vyšší vlhkost vzduchu (až mlhy), a tlumí tak příkon sluneční energie. Tyto dopady jsou, zvláště při současných projevech klimatické změny, pro prostředí spíše významným ziskem.

Z hodnocení průběhu vlhkosti půdy v různých polohách borového porostu na chudém stanovišti s písčitou půdou a hloubkou podzemní vody mimo dosah kořenů vědci vyvodili tyto souvislosti:

- Na holině bylo potvrzeno oproti dospělému porostu borovice celoroční zvýšení vlhkosti půdy, a to zejména svrchních horizontů.
- Rozdíly mezi vlhkostí svrchního minerálního horizontu půdy pod valem a v brázdě na holině s přípravou půdy se vyvíjely v souvislosti s časem od poslední srážky a její sumou. Při déletrvajícím období bez srážek klesala vlhkost půdy v brázdě.
- Zapojená mlazina borovice vlhkost svrchní vrstvy půdy ovlivnila podobně jako dospělý porost, navýšení vlhkosti potvrzené na holině se již neprojevilo.
- Zvýšení vlhkosti půdy po odstranění smrkové podúrovně borového porostu bylo pouze dílčí, přesto pro vývoj a přežití borovic podstatné.
- Vlhkost půdy na holině i v suchých periodách klesala s hloubkou v půdě. Pod porostem byl tento vztah pozorovaný pouze při dostatečném množství vody v ekosystému [po doplnění srážkového deficitu].
- Vliv postupu vegetační doby se na dlouhodobém průběhu vlhkosti horizontů půdy jednoznačně neprojevilo.

Zjištěné výsledky jsou významné pro porozumění vývoje vlhkosti půdy v borových lesích na obdobných stanovištích.

Článek Změny půdní vlhkosti v různých variantách borového porostu na chudých písčitých půdách během vegetační doby je ke stažení zde: doi.org/10.59269/ZLV/2024/3/732

*Autor Ondřej Špulák, VÚLHM, v. v. i., VS Opočno
Připravil Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i.,
e-mail: rezac@vulhm.cz
Ilustrační foto: borové lesy na chudých písčitých půdách v Polabí, autor Jan Řezáč*

Soběstačná a zdravá země

Aby naše země byla silná a soběstačná,
aby naše krajina byla rok od roku čistší.
Proto rozvíjíme jaderné a obnovitelné zdroje
a zrychlujeme přechod k bezemisní energetice.
Proto jsme tu s vámi.

Jsme ČEZ. Jsme Čistá Energie Zítřka.

**ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTŘKA**

www.cez.cz

Lesním školcům hrozí úplný kolaps

Otevřený dopis ministru zemědělství Mgr. Marku Výbornému

Vážený pane ministře, dovoluujeme si Vás oslovit otevřeným dopisem Sdružení lesních školkařů ČR, z.s., neboť považujeme za nutné Vás informovat, že se lesní školkařství ocitlo na existenční hraně.

V průběhu kůrovcové kalamity byl od vlastníků lesa i od resortu MZe směrem k lesním školkařům vyslán jasný signál, aby zajistily dostatek sazenic pro obnovu kůrovcem poničených lesů. Pro mnohé školkařské a semenářské provozy to byla velká příležitost a výzva. Do provozů se investovaly stovky milionů korun, do technologií, vybavení, strojů i do pracovních kolektivů. Snahou bylo zajistit dostatečné množství sazenic pro obnovu našich lesů. Tento požadavek byl stavěn jako priorita a celospolečenský zájem.

V průběhu letošního roku se situace skokově změnila a lesní školkaři zažívají zcela nečekaný pokles poptávky. V praxi to znamená, že se téměř zastavilo zalesňování jak u státních, tak i nestátních vlastníků lesů.

Pokles zalesnění by byl pochopitelný, kdyby kalamitní holiny byly z velké části zalesněny. Situace je o to absurdnější, že v tuto

chvíli Česká republika disponuje cca 60 000 hektary nezalesněných holin. Sazenice, které se neuplatní v obnově lesů nejpozději při jarním zalesnění 2025, budou zlikvidovány, protože je nelze předržet do dalšího roku. Reálně tak hrozí likvidace až stovky milionů kusů sazenic, které nejsou aktuálně lesnickým provozem poptávány. Přitom na zalesnění současných holin je potřeba až 300 milionů sazenic. Nabízí se tedy logicky otázka, proč nezalesňujeme, když máme jako republika takové množství holin a máme na ně k dispozici sazenice i personální kapacity? Zalesnění odlesněných ploch zřejmě již není pro lesní hospodářství České republiky prioritou. Vytěžili jsme porosty, které nám odkázali naši předci, našim potomkům produktivní lesní porosty již odkazovat nepotřebujeme?

Pokud se pro obnovu kalamitních holin nevyužijí aktuálně napěstované sazenice, dojde k jejich likvidaci. Nezalesněné kalamitní holiny, kromě toho, že nebudou plnit produkční funkci lesů, nebudou dále plnit ani půdoochranné, hydrologické a další mimoprodukční funkce, v ekosystémech bude vázáno jen minimum uhlíku. Bez umělé obnovy lesa

nelze ani zásadně měnit druhovou skladbu lesů, ve prospěch klimaticky odolnějších dřevin, nelze založit druhově pestré porostní směsi.

Kritická situace v oboru lesního školkařství a semenářství má negativní přesah do oblastí, které s obnovou lesa souvisí (dodavatelé technologií a dodavatelé lesnických prací atd.) a může mít dlouhodobé dopady na zaměstnanost venkova. Likvidace sazenic v lesních školkách, kromě uzavření některých provozů, způsobí také propouštění pracovníků v pěstebních činnostech, které mají regionální charakter a tím se dostáváme do přímého rozporu se současným trendem EU podpory regionů a zaměstnanosti.

Sdružení lesních školkařů ČR, z.s., opakovaně o bezprecedentní situaci jednalo s příslušnými pracovníky resortu MZe a státních lesů. Jednání skončila neúspěšně. Zájem o konstruktivní řešení, kdy na jedné straně máme velké nezalesněné holiny a na druhé straně dostatek sazenic pro jejich zalesnění, ze strany ministerstva ani státních lesů není.

Sdružení lesních školkařů ČR, z.s.

Historie se opakuje – úspěšných žadatelů je opět o něco méně

Do konce října 2024 mohli zemědělci požádat o dotační podporu v rámci 4. kola příjmu žádostí intervencí rozvoje venkova ze Strategického plánu Společné zemědělské politiky 2023–2027. A výsledky zveřejněné zhruba v polovině listopadu bohužel ukazují, že ani tentokrát se podpory nedočká více žadatelů, ba naopak.

Ačkoli se meziročně zájem žadatelů o něco snížil (počet celkově podaných žádostí o dotaci je přibližně o 20 % nižší oproti 2. kolu), pořád celkový počet téměř 5 tisíc podaných žádostí o podporu jednoznačně reflektuje, že zájem o podporu investic do rozvoje podnikatelských aktivit v zemědělství a navazujících oborech neustává. Bohužel alokované finanční prostředky zdaleka neodpovídají takto vysoké

poptávce, a tak téměř 65 % podnikatelů věnovalo čas přípravě svého projektu zbytečně.

Největšímu zájmu se opět těšily projekty zaměřené na rostlinnou výrobu, kam směřovalo více než 42 % všech žádostí ze 4. kola, bohužel tyto projekty také měly jednoznačně nejhorší úspěšnost, jen okolo 17–18 %. Velký vliv na to mimo jiné mělo především

omezení alokovaných prostředků do těchto záměrů oproti předchozímu 2. kolu. Opět se tedy ukazuje, že jedinou možnou cestou, jak zvýšit svou úspěšnost, je nezahálet a věnovat přípravě projektu maximum možného času, aby byl maximalizován počet nasbíraných preferenčních bodů.

Ondřej Horčíčka, GRANTEX AGRO

Porovnání výsledků 2. a 4. kola projektových intervencí rozvoje venkova SZP

Intervence	Podporované aktivity	2. kolo (2023)			4. kolo (2024)		
		Podáno	Podpořeno	Úspěšnost	Podáno	Podpořeno	Úspěšnost
Investice do zemědělských podniků (33.73)	Záměr a) - Živočišná do 2 mil. Kč	1027	832	81,0 %	537	92	17,1 %
	Záměr b) - Rostlinná do 2 mil. Kč	1240	880	71,0 %	1054	187	17,7 %
	Záměr c) - Skot	647	209	32,3 %	600	207	34,5 %
	Záměr d) - Prasata	80	18	22,5 %	63	31	49,2 %
	Záměr e) - Drůbež	64	16	25,0 %	58	24	41,4 %
	Záměr f) - Ostatní živočišná výroba	25	11	44,0 %	36	7	19,4 %
	Záměr g) - Rostlinná výroba	1091	249	22,8 %	769	141	18,3 %
	Záměr h) - Vinařství	176	68	38,6 %	143	17	11,9 %
Zahájení činnosti mladého zemědělce (49.75)	Mladí zemědělci - Muži	436	208	47,7 %	520	283	54,4 %
	Mladí zemědělci - Ženy	239	203	84,9 %	260	144	55,4 %
Investice do zpracování zemědělských produktů (34.73)	a) Zemědělské podniky MSP	234	233	99,6 %	239	239	100,0 %
	b) Zpracovatelské podniky MSP	238	238	100,0 %	247	246	99,6 %
	c) Zpracovatelé + zemědělské podniky velké	25	25	100,00 %	27	27	100,0 %
Inovace při zpracování zemědělských produktů (51.77)		3	3	100,00 %	4	4	100,0 %
Investice do obnovy kalamitních ploch (38.73)		58	50	86,21 %	41	41	100,0 %
Investice do ochrany melioračních a ochranných dřevin (39.73)		61	61	100,00 %	40	40	100,0 %
Výsledky celkem		5644	3304	58,54 %	4638	1730	37,30 %

Vážení zemědělci,
děkujeme za vaši důvěru a úsilí, které jste v letošním roce věnovali své práci.

Věříme, že v následujícím roce nás na poli dotací čekají pozitivní změny, které společnými silami přetavíme ve vaše úspěšné projekty, jež posunou vaše podnikání tím správným směrem. Rádi vám i nadále budeme stát po boku na cestě k dotacím. Přejeme vám klidné Vánoce a do nového roku hojnost, energii a dobré počasí.

GRANTEX
AGRO

To Národní zemědělské muzeum dlouho nezažilo

Hned na úvod si dovolím tvrdit, že ani dlouho nezažije! Doslova od prvního patra až po střechu bylo muzeum v rámci tematického programu k výstavě nabyté nejen obsahem, ale i účastníky, kterým byl určen.

a technickém, farmaceutickém či potravinářském využití máku a konopí od velkého počtu odborníků.

Vysoká účast škol

Co se týká plodin, programu, jeho naplnění a informace se toho všeho týkající si představíme v tomto časopise později. Dnes se soustředím na účast škol a zájem studentů. Přiznávám, že o mladých lidech v pubertálním věku a jejich zájmu něco vědět, protože si vše v případě potřeby díky mobilu najdu snadno na internetu, jsem si až do okamžiku konání a hlavně průběhu odborné konference myslel více negativního než pozitivního. Skutečnost ale předčila očekávání. Všichni to známe z vlastní zkušenosti. Dát dohromady pouhé tři lidi z hlediska jejich časových možností bývá někdy téměř neřešitelným problémem. A co teprve, aby se jednalo o mnohohlavé střední školy z různých míst ČR. Na vernisáž výstavy podle časového harmonogramu bylo celkem pozváno 14 škol. Gymnazijní studenti zaměření ve studiu na přírodní vědy z mimopražských škol přijeli z Kutné Hory, Nymburka, Liberce, Ústí nad Labem, Mělníka, Třeboně, Nového Strašecí, Pardubic. Školy byly nakonec i z Prahy, ale jako zástup. Celkem se výstavy v dopoledním programu zúčastnilo 367 studentů. Podařilo se získat ty střední školy, které se účastní prestižní soutěže Středoškolská odborná činnost. Jistě to bylo znát na jejich pozornosti a zájmu při návštěvě jednotlivých tematických stánků. Ale i při odborných přednáškách zaměřených tematicky na mák, konopí i drogy. Střídání na jednotlivých stáncích díky bezvadné organizaci i spolupráci s doprovázejícími kantory probíhalo plynule ve stanoveném čase, s vysokou kázní, ale i zájmem studentů.

Makové překvapení

O tom, že mák využití v potravinářství, nikdo ze studentů nepochyboval. Ostatně všichni si to mohli ověřit na makových koláčích volně v nabídce v expozici. Ale že tím nejvyšším a také nejbezpečnějším mákem je Český modrý mák, navíc i s Českou cechovní normou, nevěděli asi ani jejich rodiče. Při přednášce hlavního organizátora výstavy Vlastimila Mikšíka ze spolku Český modrý mák se dověděli, že mák se pro potravinářské účely pěstuje v ČR na největší výměře na světě a že jsme v pěstování této

Tematické programy jsou organizovány několikrát ročně. Jejich obsah je připravován NZM ve spolupráci s odborníky různých zaměření. V případě říjnové akce s názvem Mák-Konopí-Drogy: Pomocníci i svůdci lidstva se při přípravě tříměsíční výstavy a tematického dne kromě NZM Praha jednalo o spolek

Český modrý mák, z.s., Národní protidrogovou centrálu SKPV Policie ČR, společnost Agritec Plant Research s podporou Ministerstva zemědělství. Tematický den, který se konal 17. října a nabídl studentům středních škol formou interaktivních programů, výstav i přednášek mnoho informací o historii

Výstava dokázala svým atraktivním obsahem přitáhnout velký počet návštěvníků.

plodiny skutečným gigantem. Nepěstuje se zde ale za účelem produkce alkaloidů morfinu, kofeinu či thebainu. Ten mák z našich polí se díky podlimitnímu obsahu alkaloidů prostě farmaceutickému průmyslu nehodí a jeho hlavní přínos a význam je především v kuchyni.

Konopné překvapení

To na studenty čekalo ve 2. patře budovy NZM. Mnohostranné využití konopí setého zcela jistě zaskočilo všechny přítomné ve výkladu

Jana Šarapatky, který prezentoval užití celých rostlin ve stavebnictví. O širokém využití konopí v textilním průmyslu se mohli návštěvníci dozvědět na stanovišti Agritec. Pěstování konopí v hydroponii osvětlili zástupci ČZU Praha. Téma konopí pro léčebné použití vložil na stanovišti, ale i na přednášce MVDr. Václav Trojan z FN Brno. Naopak Václav Říha z české firmy Hemp nechával studenty ochutnat oplatky, tyčinky, čokolády, oleje jako výrobky získané z konopného semínka. Zcela jistě si většina z nich až do té doby představovala konopí jako plodinu k výrobě marihuany.

Pěstírny a laboratoře nelegální produkce drog

Především tedy hlavně způsoby boje s nimi prezentovala Národní protidrogová centrála SKPV Policie ČR ve 3. patře v rozsáhlé expozici, stejně jako v přednáškách jejich specialistů. Tady padalo mnoho otázek, ale i fundova-

ných odpovědí. Všem se zřejmě tajil dech při informaci, že každoročně je v ČR zjišťováno až 200 nelegálních pěstíren konopí a všeho, co s tím souvisí.

Důkladná příprava se vyplatila

Vernisáž výstavy konaná 17. října skončila větším úspěchem, než si pořadatelé dovedli slíbit, představit a přát. A co víc. Národní zemědělské muzeum v Praze ocenilo zejména to, že většina středních škol přiznala, že navštívila toto muzeum vůbec poprvé! Doufejme společně, že tomu nebylo i naposled! K nejzajímavějším poznatkům z výstavy se ještě vrátíme v příštích číslech časopisu Agrobase. Výstavu Mák–Konopí–Drogy – Pomocníci i svědci lidstva můžete na střeše Národního zemědělského muzea vidět až do 5. ledna 2026.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Víra v konopí seté

Na tematické výstavě Mák–Konopí–Drogy konané v Národním zemědělském muzeu v Praze překvapil pěstitel Václav Říha studenty i veřejnost obsáhlým sortimentem výrobků z konopí setého, které pěstuje na své farmě již od roku 2005.

Jste dlouholetým pěstitelem konopí setého, na kolika hektarech to bylo v roce 2024?

Letos jsme u nás měli trochu atypickou situaci. Navázali jsme spolupráci s Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích. I proto jsme pěstovali konopí seté pouze pro pokusnické účely na výměře 6 ha. Na druhé straně musím přiznat, že ke snížení původní výměry nás přinutila i složitá situace s jeho finálním zpracováním. V jiných letech pěstujeme tuto plodinu v průměru na 40 ha.

Pěstujete každoročně stejnou odrůdu konopí setého?

Tím, že pěstujeme konopí seté hlavně pro účely potravinářského užití, preferujeme maximálně 3 odrůdy. Většinou pěstujeme odrůdy USO- 31, Finola, Futura. Jedná se o odrůdy maďarské, polské nebo francouzské provenience. Dodavatelem osiv je Agritec Šumperk. Letos jsme v rámci projektu zkoušeli 3 jiné odrůdy.

Jak jsou tyto odrůdy náročné na ochranu herbicidy a fungicidy?

Při pěstování konopí setého na lokalitě Chraštica, tedy blízko Příbrami, vůbec nepoužíváme herbicidy. Plodina roste tak rychle, že sama případné plevele potlačí. Současně ale přiznávám, že je třeba maximálně vyčistit pole od plevelů ještě při samotné přípravě půdy, a hlavně následně před vlastním setím konopí setého. I v případě vegetačního roku bohatého na srážky, jako byl právě ten letošní, není třeba

aplikovat žádný fungicid. Jen je třeba počkat, až klasy oschnou a potom rychle zahájit sklizeň. Letošní výnos konopí setého byl celkem dobrý. Sklidili jsme v průměru 0,7 t z hektaru.

Kolik výrobků vyrábíte z konopí setého?

Momentální sortiment s převahou potravin tvoří přibližně 25 výrobků. Velký počet z nich, jako je mouka, oplatky, tyčinky, čokolády, oleje aj., pracuje s konopným semínkem. A právě konopné semínko můžeme s klidem zařadit

k nejvýznamnějším superpotravinám. Je v něm ukryto velké množství minerálů, vitamínů, stopových prvků a proteinů. Nesmíme ale zapomenout také na naši nabídku ochranných nátěrů na dřevo s obsahem konopného oleje. Nátěry dodáváme bezbarvé a pak v 9 základních odstínech. Jedná se o návrat tradičního, staletými ověřeného přírodního produktu.

Ing. Michal Vokřál CSc.

Jak by krtek nad kalhotkami zaplakal

Modře kvetoucí porosty lnu jsou dnes vidět už jen na obrazech starých mistrů. Tradiční kulturní rostlina u nás nepřežila příslovečný rok 2000, přesněji řečeno, přežila ho jen o pár let. Škoda, z hlediska uhlíkové stopy to byla ideální rostlina.

Blíží se Vánoce a s nimi i obligátní otázka, jaké dárky položit svým blízkým pod stromeček. V dřívějších dobách bývalo zvykem obdarovat zejména dospívající dívky něčím „do výbavy“. To znamená ložním prádlem nebo stolním textilem, tedy povlečením, prostěradly, ubrusy či utěrkami na nádobí. Ptáte se, co to má společného se zemědělstvím? No přece len!

Len se u nás pěstoval v letech, kdy zemědělství bylo v některých ohledech zelenější, než je tomu dnes, i když tenkrát ještě nikdo neměřil uhlíkovou stopu zemědělské činnosti.

Připomeňme, že len setý v jeho přadné formě zajišťoval našemu textilnímu průmyslu surovinu z domácí produkce. Jako polní rostlina byl len nenáročný na kvalitu půdy, takže se jím osévala pole na Českomoravské vrchovině či v podhůří Jeseníků. Byla to dobrá předplodina zejména pro obilí. Význam lnu zachytili svého času i filmaři v kultovní kreslené pohádce Jak krtek ke kalhotkám přišel.

Příjemné na dotek, krásné na pohled

Zpracované vlákno lnu poskytovalo kvalitní textilie, to znamená pevné, savé, příjemné

na dotek a krásné na pohled. Lněné prostěradlo se, co do trvanlivosti a komfortu spaní, nedá srovnat s bavlněným, natož s froté prostěradlem, do kterého je vždy přimícháno vlákno syntetické. A co teprve povlečení a ubrusy z lněných damašků s vytkávanými vzory v jemných pastelových barvách. Leckdo je má doma dodnes, i když byly vyrobeny v dnes již neexistujících textilkách.

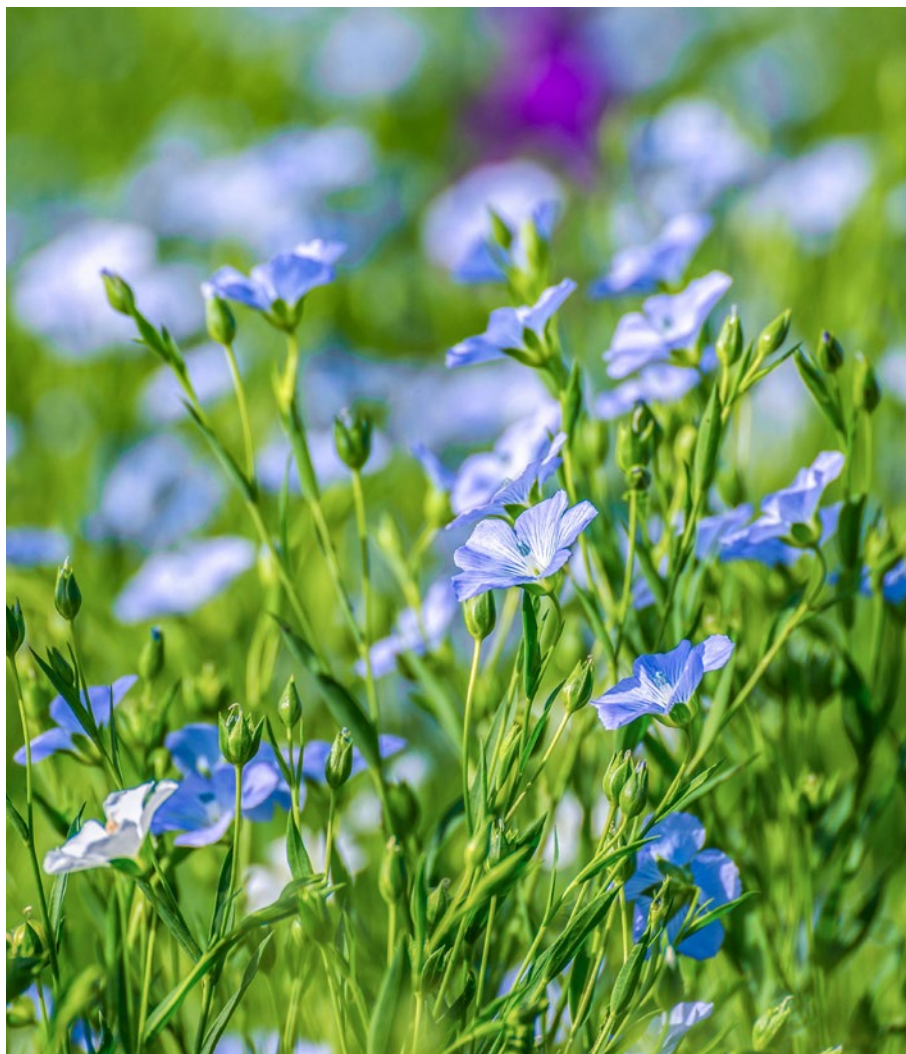
Dodejme, že přadný len poskytoval nejen vlákno. Pazdeří, tedy odpad z lněných stonků, sloužilo k výrobě nábytkářských desek. Lněné tobočky se semínky se zužitkovaly do krmných směsí. Z hlediska surovinového využití šlo tedy takřka o bezodpadové hospodářství.

Mnohá plus měl len také z pohledu uhlíkové stopy. Během vegetace produkoval kyslík poutáním vzdušného oxidu uhličitého. Uhlík zabudovaný do lněného vlákna, samozřejmě po složitých biochemických reakcích v rostlině, se již nevracel do životního prostředí. Bez nadsázky lze tedy říci, že každé lněné prostěradlo s jeho příslovečnou trvanlivostí má svůj přínos pro omezení tvorby skleníkových plynů. Škoda, že tenhle detail zatím jaksi unikl autorům pověstného Green Dealu.

Krásna vyžaduje péči

Až dosud jsme o lnu hovořili jen v samých superlativách. Co se tedy změnilo, že o něm současně hovoříme jen v minulém čase? Jak již bylo v úvodu naznačeno, někdejší dobu s vánočními dárky v podobě prostěradel, povlečení a ubrusů odvál čas. Moderní dospívající dívky již ložní výbavou neohromíte, to spíše nejnovějším modelem chytrého telefonu. A nemějme jim to za zlé. Ani autorka článku neplesala svého času radostí nad cíchami a utěrkami pod stromečkem. Až s velkým odstupem času dokázala ocenit funkčnost takového praktického dárku.

Upřímně řečeno, nové tisíciletí s novým životním stylem s důrazem na volný čas nedává lněným textiliím mnoho šancí. Jsou příjemné a krásné, ale vyžadují časově náročnou údržbu. Musí se prát při vysoké teplotě, nejlépe na vyvážku. Mnoho automatických praček už tento program ani nemá. A aby bylo lněné prádlo krásně hladké a lesklé, musí se naškrobit. Nejlépe doma v hrnci uvařeným

bramborovým škrobem. S naškrobeným prádlem si ovšem běžná žehlička příliš neporadí, je nutné ho vymandlovat. Bývaly časy, kdy žehlicí mandly měly ve sklepě všechny domy na městských sídlištích. Kam se asi poděly? Skončily ve šrotu. Při dnešních cenách energií...

Sklizeň, rosení, tírna

Ano, údržba lněných textilií je zdouhavá a pracná. Totéž lze v kostce říci o pěstování lnu, přesněji řečeno jeho sklizni a zpracování. Běžný kombajn si se sklizní lnu – správně se má říci vytrháváním, také příliš neporadí. K vytrhávání lnu slouží speciální technika, která rozprostře stonky do úhledných řádků. Jde o to, aby se nezacuchaly a tím nepoškodilo vlákno. Pak se stonky nechají na strništi nějakou dobu tzv. rosit, to znamená, že vzdušná vlhkost s pomocí mikroorganismů naruší dřevnatý povrch stonků. Během rosení nutno stonky několikrát obracet.

Když stonky získají krásně stříbřitou barvu, pečlivě se z polí seberou a odvezou do tíren. Tam se oddělí vlákno od pazdří a poté zamíří do přádelen. Tento postup autorce článku kdysi v 80. letech názorně předvedli v jednom zemědělském družstvu na Havlíčkovobrodsku. Článek s názvem „Než rosa postříbí len“ pak autorka zveřejnila v někdejší celostátní deníku Práce. Dodejme, že lnářské tírny byly součástí tehdejších zemědělských podniků. Tedy družstev či státních statků. Nevyužitelný odpad ze lnu se spálil v kotli a sloužil k vytápění tíren.

Konkurencí bavlna

Přádelny a tkalcovny již byly součástí textilního průmyslu. Vždy se však nacházely v dostupné vzdálenosti od pěstitelů. Z dnešního pohledu tedy šlo o regionální agroprůmyslový komplex. Navenek vše vypadalo jako dobře fungující mechanismus, ale bylo to klamné zdání, jak se ukázalo v nových ekonomických podmínkách po roce 1989.

S liberalizací zahraničního obchodu a změnou dotační politiky v zemědělství se začaly textilky obracet na jiné než domácí dodavatele. Bavlna ze zahraničí byla levnější než český len. A zemědělské podniky v období transformace měly jiné starosti než investovat do moderní sklizňové a zpracovatelské techniky pro plodinu, která v té době neměla ani jinde v Evropě na růžích ustláno.

Nízké výkupní ceny přinutily evropské lnáře postupně snižovat produkci. V současnosti se přadný len na našem kontinentu pěstuje pouze ve Francii, Belgii a v Polsku. Ostatně i s evropskými textilkami to šlo z kopce, protože nedokázaly držet krok s levnější čínskou konkurencí. V České republice se v současnosti lněné tkaniny tkají pouze v textilce Linmaster Sudkov na Šumpersku, a to ze zahraniční suroviny.

Kdysi tradiční pěstování a zpracování lnu bohužel nedokázalo přežít otevření trhů.

Len v číslech a faktech

V Čechách byl centrem zpracování lnu Humpolec, na Moravě Jeseník a Šumperk. Pamětníci si možná vybavují název Českomoravský len, což v bývalém Československu byla zastřešující organizace pro tento obor se sídlem v Humpolci. Pod pozdějším názvem Čemolen instituce fungovala až do roku 2010. Pak zanikla s odůvodněním, že pro len není odbyt a jeho pěstování se nevyplatí. Uvedme, že v roce 2010 bylo lnem zaseto pouze 13 ha

půdy, v roce předchozím 153 ha, jak jsme zjistili z Historické ročenky českého zemědělství 1918 až 2010 (ČSÚ 2011). Ze zmíněné publikace vyplývá, že největší výměry lnu na českém území bylo dosaženo v roce 1953 s rozlohou 43,5 tis. ha. Největší produkce byla v roce 1964 s 103 610 t rosených stonků. Dodejme v této souvislosti, že z přelomu 50. a 60. let minulého století, kdy byl len u nás na největším vzestupu, pochází známá kreslená pohádka Jak krtek ke kalhotkám přišel. Je z roku 1957 a děti se z ní poutavou formou dovědí vše o pěstování, zpracování a tkaní lnu.

Z již zmíněné Historické ročenky českého zemědělství vyplývá, že len se u nás až do roku 1990 pěstoval vždy na ploše více než 20 tis. ha. Nejvyššího výnosu, a to 4,2 t z hektaru, bylo dosaženo v roce 1989, kdy bylo sklizeno 88,8 tis t rosených stonků z plochy 21 186 ha.

Alice Olbrichová

Vánoce jsou svátky dobrého jídla

Vánoce jsou především svátky klidu a rodinné pohody, ale také svátky dobrého jídla. K této příležitosti se hodí připravit něco neobvyklého, výjimečného a navýsost svátečního. Pokusíme se přispět recepty na skvělý hlavní chod ze zvěřiny a na moučník v podobě vánoční bábovky s likérem Baileys. Ať se vám podaří. Krásné Vánoce všem.

PEČENÁ KÝTA Z DIVOČÁKA S VIŠŇOVOU OMÁČKOU

SUROVINY

- 750 g kýty z divočáka bez kosti
- 100 ml červeného vína
- 100 ml zvěřinového vývaru
- 2 lžičky oleje
- vrchovatá lžička sečuánského pepře
- sůl

Na omáčku

- 200 g višňové zbravených pecek
- 100 g višňového džemu
- 150 ml červeného vína
- 2 lžičky kukuřičného škrobu
- lžička studené vody
- lžička jemně nastrouhané citrónové kůry
- citrónová šťáva
- špetka skořice
- sůl

POSTUP

Důkladně odblaněnou kýtu z divočáka opláchneme studenou vodou, osušíme, osolíme a tenkým provázek svážeme do pevného válečku. Takto upravenou zvěřinu obalíme v nahrubo podrceném sečuánském pepři a v chladničce necháme přes noc nasucho odležet. Odleželou kýtu v pekáčku zprudka ze všech stran osmaháme na rozpáleném oleji, podlijeme vínem a vývarem, zakryjeme a v troubě předehřáté na 200 °C pečeme asi 1,5 hod. doměkka. Během pečení přeléváme výpekem a podle potřeby mírně podlijeme. Ke konci pečení snížíme teplotu na 180 °C. Do kastrůlku vložíme višně a višňový džem, vlijeme víno, vsypeme citrónovou kůru a špetku skořice, promícháme a přivedeme k varu. Za stálého míchání vlijeme škrob rozmíchaný ve studené vodě a povaříme do zhoustnutí. Dochutíme solí a citrónovou šťávou. Pečenou kýtu z divočáka s višňovou omáčkou podáváme s bramborovými špalíky.

VÁNOČNÍ BÁBOVKA S LIKÉREM BAILEYS

SUROVINY

- 100g polohrubé pšeničné mouky
- 100g špaldové hladké mouky
- 50g pšeničné celozrnné mouky
- 200g třtinového cukru
- 250ml slunečnicového oleje
- 250ml likéru Baileys
- 70g hořké čokolády
- 70g proslazeného zázvoru
- 4 vejce
- 1 sáček prášku do pečiva
- 1/2 lžičky mletého kardamomu
- špetka soli

POSTUP

Žloutky s cukrem vyšleháme do husté pěny, pak postupně zašleháme olej a likér. Do žloutkové směsi stěrkou vmícháme nejdříve mouku smíchanou s práškem do pečiva, kardamomem a solí a potom nahrubo nasekanou čokoládu a pokrájený zázvor obalený ve lžici mouky. Nakonec zlehka zpracujeme pevný sníh vyšlehaný z bílků a špetky soli. Těsto vlijeme do formy na bábovku, důkladně vymazané máslem a vysypané strouhankou, a v troubě předehřáté na 180 °C pečeme 15 min. Potom teplotu snížíme na 160 °C a dopékáme 45 až 50 min. Propečenost vyzkoušíme špejlí. Ke konci pečení svrchu zakryjeme alobalem. Upečenou bábovku necháme krátce ve formě, pak ji vyklopíme na mřížku a necháme zcela vychladnout. Před podáváním bohatě posypeme moučkovým cukrem s vanilkou.

Recepty, kuchařská úprava a foto Dalibor Pačes

AGRObase ZPRAVODAJ

Zpravodaj AGRObase vydává: Agrární komora ČR, Blanická 3, 779 00 Olomouc. Úřad AK ČR Praha: Počernická 272/96, 108 00 Praha 10 – Malešice. IČ: 47674868, DIČ CZ47674768. tel.: 296 411 180, e-mail: sekretariat@ak.cz. Zástupci AK ČR: Ing. Jan Doležal, prezident; Ing. Jiří Milek, viceprezident a předseda Sněmovny všeobecné, Ing. Martin Ludvík, viceprezident a předseda Sněmovny

společenství. Grafický design: Tomáš Neubauer. Uzávěrka čísla: 27. listopadu 2024. NEPRODEJNÉ. Příští číslo vyjde: 21. ledna 2025.

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: www.soud.cz

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském. Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: praha@soud.cz